

Torsdag den 12. december 2024 (D)

1

35. møde

Torsdag den 12. december 2024 kl. 10.00

Dagsorden

1) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 2 [afstemning]:

Forespørgsel til statsministeren om pensionsalderen.

Af Morten Messerschmidt (DF) m.fl.

(Anmeldelse 02.10.2024. Fremme 08.10.2024. Forhandling 10.12.2024. Forslag til vedtagelse nr. V 9 af Nick Zimmermann (DF). Forslag til vedtagelse nr. V 10 af Frederik Vad (S), Kim Valentin (V) og Karin Liltorp (M). Forslag til vedtagelse nr. V 11 af Sigurd Agersnap (SF), Dennis Flydtkjær (DD), Sólbjörg Jakobsen (LA), Dina Raabjerg (KF), Victoria Velasquez (EL), Samira Nawa (RV) og Christina Olumeko (ALT)).

2) 3. behandling, 2. del, af lovforslag nr. L 1:

Forslag til finanslov for finansåret 2025.

Af finansministeren (Nicolai Wammen).

(Fremsættelse 01.10.2024. 1. behandling 03.10.2024. Betænkning 07.11.2024. 2. behandling 19.11.2024. Tillægsbetænkning 05.12.2024. Ændringsforslag nr. 683-773 af 07.12.2024 uden for tillægsbetænkningen af finansministeren (Nicolai Wammen). 3. behandling, 1. del, 11.12.2024).

3) 3. behandling af lovforslag nr. L 2:

Forslag til lov om fastsættelse af udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for finansåret 2028.

Af finansministeren (Nicolai Wammen).

(Fremsættelse 01.10.2024. 1. behandling 03.10.2024. Betænkning 07.11.2024. 2. behandling 19.11.2024).

4) 3. behandling af lovforslag nr. L 67:

Forslag til lov om ændring af biobrændstofloven. (Støtte til fremme af grønne drivmidler i transportsektoren m.v.).

Af klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard).

(Fremsættelse 25.10.2024. 1. behandling 14.11.2024. Betænkning 05.12.2024. 2. behandling 10.12.2024).

5) 3. behandling af lovforslag nr. L 68:

Forslag til lov om ændring af lov om bæredygtige biobrændstoffer og om reduktion af drivhusgasser (biobrændstofloven), lov om fremme af vedvarende energi, lov om gasforsyning og lov om elforsyning. (Gennemførelse af EU-regler om fremme af vedvarende energi og grønne brændstoffer m.v.).

Af klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard).

(Fremsættelse 25.10.2024. 1. behandling 14.11.2024. Betænkning 05.12.2024. 2. behandling 10.12.2024. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

6) 3. behandling af lovforslag nr. L 69:

Forslag til lov om ændring af lov om elforsyning, lov om gasforsyning og straffeloven. (Gennemførelse af elmarkedsdirektivet og fremtidssikret regulering af netvirksomheder m.v.).

Af klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard).

(Fremsættelse 25.10.2024. 1. behandling 14.11.2024. Betænkning 05.12.2024. 2. behandling 10.12.2024. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

7) 3. behandling af lovforslag nr. L 60:

Forslag til lov om bistand til Europa-Kommissionen i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om udenlandske subsidier, der fordrejer det indre marked.

Af erhvervsministeren (Morten Bødskov).

(Fremsættelse 23.10.2024. 1. behandling 12.11.2024. Betænkning 05.12.2024. 2. behandling 10.12.2024. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

8) 3. behandling af lovforslag nr. L 61:

Forslag til lov om kønsfordeling blandt ledelsesmedlemmer i visse store børsnoterede aktieselskaber (kønsbalanceloven).

Af erhvervsministeren (Morten Bødskov).

(Fremsættelse 23.10.2024. 1. behandling 12.11.2024. Betænkning 05.12.2024. 2. behandling 10.12.2024. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

9) 3. behandling af lovforslag nr. L 41:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen, lov om erhvervsuddannelser og forskellige andre love. (Folkeskolens kvalitetsprogram m.v.).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremsættelse 03.10.2024. 1. behandling 24.10.2024. Betænkning 28.11.2024. 2. behandling 05.12.2024. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

10) 3. behandling af lovforslag nr. L 42:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Mulighed for at give karakterer på 6. og 7. klassetrin).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremsættelse 03.10.2024. 1. behandling 24.10.2024. Betænkning 28.11.2024. 2. behandling 05.12.2024).

11) 3. behandling af lovforslag nr. L 47:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Midlertidig frataelse af en forælders rettigheder efter folkeskoleloven ved en elevs ophold på krisecenter).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremsættelse 03.10.2024. 1. behandling 24.10.2024. Betænkning 28.11.2024. 2. behandling 05.12.2024. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

12) 2. behandling af lovforslag nr. L 43:

Forslag til lov om ændring af lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) m.v. og lov om godtgørelse og tilskud ved deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse. (Udmøntning af aftale om flere social- og sundhedsassistenter og social- og sundhedshjælpere til sundhedsvæsenet og ældreplejen).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremstilling 03.10.2024. 1. behandling 01.11.2024. Betænkning 05.12.2024).

13) 2. behandling af lovforslag nr. L 45:

Forslag til lov om ændring af lov om forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning for voksne og forskellige andre love. (Forlængelse af perioden for opbevaring af oplysninger om konstateret ordblindhed i Ordblindetesten m.v.).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremstilling 03.10.2024. 1. behandling 01.11.2024. Betænkning 05.12.2024).

14) 2. behandling af lovforslag nr. L 46:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. (Ny udbudsmodel for at øge forsyningssikkerheden af arbejdsmarkedsuddannelser).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremstilling 03.10.2024. 1. behandling 01.11.2024. Betænkning 05.12.2024).

15) 2. behandling af lovforslag nr. L 64:

Forslag til lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. (Tilbagerulning af skærpede krav til kommunalbestyrelsens behandling af danmarkskortet).

Af social- og boligministeren (Sophie Hæstorp Andersen).

(Fremstilling 24.10.2024. 1. behandling 08.11.2024. Betænkning 05.12.2024).

16) 2. behandling af lovforslag nr. L 65:

Forslag til lov om ændring af børneloven, adoptionsloven, forældresvarsloven og forskellige andre love. (Familiedannelse ved surrogataftaler, medfar som retlig forælder, forenkling af familiedannelse ved voksenadoption m.v.).

Af social- og boligministeren (Sophie Hæstorp Andersen).

(Fremstilling 24.10.2024. 1. behandling 08.11.2024. Betænkning 05.12.2024).

17) Forhandling om redegørelse nr. R 5:

Klima-, energi- og forsyningsministerens redegørelse om klimaeffekter.

(Anmeldelse 04.12.2024. Redegørelse givet 04.12.2024. Meddelelse om forhandling 04.12.2024).

18) Forespørgsel nr. F 13:

Forespørgsel til klima-, energi- og forsyningsministeren om regeringens fremtidige klimapolitiske initiativer.

Af Jesper Petersen (S), Linea Søgaard-Lidell (V), Dennis Flydtkjær (DD), Signe Munk (SF), Steffen W. Frølund (LA), Henrik Frandsen (M), Frederik Bloch Münster (KF), Leila Stockmarr (EL), Nick Zimmermann (DF), Samira Nawa (RV) og Torsten Gejl (ALT).

(Anmeldelse 05.12.2024. Fremme 10.12.2024).

19) Forespørgsel nr. F 1:

Forespørgsel til kulturministeren om kunststøtte og ødelæggelse af kunst.

Af Mikkel Bjørn (DF) m.fl.

(Anmeldelse 02.10.2024. Fremme 08.10.2024).

Kl. 10:00

Meddelelser fra formanden

Formanden (Søren Gade):

Mødet er åbnet.

I dag er der følgende anmeldelser:

Ministeren for grøn trepart (Jeppe Bruus):

Lovforslag nr. L 114 (Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse. (Akkrediteringsordning til kontrol af beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning og ensilagesaft m.v.))

Leif Lahn Jensen (S), Lars Christian Lilleholt (V), Peter Skaarup (DD), Theresa Berg Andersen (SF), Ole Birk Olesen (LA), Henrik Frandsen (M), Mona Juul (KF), Peder Hvelplund (EL), Peter Køfod (DF), Martin Lidegaard (RV), Helene Brydesholt (ALT), Aaja Chemnitz (IA) og Mike Villa Fonseca (UFG):

Beslutningsforslag nr. B 95 om forbud mod TikTok, Snapchat og Instagram for mindreårige: Beskyt danske børn og unge mod skadelige, vanedannende digitale stimulanser (borgerforslag).

Titler på de anmeldte sager vil fremgå af www.folketingstidende.dk.

Så skal jeg sige, at vi har et problem med vores højtaleranlæg i dag i salen. I fjernsynet kan man tydeligt høre, hvad der bliver sagt, og det er sådan, at hvis vi får problemer med det, når vi kommer til forespørgslen, så bliver vi nødt til at udsætte mødet imellem 15 og 30 minutter, således at vi kan høre, hvad hinanden siger. Men nu prøver vi herunder afstemningerne at se, hvordan det går.

Det første punkt på dagsordenen er:

**1) Fortsættelse af forespørgsel nr. F 2 [afstemning]:
Forespørgsel til statsministeren om pensionsalderen.**

Af Morten Messerschmidt (DF) m.fl.

(Anmeldelse 02.10.2024. Fremme 08.10.2024. Forhandling 10.12.2024. Forslag til vedtagelse nr. V 9 af Nick Zimmermann (DF). Forslag til vedtagelse nr. V 10 af Frederik Vad (S), Kim Valentin (V) og Karin Liltorp (M). Forslag til vedtagelse nr. V 11 af Sigurd Agersnap (SF), Dennis Flydtkjær (DD), Sólbjörg Jakobsen (LA), Dina Raabjerg (KF), Victoria Velasquez (EL), Samira Nawa (RV) og Christina Olumeko (ALT)).

Kl. 10:01

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Forhandlingen er sluttet, og vi går til afstemning om det stillede forslag til vedtagelse. Der foreligger tre forslag.

Der stemmes først om forslag til vedtagelse nr. V 10 af Frederik Vad (S), Kim Valentin (V) og Karin Liltorp (M). Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 61 (S, V, M, 2 SF (ved en fejl) og Jon Stephensen (UFG)), imod stemte 49 (DD, SF, LA, KF, EL, RV, DF, ALT, Jeppe Søe (UFG), Lars Boje Mathiesen (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG), hverken for eller imod 0.

Forslag til vedtagelse nr. V 10 er vedtaget.

Herefter er forslag til vedtagelse nr. V 9 af Nick Zimmermann (DF) og forslag til vedtagelse nr. V 11 af Sigurd Agersnap (SF), Dennis Flydtkjær (DD), Sólbjörg Jakobsen (LA), Dina Raabjerg (KF), Victoria Velasquez (EL), Samira Nawa (RV) og Christina Olumeko (ALT) bortfaldet.

Dermed er forespørgslen afsluttet.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

3) 3. behandling af lovforslag nr. L 2:

Forslag til lov om fastsættelse af udgiftslofter for stat, kommuner og regioner for finansåret 2028.

Af finansministeren (Nicolai Wammen).

(Fremstilling 01.10.2024. 1. behandling 03.10.2024. Betænkning 07.11.2024. 2. behandling 19.11.2024).

Kl. 10:03

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:03

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

Det næste punkt på dagsordenen er:

2) 3. behandling, 2. del, af lovforslag nr. L 1:

Forslag til finanslov for finansåret 2025.

Af finansministeren (Nicolai Wammen).

(Fremstilling 01.10.2024. 1. behandling 03.10.2024. Betænkning 07.11.2024. 2. behandling 19.11.2024. Tillægsbetænkning 05.12.2024. Ændringsforslag nr. 683-773 af 07.12.2024 uden for tillægsbetænkningen af finansministeren (Nicolai Wammen). 3. behandling, 1. del, 11.12.2024).

Kl. 10:02

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Forhandlingen er åbnet, og den første, der får ordet, er formanden for Finansudvalget, hr. Simon Kollerup fra Socialdemokratiet, for en mundtlig indstilling. Værsgo.

Kl. 10:02

Simon Kollerup (S):

Tak for det. Jeg skal blot meddele, at Finansudvalget har mødtes i går efter afstemningerne og har gennemgået afstemningsresultaterne. Jeg kan på vegne af et enigt udvalg meddele, at gennemgangen hverken har givet anledning til bemærkninger eller yderligere ændringsforslag. På den baggrund indstiller Finansudvalget derfor lovforslaget til videre behandling.

Kl. 10:03

Formanden (Søren Gade):

Tak for det.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:03

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 94 (S, V, DD, SF, M, KF, RV, DF, ALT, Jon Stephensen (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG)), imod stemte 16 (LA, EL, Jeppe Søe (UFG) og Lars Boje Mathiesen (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

For stemte 94 (S, V, DD, SF, M, KF, RV, DF, ALT, Jon Stephensen (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG)), imod stemte 16 (LA, EL, Jeppe Søe (UFG) og Lars Boje Mathiesen (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

4) 3. behandling af lovforslag nr. L 67:

Forslag til lov om ændring af biobrændstofloven. (Støtte til fremme af grønne drivmidler i transportsektoren m.v.).

Af klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard).

(Fremstilling 25.10.2024. 1. behandling 14.11.2024. Betænkning 05.12.2024. 2. behandling 10.12.2024).

Kl. 10:04

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 81 (S, V, SF, M, EL, RV, ALT, Jon Stephensen (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG)), imod stemte 30 (DD, LA, KF, DF, Jeppe Søb (UFG) og Lars Boje Mathiesen (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Kl. 10:04

Det næste punkt på dagsordenen er:

6) 3. behandling af lovforslag nr. L 69:

Forslag til lov om ændring af lov om elforsyning, lov om gasforsyning og straffeloven. (Gennemførelse af elmarkedsdirektivet og fremtidssikret regulering af netvirksomheder m.v.).

Af klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard).

(Fremsættelse 25.10.2024. 1. behandling 14.11.2024. Betænkning 05.12.2024. 2. behandling 10.12.2024. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:05

Forhandling**Formanden** (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:05

Det næste punkt på dagsordenen er:

5) 3. behandling af lovforslag nr. L 68:

Forslag til lov om ændring af lov om bæredygtige biobrændstoffer og om reduktion af drivhusgasser (biobrændstoffer), lov om fremme af vedvarende energi, lov om gasforsyning og lov om elforsyning. (Gennemførelse af EU-regler om fremme af vedvarende energi og grønne brændstoffer m.v.).

Af klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard).

(Fremsættelse 25.10.2024. 1. behandling 14.11.2024. Betænkning 05.12.2024. 2. behandling 10.12.2024. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:04

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 110 (S, V, DD, SF, LA, M, KF, EL, RV, DF, ALT, Jeppe Søb (UFG), Jon Stephensen (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG)), imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 1 (Lars Boje Mathiesen (UFG)).

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Forhandling**Formanden** (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:05

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 97 (S, V, SF, LA, M, KF, EL, RV, ALT, Jeppe Søb (UFG), Jon Stephensen (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG)), imod stemte 14 (DD, DF og Lars Boje Mathiesen (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

7) 3. behandling af lovforslag nr. L 60:

Forslag til lov om bistand til Europa-Kommissionen i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om udenlandske subsidier, der fordrejer det indre marked.

Af erhvervsministeren (Morten Bødskov).

(Fremsættelse 23.10.2024. 1. behandling 12.11.2024. Betænkning 05.12.2024. 2. behandling 10.12.2024. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:05

Forhandling**Formanden** (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:06

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 79 (S, V, SF, M, EL, RV, ALT, Jon Stephensen (UFG)) imod stemte 31 (DD, LA, KF, DF, Jeppe Søe (UFG), Lars Boje Mathiesen (UFG), Mike Villa Fonseca (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Kl. 10:07

Det næste punkt på dagsordenen er:

8) 3. behandling af lovforslag nr. L 61:

Forslag til lov om kønsfordeling blandt ledelsesmedlemmer i visse store børsnoterede aktieselskaber (kønsbalanceloven).

Af erhvervsministeren (Morten Bødskov).

(Fremsættelse 23.10.2024. 1. behandling 12.11.2024. Betænkning 05.12.2024. 2. behandling 10.12.2024. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:06

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:06

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse. Afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 80 (S, V, SF, M, EL, RV, ALT, Jon Stephensen (UFG)) imod stemte 31 (DD, LA, KF, DF, Jeppe Søe (UFG), Lars Boje Mathiesen (UFG), Mike Villa Fonseca (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

9) 3. behandling af lovforslag nr. L 41:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen, lov om erhvervsuddannelser og forskellige andre love. (Folkeskolens kvalitetsprogram m.v.).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremsættelse 03.10.2024. 1. behandling 24.10.2024. Betænkning 28.11.2024. 2. behandling 05.12.2024. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:07

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Jeg giver nu ordet til fru Lotte Rod fra Radikale Venstre.

(Ordfører)

Lotte Rod (RV):

Vi er i Radikale Venstre for folkeskoleloven, og vi er imod tidligere karakter. Når vi om lidt stemmer den her lov igennem, har vi det med at pleje at tænke, at det så var det. Men vi er ikke færdige, og jeg vil gerne sige noget vigtigt til jer alle sammen. For det her handler om, hvem vi er som land, som demokrati og som fællesskab. For prøv at tænke på, hvor heldige vi er, at vi bor på det her sted på kloden på det her tidspunkt. Vi er et af verdens mest frie, mest demokratiske, mest lykkelige, mest tillidsfulde og rigeste lande. Billedet på Danmark er barnevognen med babyen, som vi lader stå ude foran, eller politimanden, som sætter sig ned og leger med børnene.

Vi er et land af Pippi Langstrømper, vi er modige, stærke, selvstændige og foretagsomme, og det starter jo med vores fælles skole. Men i de her år er det ved at slå revner i vores samfundskontrakt. For næsten alle forældre i Danmark vil folkeskolen, men der er grænser for, hvor mange gange man kan sende sit barn i skole med ondt i maven, uden at man vælger fællesskabet fra, og hvert år skærer vi lidt mere i forhold til pædagogerne, lærerne, fritidshjemmene, lejrskolerne og musikundervisningen. Hver eneste dag er der børn, der græder, fordi de ikke vil ind i skolen, og der er børn, der slår og sparker. Lige nu, mens vi sidder her i salen, er der 15.000 forældre, som ikke kan gå på arbejde, fordi deres børn ikke kan være i skolen. Der er flere og flere børn, der har det så skidt, at de skal behandles for angst og depression, adhd og autisme, og mange af dem kommer i psykiatrien, fordi de har belastningssymptomer. De er blevet syge af at gå i skole, fordi rammerne er for snævre, men i stedet for at lave rammerne om giver vi i dag alle Pippierne medicin, så de kan sidde stille i skolen.

Vi er meget bedre end det, vi kan meget mere, i alle partier herinde er der ordførere, som er dygtigere end det, og lige nu gør vores formand et stort arbejde for at ændre vores arbejdsformer og er i gang med at kigge på, om vi kan lægge udvalg sammen, men det er jo det mindste af det. Vi har jo brug for at tage magten tilbage i Folketinget til faktisk at skabe det rum, hvor vi går til roden af problemerne og træffer de store og vigtige beslutninger, som løser problemerne, og vi har alle muligheder. Vi har verdens fineste tradition, vi har stærke pædagogiske rødder, vi kan lave de bedste vuggestuer, børnehaver, skoler, fritidshjem og -klubber, men det starter jo med, at vi herinde lader være med at lukke øjnene for, at kommunerne hvert eneste år starter med at skulle finde ud af, hvor de skal spare henne, og at vi her i Folketinget tager ansvaret for at prioritere de penge, det koster at give vores børn de lærere og pædagoger, som de har brug for. Det koster 15 mia. kr. om året, hvis vi vil gøre det ordentligt.

Da jeg kom i Folketinget, tænkte jeg i nogle år, at vi må lave de der regnemodeller om. Jeg holdt møder med forskellige økonomer, indtil der på et tidspunkt var en af landets førende økonomer, som sagde til mig: Lotte, man kan bruge et helt politisk liv på at prøve at lave regnemodellerne om, men man kan også bare træffe de rigtige beslutninger.

Derfor vil jeg gerne spørge jer i dag: Skal vi som Folketing blive ved med kun at betale for burhønsmodellen, der stækker alle vores små og store Pippier? Eller er det på tide, at vi som Folketing tager ansvaret på os og giver alle vores børn et godt børneliv?

Kl. 10:12

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til fru Lotte Rod fra Radikale Venstre.

Jeg skal spørge, om der er flere, der ønsker at udtale sig.

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 111 (S, V, DD, SF, LA, M, KF, EL, RV, DF, ALT, Jeppe Søe (UFG), Jon Stephensen (UFG), Lars Boje Mathiesen (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG)), imod stemte 0, hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Kl. 10:12

Det næste punkt på dagsordenen er:

11) 3. behandling af lovforslag nr. L 47:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Midlertidig fratagelse af en forælders rettigheder efter folkeskoleloven ved en elevs ophold på krisecenter).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremsættelse 03.10.2024. 1. behandling 24.10.2024. Betænkning 28.11.2024. 2. behandling 05.12.2024. Lovforslaget optrykt efter 2. behandling).

Kl. 10:13

Forhandling**Formanden** (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:13

Det næste punkt på dagsordenen er:

10) 3. behandling af lovforslag nr. L 42:

Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen. (Mulighed for at give karakterer på 6. og 7. klassetrin).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremsættelse 03.10.2024. 1. behandling 24.10.2024. Betænkning 28.11.2024. 2. behandling 05.12.2024).

Kl. 10:12

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

Forhandling**Formanden** (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, går vi til afstemning.

Kl. 10:13

For stemte 101 (S, V, SF, LA, M, KF, EL, RV, DF, ALT, Jeppe Søe (UFG), Jon Stephensen (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG)), imod stemte 10 (DD og Lars Boje Mathiesen (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Afstemning**Formanden** (Søren Gade):

Der stemmes om lovforslagets endelige vedtagelse, og afstemningen starter.

Afstemningen slutter.

For stemte 88 (S, V, DD, LA, M, KF, DF, Jon Stephensen (UFG) og Lars Boje Mathiesen (UFG)), imod stemte 22 (SF, EL, RV, ALT, Jeppe Søe (UFG) og Mike Villa Fonseca (UFG)), hverken for eller imod stemte 0.

Lovforslaget er vedtaget og vil nu blive sendt til statsministeren.

Det næste punkt på dagsordenen er:

12) 2. behandling af lovforslag nr. L 43:

Forslag til lov om ændring af lov om åben uddannelse (erhvervsrettet voksenuddannelse) m.v. og lov om godtgørelse og tilskud ved deltagelse i erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse. (Udmøntning af aftale om flere social- og sundhedsassistenter og social- og sundhedshjælpere til sundhedsvæsenet og ældreplejen).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremsættelse 03.10.2024. 1. behandling 01.11.2024. Betænkning 05.12.2024).

Kl. 10:14

Forhandling**Formanden** (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

13) 2. behandling af lovforslag nr. L 45:

Forslag til lov om ændring af lov om forberedende voksenundervisning og ordblindeundervisning for voksne og forskellige andre love. (Forlængelse af perioden for opbevaring af oplysninger om konstateret ordblindhed i Ordblindetesten m.v.).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremsættelse 03.10.2024. 1. behandling 01.11.2024. Betænkning 05.12.2024).

Kl. 10:14

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Så må jeg bede dem, som ikke skal være i salen, om at forlade salen, så vi kan fortsætte dagens dagsorden.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

15) 2. behandling af lovforslag nr. L 64:

Forslag til lov om ændring af lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. (Tilbagerulning af skærpede krav til kommunalbestyrelsens behandling af danmarkskortet).

Af social- og boligministeren (Sophie Hæstorp Andersen).

(Fremsættelse 24.10.2024. 1. behandling 08.11.2024. Betænkning 05.12.2024).

Kl. 10:16

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er ikke stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

14) 2. behandling af lovforslag nr. L 46:

Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsmarkedsuddannelser m.v. (Ny udbudsmodel for at øge forsyningssikkerheden af arbejdsmarkedsuddannelser).

Af børne- og undervisningsministeren (Mattias Tesfaye).

(Fremsættelse 03.10.2024. 1. behandling 01.11.2024. Betænkning 05.12.2024).

Kl. 10:15

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 10:16

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Da jeg anser udfaldet for givet, betragter jeg ændringsforslag nr. 1-5 som vedtaget. De er stillet af børne- og undervisningsministeren og tiltrådt af udvalget.

Det er vedtaget.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:

16) 2. behandling af lovforslag nr. L 65:

Forslag til lov om ændring af børneloven, adoptionsloven, forældreansvarsloven og forskellige andre love. (Familiedannelse ved surrogataftaler, medfar som retlig forælder, forenkling af familiedannelse ved voksenadoption m.v.).

Af social- og boligministeren (Sophie Hæstorp Andersen).

(Fremsættelse 24.10.2024. 1. behandling 08.11.2024. Betænkning 05.12.2024).

Kl. 10:17

Forhandling

Formanden (Søren Gade):

Der er stillet ændringsforslag.

Ønsker nogen at udtale sig?

Da det ikke er tilfældet, er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 10:17

Afstemning

Formanden (Søren Gade):

Da jeg anser udfaldet for givet, betragter jeg ændringsforslag nr. 1 og 2, stillet af social- og boligministeren og tiltrådt af udvalget, og ændringsforslag nr. 3, stillet af social- og boligministeren og tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af Radikale Venstre) som vedtaget.

Det er vedtaget.

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Mødet er udsat. (Kl. 10:17).

Det næste punkt på dagsordenen er:

17) Forhandling om redegørelse nr. R 5:

Klima-, energi- og forsyningsministerens redegørelse om klimaeffekter.

(Anmeldelse 04.12.2024. Redegørelse givet 04.12.2024. Meddelelse om forhandling 04.12.2024).

Sammen med dette punkt foretages:

18) Forespørgsel nr. F 13:

Forespørgsel til klima-, energi- og forsyningsministeren:

Hvad kan ministeren oplyse om regeringens fremtidige klimapolitiske initiativer set i lyset af ministerens redegørelse om klimaeffekter?

Af Jesper Petersen (S), Linea Søgaard-Lidell (V), Dennis Flydtkjær (DD), Signe Munk (SF), Steffen W. Frølund (LA), Henrik Frandsen (M), Frederik Bloch Münster (KF), Leila Stockmarr (EL), Nick Zimmermann (DF), Samira Nawa (RV) og Torsten Gejl (ALT).

(Anmeldelse 05.12.2024. Fremme 10.12.2024).

Kl. 10:43

Formanden (Søren Gade):

Mødet er genoptaget, og nu har vi fået styr på lyden.

Vi skal i gang med en redegørelses- og forespørgselsdebat, og derfor sidder ordførerne, som de gør.

Jeg gør opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse udsættes til tirsdag den 17. december 2024.

Den første, jeg byder velkommen til, er ordføreren for forespørgslerne, hr. Jesper Petersen, Socialdemokratiet.

Kl. 10:43

Begrundelse

(Ordfører for forespørgslerne)

Jesper Petersen (S):

Tak. Klimaordførerne for Folketingets partier har, som det er blevet tradition, valgt at indbyde klima-, energi- og forsyningsministeren til en forespørgselsdebat i forbindelse med den årlige redegørelse om klimaeffekter. Folketingets partier ønsker med debatten at drøfte regeringens fremtidige klimapolitiske initiativer set i lyset af ministerens redegørelse om klimaeffekter, som er fremsendt til Folketinget. Tak til ministeren for at stille op i dag, og jeg ser frem til diskussionen og ministerens besvarelse her fra talerstolen.

Kl. 10:44

Formanden (Søren Gade):

Vi siger tak til ordføreren for forespørgslerne, hr. Jesper Petersen, Socialdemokratiet. Jeg byder nu velkommen til klima-, energi- og forsyningsministeren.

Besvarelse

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard):

Tak for det, hr. formand. Tak for ordet og forespørgslen om regeringens fremtidige klimapolitiske initiativer, i forlængelse af at Folketinget har modtaget redegørelse om klimaeffekter 2024. Jeg synes, det igen er en god anledning til at give en status på regeringens klimaindsatser, og hvor vi bevæger os hen i de kommende år. Det er nu, 5 år siden Danmark fik klimaloven. Den har skubbet Danmark i en grønnere retning. Med bredt samarbejde har vi gjort en kæmpe indsats for at sænke vores CO₂-udledning. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige tak til alle de partier, der har taget ansvar for Danmarks grønne omstilling. Tilbage i 2019 havde man stort set kun et måltal. Der var ikke nogen konkrete planer for, hvilke handlinger der skulle til for at nå målet. Det har vi nu. I samarbejde med alle partier på tværs af aftalekredse, erhvervslivet og borgerne har vi banet vejen for, at det nu er muligt at nå klimamålet om at reducere vores CO₂-udledninger med 70 pct. i 2030. Vi står med andre ord et godt sted, her før julefreden sænker sig.

Men indsatsen skal naturligvis ikke stoppe her, for vi er ikke i mål. Der ligger stadig et stort arbejde foran os. Der er stadig 18 mio. t reduktioner, som skal realiseres frem mod 2030. Vi skal derfor blive ved med at gå fra aftaler til reduktioner, og vi skal sikre, at den grønne omstilling skaber en positiv grøn fremtid for alle. Vi skal også videre mod klimaneutralitet i 2045 og 110-procentsreduktion i 2050.

Et af de næste skridt mod det bliver at fastsætte et nyt mål for 2035 i klimaloven. Klimaloven har på mange måder været god. Den har bundet os politikere til at handle, og den har også for det meste ført til langsigtede strukturpolitiske tiltag. Derfor håber jeg, at mange af jer vil tage del i en samtale om, hvordan vi får indrettet et mål for 2035, der fører til effektiv klimahandling. Uanset hvad måltallet bliver for 2035, ved vi, at alle sektorer skal bidrage, for at vi kan nå vores mål. Energisektoren er nået utrolig langt med at udfase de fossile brændsler, og mange andre sektorer er kommet med hen ad vejen. Med den historiske aftale fra den grønne trepart nærmer vi os et sted, hvor stort set alle udledninger er underlagt en afgift. Dermed har vi skabt en arkitektur, som danner udgangspunkt for de næste mange års klimapolitik.

Netop den grønne trepart vil jeg gerne dvæle lidt ved. Med aftalen, først om et grønt Danmark og den politiske aftale ovenpå, har vi sat retningen med en historisk arealomlægning og verdens første klimaafgift på landbruget. Det er stort og noget, der giver genlyd ude i verden. Landbruget skal udvikles og omstilles, ligesom landbruget skal bidrage til, at Danmark bliver klimaneutralt. Landbruget er dog langt fra det eneste sted, hvor der er sket store fremskridt i det forgangne år. Jeg vil gerne fremhæve tre områder, hvor den grønne omstilling er skredet fremad.

Regeringen har på transportområdet iværksat en række tiltag, der skal sætte fart på omstillingen. Fra 2025 forhøjes dieselaftagten med 50 øre pr. liter. Samtidig skal lastbiler betale vejafgift, alt efter hvor langt de kører og hvor meget CO₂ de udlæder. Også inden for fangst og lagring af CO₂ er der sket vigtige fremskridt. Sidste år indgik vi en bred aftale om styrkede rammevilkår for CCS i Danmark for at øge sikkerheden for, at de forventede reduktioner realiseres, vi har udstedt danmarkshistoriens første tre tilladelser til at efterforske CO₂-lagring på land, vi har åbnet for CCS-puljen på mere end 28 mia. kr., i oktober blev syv danske projekter udvalgt til at indgå forhandling med Europa-Kommissionen om aftale om støtte på 3,5 mia. kr. fra EU's innovationsfond, og forleden deltog jeg i den første danske lancering af en fuld CO₂-fangst-værdikæde. Det er en inve-

steringsbeslutning om et CO₂-lager, der forventes at kunne lagre CO₂ allerede fra 2026. Kæden er etableret fra biogasanlægget til Esbjerg Havn og videre med skib ud i Nordsøen, hvor det kan blive lagret.

De senere år er der også blevet lavet aftaler med store ambitioner for udbygningen af vedvarende energi. Det er positivt med ambitioner, men det er også vigtigt at huske på, at verden har ændret sig, siden de aftaler blev indgået. Vi står et andet sted nu. Omstændighederne og markedet har ændret sig, og det har den seneste tid med skuffende meldinger fra markedet om eksempelvis havvindmøller og forsinkelser af brintrøret også vist. Derfor er det en opgave, vi skal drøfte i aftalekredsen i det kommende år. Vi skal sammen finde en måde at håndtere udfordringerne på.

Kl. 10:49

Det er nogle store og vigtige fremskridt, jeg lige har ridset op, og der ligger et stort stykke arbejde bag. Det gør der også bag de mindre aftaler og tiltag, der er kommet i årets løb. Et eksempel er, at der allerede inden i dag er behandlet og stadfæstet 11 lovforslag på Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets område her i Folketinget. Et andet eksempel er den aftale, regeringen indgik i sommer om større gennemsigtighed og lavere forbrugerpriser i fjernvarmesektoren. Et tredje eksempel er alle de anbefalinger, NEKST er kommet med, senest til udbygning af elnettet, og som vi netop er i gang med at drøfte i aftalekredsen. Det her er eksempler på ting, som også er vigtige at få nævnt, for det bidrager alt sammen til den grønne indsats.

Arbejdet skal naturligvis fortsætte. I det kommende år er der en række dagsordener, der særlig fylder. Lad mig nævne nogle af dem. Næste år skal vi for alvor sætte handling bag ordene i aftalen om implementering af et Grønt Danmark. Vi skal have sat fart på investering af pyrolyse og den kæmpestore arealomlægning fra landbrug til natur og skov, som indgår i aftalen. Og med det aftalte genbesøg i aftalen vil det være muligt at træde sammen i aftalekredsen, hvis der opstår udfordringer.

Vi skal også arbejde videre med fangst og lagring af CO₂, for selv om vi som nævnt har sat mange penge af til det, ligger der stadig et stort arbejde i at få reduktionerne realiseret. Næste år forventer vi at der bliver tildelt endnu en efterforskningstilladelse til CO₂-lagring på land, og udbuddet af tre mere i kystnære områder åbnes. Samtidig bliver ccs-udbuddet afgjort, og vi får dermed klarhed over, om vi kan nå de høje ambitioner for ccs, som et bredt flertal i Folketinget har.

På transportområdet vil regeringen som en del af arbejdsprogrammet for klimapolitikken gøre status på grøn vejtransport i Danmark. Og i forhold til luftfart vil aftalekredsen snart blive indkaldt til drøftelser om den konkrete udmøntning af en pulje til en grøn indenrigsrute i 2030 samt en pulje til grøn omstilling i luftfarten.

Derudover vil jeg have fokus på at følge effekterne af en CO₂-afgift for industrien, som træder i kraft næste år. Og vi har også aftalt, at vi allerede i 2026 skal genbesøge aftalen for at sikre, at afgiften virker, som den skal.

I forhold til affaldssektoren vil jeg følge effekterne af konkurrenceudsættelsen af sektoren, som træder i kraft hen mod sommeren 2025. Vi skal have tilpasset forbrændingskapaciteten til affaldsmængderne. Derfor kommer vi også med en afrapportering af analysen af affaldsafgifterne, som giver os mulighed for at genbesøge hensigten i aftalen fra 2020.

Regeringen er fortsat optaget af at fjerne barrierer for udbygning af VE på land. Det er også noget, vi skal kigge på sammen. Vi skal have gjort energiparker til virkelighed og fortsætter også opfølgningen på anbefalinger fra NEKST-arbejdsgruppen om mere sol og vind på land. Her er det vigtigt med lokal opbakning til beslutningerne. Vi skal passe på med at centralisere unødvendigt.

Regeringen har sammen med en bred kreds af Folketingets partier skabt rammerne for danmarkshistoriens største havvindudbud, som blev lanceret i april. Der var, som de fleste ved, budfrist for de første tre parker i Nordsøen i sidste uge, hvor der desværre ikke kom nogen bud på parkerne. Det er selvfølgelig meget skuffende. Det er vigtigt at huske på præmissen for disse udbud. Den brede aftalekreds besluttede at give markedet frihed til og give gode muligheder for at bygge store mængder havvindmølleparker støttefrit, men der fulgte også en risiko for, at der ikke kom bud på parkerne. Der skal bygges flere havvindmølleparker i Danmark. Det var målsætningen i går, og det er det også i dag. Det ændrer sidste uges resultater i Nordsøen ikke ved. Det er altså ikke et spørgsmål om, om vi skal bygge havvindmølleparker i Danmark, men et spørgsmål om hvordan. Og det skal vi også drøfte sammen i aftalekredsen. Vi har dog først det fulde billede i foråret, hvor der er budfrist på de sidste tre parker.

En ting er, hvad vi gør i Danmark, men vores klimapolitik hænger uløseligt sammen med resten af EU's. Derfor er det vigtigt, at vi arbejder aktivt på at sikre en ambitiøs klima- og energipolitik på EU-niveau. Regeringens vigtigste prioritet i år er at få besluttet et nyt klimamål for 2040. Vi arbejder for et mål på mindst 90 pct. samt et delmål for 2035. Vi skal fortsat arbejde for en ambitiøs grøn omstilling af det europæiske samfund til gavn for klimaet og vores konkurrenceevne. Energi udgør en central del af svaret på, hvordan vi kan styrke EU's konkurrenceevne fremadrettet. Europa skal være stand til at producere det meste af sin energi selv.

Kl. 10:54

På energiområdet arbejder regeringen bl.a. for en sammenhængende værdikæde for fangst og lagring af CO₂ på EU-niveau. Fokus er særlig på CO₂-infrastrukturen. I lyset af den stigende elektrificering af samfundet skal vi også sikre et mere fleksibelt energisystem. Vi skal samarbejde for mere vedvarende energi på tværs af landegrænser. Det er også afgørende for, at potentialet for eksport af havvind kan indfries. I EU arbejder regeringen derfor for bedre rammer for vedvarende energi-projekter på tværs af grænser.

Danmark har desuden EU-formandskabet for Ministerrådet i andet halvår af 2025. Statsministeren har nævnt, at det grønne vil blive en hovedprioritet for det danske formandskab. Under formandskabet vil Danmark støtte EU's rolle som en global klimaleder. Her vil Danmark arbejde for et ambitiøst resultat ved COP 30, hvor vi skal koordinere det europæiske indspil og forhandle på vegne af EU-gruppen. Vi bliver snart meget klogere på, hvad der bliver relevant at håndtere under det danske formandskab, når den nye Europa-Kommissionen har fremlagt deres arbejdsprogram i begyndelsen af det nye år.

Afslutningsvis vil jeg sige, at jeg håber, at mange af Folketingets partier fortsat vil sikre bred opbakning til klimapolitikken. Klimaet må ikke splitte os ad, som man ser det i mange andre lande. Den grønne omstilling skal have en plads hos alle danskere, for ellers går den i stå. Derfor har vi også et stort ansvar herinde. Vi skal gå foran og vise, at man kan nå fælles kompromiser på klimaområdet, selv om man er uenige. Det brede samarbejde på tværs af samfundet og på tværs af politiske skel er det, der giver tryghed for, at arbejdet mod et stærkt grønt Danmark fortsætter. Tak for ordet.

Kl. 10:55

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er nu adgang til én kort bemærkning til ordførerne. Der er foreløbig tre, der har skrevet sig ind, og den første, der får ordet, er fru Signe Munk fra Socialistisk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 10:55

Signe Munk (SF):

Tak for klimaministerens tale, og også tak for, at klimaministeren glæder sig over nogle af de politiske aftaler, der er lavet under det tidligere grønne flertal, for det er jo også nogle af de aftaler, der nu udmønter sig i reelle reduktioner. Det er dejligt at se, at klimapolitik

virker. Det er også rigtig spændende at se på, hvad det næste skridt er inden for klimapolitikken her i Danmark, og vi har jo så godt som de bedste opgørelser på, at det danske forbrugsbaserede klimaaftryk er sådan ganske eftertrykkeligt ude i verden, når vi handler, og når vi i det hele taget spiser, og når vi får importerede varer ind over grænserne ved Øresundsbroen eller Krusågrænsen. Og i SF er vi optagede af at få sat et pejlemærke for at få bragt de forbrugsbaserede udledninger ned og nok så meget også at få lavet nogle indsatser, der kan bringe os derhen.

Er det stadig regeringens ambition også at kunne lave et pejlemærke for de forbrugsbaserede udledninger, eller hvor er regeringen der henne?

Kl. 10:56

Formanden (Søren Gade):
Ministeren.

Kl. 10:56

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard):

Tak for spørgsmålet, og hvor er det dejlig konstruktivt. For det første bruger ordføreren formuleringen pejlemærke i stedet for mål. Det reflekterer jo bl.a. Klimarådets overvejelser om, hvor svært det er at sætte et mål, og det blev i øvrigt også fulgt op af det miljøøkonomiske råd her forleden. Så forestillingen om, at vi på forbrugsområdet kan sætte et mål af samme karakter, som vi har for 70-procentsmålet, ser jo rigtig svær ud, fordi regnestokken ganske simpelt ikke findes. Så der er først en kvittering for det.

Så er der også en kvittering for, at spørgeren nævner, at det jo her så også handler om, hvad det er for nogle indsatser, der skal til. Jeg kan bekræfte, at regeringen også er optaget af Danmarks rolle i verden, og at jeg, når vi skal diskutere 2035-målet, hilser velkommen, at de partier, der ligesom spørgerens parti gerne vil have et forbrugsbaseret pejlemærke, så også fortæller, hvad det er for nogle indsatser, der skal til, og det vil regeringen også gøre, når regeringen fremlægger sit forslag til en revision af klimaloven.

Kl. 10:57

Formanden (Søren Gade):
Fru Samira Nawa, Radikale Venstre, værsgo.

Kl. 10:57

Samira Nawa (RV):

Mange tak. Jeg deler ministerens skuffelse og ærgrelse over de tomme kuverter i forbindelse med havvindudbuddet. Vi må jo sammen kigge fremad. Jeg glæder mig over, at ministeren holder fast i, at vi skal have en havvindstrategi, og at det også er den rette vej at gå.

Jeg læste her til morgen i aviserne, at flere aktører mener at have advaret ministeren og ministeriet på forhånd mod at introducere et statsligt medejerskab og også have fokus på et brintrør forud for etableringen af de her havvindudbud. Det er noget, som både jeg selv, Liberal Alliance og Konservative også havde med som overvejelser i forhandlingerne. Men jeg kan forstå, at ministeren er lodret uenig med aktørerne i at have modtaget advarsel om, hvad et medejerskab og hvad de manglende beslutninger om brintrør ligesom har gjort for havvindudbuddet. Det vil jeg egentlig bede ministeren om at sætte nogle ord på.

Kl. 10:59

Formanden (Søren Gade):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 10:59

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard):

Det er en fejlagtig gengivelse, for jeg kan bekræfte, at der både i den direkte dialog og via medierne er blevet flaget forskellige forhold

omkring udbuddene, som forskellige markedsaktører har udtrykt bekymring over. Det drejede sig bl.a. om et ønske om, at brintrør var etableret med hundrede procents garanti, og også om, at nogle aktører havde svært ved at håndtere ønsket om statsligt medejerskab. Så det er ikke, fordi jeg ikke både har hørt og set de indvendinger.

Men i samme periode har der været interesse for udbuddene. Vi kan konstatere, at selskaber, der aktivt har spurgt ind til vilkårene, har søgt også at få detaljerede forklaringer på, f.eks. hvordan medarbejderskabet skulle håndteres, og jeg har respekteret fundamentet for den politiske aftale, vi har indgået, hvor der er to hegnspele, som er helt centrale, og som i øvrigt også er helt centrale for alle politiske aftaler, der ligger før den her regeringstid, og hvor der er indgået forlig, nemlig som det ene, at havvindenergi skal etableres støttefrit.

Det, vi gør nu, og som er blevet meldt ud – jeg vil også sige tak til de relevante partier for opbakningen til det – er, at Energistyrelsen er gået i markedsdialog, og alle spørgsmål, inklusiv om brintrør og statsligt medejerskab, skal stilles i den proces. Så skal vi have et samlet beslutningsgrundlag for at kigge på udbudsvilkårene, og den analyse pågår, og jeg kommer til forligskredsen, lige så snart den er lavet.

Kl. 11:00

Formanden (Søren Gade):

Hr. Nick Zimmermann, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 11:00

Nick Zimmermann (DF):

Når man taler om en sammenhængskraft, når man prøver at lave en samlet energipolitik i Danmark, er det jo i virkeligheden, fordi man overhovedet ikke har forstået den splittelse, det netop skaber med regeringens energipolitik. Man plastrer landdistrikterne til med kæmpestore solcelleparker, kæmpestore vindmøller, der jo netop ødelægger landdistrikterne og gør, at det bliver uattraktivt at flytte derud. Man ødelægger områder, man tager god landbrugsjord ud for i stedet at etablere kæmpestore solcelleparker. I dag har vi priser på strøm på over 10 kr. pr. kilowatt-time, og det viser jo netop, at det er en fuldstændig forfæjlet energipolitik, man har haft fra regeringens side.

Så må jeg bare sige, at det måske i virkeligheden var bedre at begynde at være ærlig fra regeringens side af, begynde at sige, at det sådan set er fuldstændig ligegyldigt, hvordan vi agerer i Danmark. Om vi så slukker samtlige dieselmotorer, om vi så plastrer hele landet til med solcelleparker, ændrer det ikke på de store syndere, der er i verden, Kina, Indien, dem, der for alvor udleder. I stedet for var det bedre som Danmark og som dansker at prøve at prioritere og sende nogle flere af vores grønne innovationsmuligheder ud omkring i hele verden. Og så skal vi selvfølgelig have åbnet muligheden for at kigge på atomkraft i Danmark. Det manglede da bare.

Kl. 11:01

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 11:01

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard):

Tænk sig, at man lavede det tankeeksperiment, at hele verden bestod af små frimærker på størrelse med Danmark. I sådan en verden ville der så ikke være nogen, der havde noget som helst ansvar for at drive nogen forandringer i verden. Det er ikke regeringens tilgang, og det har ikke været tilgangen blandt de partier, der står bag klimaloven. Danmark skal arbejde for at være et foregangsland. Vi kan så diskutere, hvordan man er det. Et af elementerne er en aftale om firdobling af sol og vind på land, som spørgerens parti mig bekendt fortsat er med i. Ellers synes jeg, at I skal træde ud af det samlede forlig, så der er klarhed om det.

Det er sådan i Danmark, at dem, der bestemmer, hvor der skal VE på land, er kommunerne. Det er dem, der skal give godkendelse. Jeg ved ikke, hvad det er for en underlig centraliseringstankegang, der ligger inde bag spørgerens spørgsmål. Skulle vi nu gøre det til en folketingsbeslutning? Hvis der er en kommune, der gerne vil have et VE-anlæg, skulle vi så sidde herinde og sige, at det må de ikke. Den type centralisering er jeg modstander af.

Kl. 11:02

Formanden (Søren Gade):

Hr. Torsten Gejl, Alternativet. Værsgo.

Kl. 11:02

Torsten Gejl (ALT):

Tak. Jeg vil gerne forholde mig til det her forbrugsbaserede klimaaftryk, sådan lidt undersøgende, ligesom SF. Jeg synes, det er en svær størrelse at få hold på. Jeg synes, det er kompliceret. Jeg forestiller mig, at når vi i Danmark, hvad kan man sige, kommer op på 100 pct. eller mere, sådan at vi faktisk optager mere CO₂, end vi forbruger, så er de varer, der kommer fra Danmark, vel egentlig klimakompenseret. Til gengæld er der nogle steder, vi importerer fra, som ikke er det, og som bør blive det, og som i et eller andet tempo er ved at blive det. Det er noget, vi skal forholde os til, fordi det jo faktisk er et kæmpemæssigt aftryk, vi sætter ved at forbruge de landes varer. Kan ministeren give bare en form for overblik over det scenarie og måske forslag til modeller? Hvordan i alverden kan man nærme sig det forsigtigt, uden jeg nok skal holde ministeren fast på noget?

Kl. 11:03

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 11:03

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard):

Tak til ordføreren for spørgsmålet; nu bliver det til en hel workshop – hvor er det smukt. Først og fremmest tak til ordføreren for at understrege, at det faktisk er ret kompliceret at føre rigtig politik i forhold til at adressere den udfordring, at udledningerne i verden er for høje, og at den måde, vi samhandler på – både det, vi køber, og det, vi sælger – selvfølgelig påvirker det. En af kompleksiteterne er f.eks., at hvis en vare, vi importerer i Danmark og forbruger i Danmark, er produceret i et land, der har et bindende klimamål, så er der jo ikke nogen CO₂-effekt. Så er det jo sådan set bare et spørgsmål om den mængde CO₂, der er udledningstilladelse til, i forhold til hvordan det land så vælger at gøre det. Skal de bruge den selv, eller vil de bruge den til at eksportere varer? Og så forholder det sig selvfølgelig anderledes med lande, der ikke har et klimamål, så den samme vare, produceret to forskellige steder i verden, kan have helt forskellige aftryk. Det er bare en af kompleksiteterne ved at angribe det.

Derfor tror jeg, at spørgeren fra SF havde fat i noget, nemlig at sige, at vi måske skulle koncentrere os om at få debatteret de initiativer, vi ønsker at tage. Hvad er det, vi vil gøre? Jeg har f.eks. noteret mig, at klimapartnerskabet for industrien af egen drift har lavet et arbejde, hvor de understøtter, at mindre virksomheder kan arbejde med deres Scope 3-emissioner. Det koster ikke ret mange penge, og det kan være, det har stor effekt. Derfor mener jeg, at vi i processen skal arbejde os ind i, hvad det er for nogle meningsfulde initiativer, vi vil tage, men tak for spørgsmålet.

Kl. 11:05

Formanden (Søren Gade):

Fru Leila Stockmarr, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 11:05

Leila Stockmarr (EL):

Tak for det, og tak til ministeren for redegørelsen. Det er ikke nogen hemmelighed, at vi i Enhedslisten har været skuffet over den lave afgift på landbruget, der blev aftalt i aftalen om grøn trepart, som vi jo valgte at stå udenfor. Jeg noterer mig også, at Klimarådet i deres analyse af, hvordan vi når de ambitiøse scenarier for et 2035-mål, siger, at der skal yderligere tiltag til, hvis vi skal op på 85 pct. eller 90 pct. i 2035 i forhold til landbruget, og at der skal meget mere grundlæggende strukturelle tiltag til for at minimere udledningerne fra det animalske landbrug på vej mod 2050.

Så jeg kunne godt tænke mig at høre, for ministeren var ikke rigtig inde på det i sin tale: Barsler regeringen med yderligere tiltag over for landbruget for at reducere det animalske landbrug? Og hvordan forholder ministeren sig til Klimarådets anbefaling om, at man faktisk bør se på på sigt at få en højere klimaafgift? Jeg er med på, at den skal genbesøges, men jeg savner lidt fokus på landbruget her i talen.

Kl. 11:06

Formanden (Søren Gade):

Ministeren.

Kl. 11:06

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard):

Blækket er dårligt tørt på den politiske aftale, som blev indgået med SF, Radikale, Konservative og Liberal Alliance, og i den er partierne enige om profilen på den CO₂-afgift, og så er der aftalt to pitstop i processen. Så det ligger åbenbart, at der både er aftalt et afgiftsniveau, men også en proces for, hvordan partierne vil gå til det, hvis det viser sig, at forudsætningerne for det, vi har aftalt, ændrer sig. Vi har i øvrigt også genbekræftet klimamålet i landbrugsaftalen, så det lever også videre. Det er vel det principielle.

Der er måske lige en ting, som jeg synes har været lidt fraværende i debatten, for den politiske aftale om grøn trepart, der er lavet, betyder faktisk et øget reguleringstryk på landbruget efter 2030. Så man skal bare huske, at i de fremskrivninger, der ligger for Danmarks CO₂-udledning, er det sådan, at for de fleste andre sektorer, f.eks. industrien, stopper det i 2030, og så er der ikke aftalt noget om, hvad der skal ske efter 2030. Men lige præcis landbrugsaftalen er den første aftale, hvor vi tager vi hul på at sikre reduktioner i perioden fra 2030 til 2035. Så det må ikke brede sig som en misforståelse, at der ikke også skal ske en forandring i dansk landbrug efter 2030 med den indgåede aftale.

Kl. 11:07

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Der er ikke flere, der har bedt om en kort bemærkning, så vi siger foreløbig tak til ministeren.

Vi går nu over til forhandlingen og de almindelige regler for korte bemærkninger, og den første, jeg byder velkommen til, er ordføreren for forespørgerne, hr. Jesper Petersen, Socialdemokratiet.

Kl. 11:08

Forhandling

(Ordfører for forespørgerne)

Jesper Petersen (S):

Tak for det, og tak for redegørelsen til ministeren. Som der blev redegjort for, har regeringen fremlagt – og Folketinget jo vedtaget – en lang række tiltag, som tilsammen gør, at vi ser ud til at nå målet om 70 procents reduktion i 2030. Det handler om tiltag inden for varmeforsyning, industri, elbiler, affald, landbrug, lagring af CO₂

og meget mere. Siden klimalovens indgåelse under den tidligere socialdemokratiske regering og med stort flertal her i Folketinget, er der virkelig sket meget politisk på klima- og energiområdet, hvad man jo også kan se ud af den skriftlige redegørelse, der er fremsendt, med den her meget, meget lange række af politiske tiltag, der er gjort siden da.

Det er samtidig en liste over aftaler og tiltag, der fortsat skal implementeres og realiseres i det kommende år, mens vi samtidig diskuterer de næste skridt, der skal tages. Det er noget, vi har gjort meget med hinanden blandt vi ordførere på det her område, især i de seneste uger her i Folketingssalen under forskellige debatter.

Jeg vil her i talen fremhæve et par ting fra det seneste år i talen her, og som det vigtigste aftalen om grøn trepart. Bagtæppet for den er selvfølgelig meget alvorlig, og derfor er aftalen også så vigtig og løfterig, ikke kun i forhold til klimapolitikken, men jo bredere for natur, miljø og klima.

Til vands er livet under havets overflade meget udfordret, må man sige. De danske fjorde er præget af fedtemøg og iltsvind. I år så vi endda det største iltsvind i Danmark i 22 år. Fisk er der alt for få af. Jeg kommer selv fra et sted, hvor fjorden og dammen er blevet noget, man kigger på, men som man ikke kan bruge til ret meget, fordi den er så foruren, som den er.

Til lands er naturen også under pres. Mange dyre- og plantearter mangler levesteder. Sådan kan det ikke fortsætte, og det er jo et stort emne for debat i de her år, og den grønne trepartsaftale er altså et vigtigt skridt til at tage fat på det problem. Med aftalen om grøn trepart vil vi omlægge landbrugsjord til meget mere skov og natur. Der vil bl.a. blive rejst 250.000 ha ny skov svarende til størrelsen på Lolland-Falster og Bornholm tilsammen. Det er store ting, der kommer til at ske.

I den her sammenhæng, som vi diskuterer i dag, er det jo nok så væsentligt, at aftalen også indeholder, at vi som det første land i verden indfører en klimaafgift på landbruget, som betyder, at vi når det sidste stykke vej til målet om 70 procents reduktion i 2030.

Som ministeren fremhævede er også den store CCS-pulje åbnet her for kort tid siden. En meget stor investeringsbeslutning er truffet om at gå ind på det her felt med Project Greensand, og en række flere står parat, som ministeren også var inde på. Det synes jeg også en anden god ting at kunne fremhæve fra det seneste år, og det er noget, som jeg venter mig meget af. Vi vil se i de kommende år, at det er et område, som får meget mere fart på.

I det lidt større billede, hvor man kigger ud over Danmarks grænser, er en anden vigtig milepæl, der er opnået, uafhængighed af russisk gas i Danmark. Siden krigen i Ukraine har vi arbejdet for at blive uafhængige af russisk gas, og det er jo faktisk lykkedes. Energifpolitik er endnu tydeligere end tidligere blevet sikkerhedspolitik. Europæiske lande skulle aldrig have været så afhængige af russisk gas, som det blev tilfældet.

Den vigtige tyske industri doped sine konkurrenceevne med forsyninger fra Putin, der kunne gnide sig i hænderne over sin styrkede position, mens han forberedte sig på krig. Selv om der er skruet meget ned for import fra Rusland til Europa, så er der jo desværre stadig lande, der henter gas hos Putin. Men Danmark er ikke afhængig af russisk gas – heldigvis. Det bliver et godt bidrag, også til andre europæiske landes omstilling, når vi kan eksportere mere grøn strøm, brint og vores teknologi osv. fra Danmark.

Som sagt er det en imponerende liste af tiltag, der er sket de seneste år, og jo heldigvis som oftest i et meget bredt samarbejde i Folketinget. Dog ser det mere og mere tydeligt ud til, at højrefløjen – de blå partier, eller hvad man vil kalde det – er temmelig splittede i klima- og energipolitikken. Også her er et reelt blå alternativt lederskab for Danmark meget svært at se. Mest tydeligt er det vel, at det på en eller anden måde vil sætte os tilbage i den grønne

omstilling, hvis sådan et flertal skulle materialisere sig – hvad vi ikke må håbe.

For at komme i mål kræver det som sagt, at vi lykkes med implementeringen af de mange tiltag, og at vi holder snuden i sporet, også når noget ikke går, som vi ønskede, i hvert fald i første omgang. Det gælder f.eks., når vi taler om Danmarkshistoriens største udbud af havvind. Det ville være underligt ikke at nævne det her, og jeg synes også, det er fint, at ministeren gjorde det i sin tale for lidt siden.

For første runde af udbuddene om havvindmølleparkerne i Nordsøen blev afgjort i sidste uge, og som bekendt gav det desværre ikke nogen bud. Det har været vanskeligt at få økonomien til at hænge sammen for aktørerne på området i en tid med stigende renter, højere priser på materialer og andet. Men vi skal have mere energi fra havvind i Danmark.

Kl. 11:13

Dt skal vi, fordi vi har nogle vigtige ressourcer i form af arealer, særlig i Nordsøen, som har potentiale til at producere strøm til virkelig mange husstande, både i Danmark og i Europa. Og jo også fordi vi har en meget dygtig og veludviklet vindmølleindustri i Danmark, med rigtig, rigtig mange arbejdspladser knyttet dertil.

Jeg synes, det er godt, at Energistyrelsen prompte er påbegyndt dialogen med aktørerne på markedet for at blive klogere på, hvad der reelt var stopklods for buddene. Vi ved, at der var interesse undervejs i udbudsprocessen, og vi har en vigtig opgave i forligskredsen af partier på området i at følge op på den sag.

Jeg synes også, det hører med til debatten her i dag at slå fast, at Danmark i EU-sammenhæng arbejder for en ambitiøs EU-målsætning på mindst 90 procents reduktion i 2040. Vi ser jo heldigvis også, at andre lande lader sig inspirere af Danmark og jo også selv når frem til, at det er vigtigt, at de gør mere for klima og for grøn omstilling i deres lande. Men det er vigtigt, at vi får en ambitiøs EU-målsætning, og det arbejder Danmark altså for.

Ellers vil jeg sige tak til ministeren for redegørelsen og til partierne i øvrigt for samarbejdet på området. Det er jo en form for status, vi gør, også i forhold til de drøftelser, vi har. Jeg ser frem til debatter og aftaler, også i 2025, der vil komme, om de næste skridt i den grønne omstilling, som Danmark er i gang med i kraft af politisk lederskab og vilje, stærke grønne virksomheder, folkeligt engagement, teknologisk udvikling og forskning og jo forhandlingsvillige parter på vores arbejdsmarked og i erhvervslivet, som har en god indstilling på det her område.

Så skal jeg til slut læse forslag til vedtagelse op på vegne af Socialdemokratiet, Venstre og Moderaterne:

Forslag til vedtagelse

»Danmarks historiske klimalov og ambitiøse klimamål har understøttet den grønne omstilling, der er nødvendig for at imødegå klimakrisen. Vi skal samles om en positiv grøn fremtid for alle. Klimaindsatsen skal fortsætte.

Folketinget anerkender, at vejen til 2030-målet er vist med grønne resultater og politiske aftaler. Vi er langt med omstillingen af energisektoren, har vedtaget CO₂-afgift på industrien, set store fremskridt i transportsektoren, og med den politiske aftale om den grønne trepart og en CO₂-afgift er landbruget også med. Alle sektorer bidrager, og aftalerne skal realiseres, så vi når 2030-målet.

Ambitiøs klimahandling i EU er en prioritet for regeringen, også under dansk EU-formandskab i 2025. Regeringen arbejder for et ambitiøst 2040-mål i EU på mindst 90 pct. og presser på for ambitiøs klimahandling globalt.

Den danske klimaindsats skal pege frem mod de langsigtede mål i 2045 og 2050. Som næste skridt vil regeringen fremsætte et ambitiøst mål for 2035 i 2025.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 12)

Tak for ordet.

Kl. 11:16

Formanden (Søren Gade):

Tak for det. Forslaget til vedtagelse vil nu indgå i de videre forhandlinger. Der er foreløbig fem indtegnet for korte bemærkninger. Den første, der får ordet, er hr. Peter Kofod fra Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 11:16

Peter Kofod (DF):

Tak for det. Elpriserne rammer i dag 11 kr. pr. kilowatt. Jeg hørte ikke noget som helst i ordførerens tale om, at den grønne omstilling i virkeligheden er ved at køre fuldstændig af sporet. Der er ikke nogen, der gider have de her vindmølleparker. Der var i hvert fald tomme kuverter. Imens er vores landdistrikter ved at drukne i fuldstændig ubrugelige solceller, der ikke ser ud til at give nogen arbejdspladser eller nogen lokal vækst, men som bare skæmmer vores smukke natur. Og imens bliver danskerne fuldstændig flået.

Jeg synes, energipolitikken og den grønne omstilling er en katastrofe. Det er jo helt modsat det, man har stillet danskerne i udsigt om, at det her skulle være et erhvervseventyr, og at det skulle være et eventyr, der giver os en masse sikker, stabil og billig energi. Det er det stik modsatte, og i dag kommer danskerne til at betale prisen. Hvad vil Socialdemokraterne gøre for at bringe elprisen ned?

Kl. 11:17

Formanden (Søren Gade):

Ordføreren.

Kl. 11:17

Jesper Petersen (S):

Jeg synes ikke, hr. Peter Kofod har ret i, at den grønne omstilling er ved at køre af sporet. Og jeg hører ikke Dansk Folkeparti tilbyde et reelt alternativ, medmindre man vil gå tilbage til de ting, vi faktisk forsøger at komme væk fra. For det er en luftspejling at bilde folk ind, at vi nu i morgen kunne tænde for et eller andet atomkraftværk i Danmark, og så var alting løst. Det er *ikke* rigtigt.

Vi har massiv udbygning – og har gjort det igennem en del år – af vedvarende energi. Det giver os meget mere strøm. Det giver os også billig strøm. Den billigste strøm, vi kan lave i Danmark, er fra vedvarende energi. Det er et faktum. Vi har udfordringer på de dage, hvor det så ikke blæser og solen ikke skinner. Andre dage er det meget billigt, jo nærmest gratis, og der er andre gange, hvor vi har udfordringer med, at prisen så bliver høj.

Vi har brug for at være bedre til at lagre energien. Det er vigtigt, vi er koblet sammen med andre markeder. Vi skal sørge for hen ad vejen, at der er mere backup til en endnu mere omstillet fremtid. Vi skal f.eks. have gasturbiner på biogas, der kan give den backup, der skal til. Men Dansk Folkeparti tilbyder ikke et reelt alternativ. Det er mest bragesnak her i Folketinget.

Kl. 11:18

Formanden (Søren Gade):

Hr. Peter Kofod.

Kl. 11:18

Peter Kofod (DF):

I dag blæste det ikke. I hvert fald ikke, da jeg gik på arbejde. Og det var også mørkt udenfor, så de der solceller fungerede heller ikke. Så det, jeg altså skal høre den socialdemokratiske position være, er, at vi bare skal have mere af det, der giver os en elpris, der er løbet løbsk. Vi skal bare gøre mere af det, der allerede er kørt i grøften. Vi skal bare gøre mere af det, der gør, at der er danskere, der overvejer,

om de har råd til at tænde ovnen senere i dag, eller om de har råd til at varme deres stuer op senere i dag. Jeg synes ikke, der er meget svar, ansvarlighed eller håb for fremtidens energipolitik i det, Socialdemokraterne melder ud.

Kl. 11:19

Formanden (Søren Gade):

Ordføreren.

Kl. 11:19

Jesper Petersen (S):

Selv om hr. Peter Kofoed fik chancen, tilbød han jo stadig væk ikke noget alternativ. Det kan godt være, man vil genåbne nogle kulkraftværker eller have noget mere olie igen, eller hvad er det, man forestiller sig? Den billigste energi, vi kan lave i Danmark, er vedvarende energi. Vi skal blive bedre til at lagre den. Vi skal have en god integration med andre landes elforsyninger, og vi skal sørge for at have en backup, men også med grønne kræfter, som kan mindske de her udsving.

Jeg glæder mig til, at hr. Peter Kofod de dage, hvor strømmen er ekstremt billig, også lægger *det* billede op på Facebook og siger: Så er det i dag, vi skal have gang i pyrolysen hjemme i ovnen, for i dag er strømmen nærmest gratis. Det hører jo med til det her billede.

Kl. 11:19

Formanden (Søren Gade):

Fru Signe Munk, Socialistisk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 11:19

Signe Munk (SF):

Tak for talen. Der er ligesom nogle opgaver, der stadig væk ligger foran os, selv om den her klimaredegørelse jo viser, at klimapolitik virker. Vi er i gang med at omstille Danmark. Den viser også, at der stadig er et stykke at gå.

Der er også stadig væk et stykke arbejde foran os på transportområdet, og jeg har lagt mærke til, at den socialdemokratiske skatteminister har meldt ud, at der skal forhandles bilafgifter i forhold til elbilerne i det nye år.

Jeg har forhandlet den tidligere aftale med en tidligere socialdemokratisk skatteminister, og der var i hvert fald to balancer, der var vigtige for SF, og som jeg også håber vil være vigtige fremadrettet for Socialdemokratiet. Der er selvfølgelig noget, der handler om den grønne bilbeskatning. Men der er altså også noget, der handler om den sociale bilbeskatning.

Derfor vil jeg bare høre, om det stadig væk er Socialdemokratiets politik også at ville stå på de to ben, at der altså også er noget, der handler om, hvor stor bilen er, hvor lækker den er, hvor blæserøvsagtig den er, i forhold til hvordan vi beskatter biler, samtidig med at vi selvfølgelig skal sørge for, at det, der er de laveste bilafgifter på, er de biler, der forurener mindst.

Kl. 11:21

Formanden (Søren Gade):

Hr. Jesper Petersen.

Kl. 11:21

Jesper Petersen (S):

Jeg er glad for den indledende konstatering og – som jeg også sagde i min tale – for det samarbejde, der både har været i den her regeringsperiode og også i den tidligere, hvor vi jo også har lavet meget med SF. Det giver mange af de fremskridt, vi ser nu, også på transportområdet.

Jeg har selv været i de sko som skatteordfører, mens der var en Venstrestatsminister, nej, en Venstreskatteminister – der var også en statsminister, men det var nu skatteministeren, jeg havde med at gøre

i de forhandlinger om elbiler. Der var det noget trægere, og der var, synes jeg, også et manglende blik for præcis den balance, som fru Signe Munk er inde på. Det forsøg på at balancere de ting er fortsat Socialdemokratiets standpunkt.

Kl. 11:24

Hvordan skatteministeren vil spille ud i forhold til det, vil jeg lade være op til ham i de drøftelser, der skal være senere. Men naturligvis har vi både et grønt sigte og også et blik for fordelingspolitik i Socialdemokratiet. Det kan jeg forvisse fru Signe Munk om.

Kl. 11:22

Formanden (Søren Gade):

Fru Signe Munk.

Kl. 11:22

Signe Munk (SF):

Det synes jeg er enormt centralt. For det er jo ikke gratis at sænke bilafgifterne, i forhold til hvad det koster i manglende indtægter til velfærd og andre gode ting. Det ser vi lige nu.

Men det er jo også, fordi det for de danskere, hvor det at skulle over og have en ny bil i forvejen er en ret stor post, ikke er en gratis affære at få en lille elbil. Og det er jo bare også sådan, at skal vi have den grønne omstilling til at lykkes, skal der både være en god tilskyndelse til, at man køber en Tesla, men også rigtig meget til, at man kan købe en mindre elbil til en ordentlig pris.

Kl. 11:22

Formanden (Søren Gade):

Hr. Jesper Petersen.

Kl. 11:22

Jesper Petersen (S):

Ja, det synes jeg er rigtigt. Det synes jeg er rigtigt. Og det hensyn, der er til at få det fuldstændig folkelige gennembrud for elbiler, er fortsat det, der skal være bestræbelsen. Det indebærer jo altså, at folk med mindre indkomster også har muligheden.

Jeg synes heldigvis, at vi ser en stor udvikling på markedet, og at der sker meget. Hjulpet frem af de beslutninger, der er truffet om afgifterne, bliver der jo også nu solgt virkelig mange elbiler. Den vej skal vi gerne videre ad med de balancer intakt, som vi har været inde på i vores lille udveksling her.

Kl. 11:23

Formanden (Søren Gade):

Hr. Torsten Gejl, Alternativet. Værsgo.

Kl. 11:23

Torsten Gejl (ALT):

Tak. Jeg har sådan en indre greenwashingdetektor, som nogle gange har det med at slå ud, når jeg synes, at Danmark bliver kaldt et grønt foregangsland og bliver præsenteret som et grønt foregangsland. Jeg synes simpelt hen, vi skal passe på med det, for jeg er simpelt hen bange for, at det luller os i søvn i forhold til at være meget skarpe på nogle af de opgaver, der er. Så når ordføreren siger, at vi er det første land, der har indført en CO₂-afgift på landbruget, når ordføreren skriver det på Facebook eller siger det rundtomkring, vil ordføreren så huske at have begge sider med, lige som ordføreren ønsker man skal, når det handler om elpriserne hos DF. Altså, vi er det første land, der har indført en CO₂-afgift på landbruget, men vi er også det land i verden, der producerer mest kød pr. indbygger. Den detalje synes jeg bare er vigtig for at fuldende billedet.

Kl. 11:24

Formanden (Søren Gade):

Ordføreren.

Jesper Petersen (S):

Det er jo rigtigt, og derfor handler det både om at have introduceret den her afgift, men også give forskellige andre tilskyndelser til at producere mere plantebaseret, og at den animalske produktion, der så er, kan blive mindre belastende. Så det er fuldstændig rigtigt, og der er jo forskellige både økonomiske og historiske grunde til, at Danmark er et meget stærkt landbrugsland og også producerer meget animalsk. Det fremgår vel ret tydeligt af de aftaler, der er indgået, at der har vi muligheder for at bevæge os, men jo altså stadig væk være et land, der producerer fødevarer og har eksport og arbejdspladser inden for det og også forsyner os selv; jeg tror, mange danskere gerne vil have ting, som er lavet i Danmark. Men at der skal ske en omstilling på landbrugsområdet, er jo helt tydeligt og det, som også ligger i politikken her.

Jeg synes, at det der med, om det fører til, at man falder i søvn, eller om det fører til apati, hvis ikke vi også anerkender det, der faktisk sker, er en interessant diskussion. Det er det, vi prøver med debatten i dag, synes jeg.

Kl. 11:25

Formanden (Søren Gade):

Hr. Torsten Gejl for en anden kort bemærkning.

Kl. 11:25

Torsten Gejl (ALT):

Det er jeg virkelig enig i. Altså, klimaangst uden håb skaber bare apati.

En anden af de ting, som jeg oplever bliver gentaget ret ofte, er, at det er bedst, vi producerer køerne i Danmark, for hvis det bliver gjort i udlandet, er det meget mere skadeligt for klimaet, mens det, jeg oplever er, at udlandet også godt kan finde ud af det. Vi taler så om lækageeffekt. Det er, at hvis koen ikke bliver produceret i Danmark, bliver den produceret i udlandet, og det viser sig jo, at den effekt måske er nede på 25-30 pct. Hvad tænker ordføreren om, at det i så høj grad bliver markedsført sådan, at vi er meget bedre til at producere køer end resten af verden?

Kl. 11:26

Formanden (Søren Gade):

Ordføreren.

Kl. 11:26

Jesper Petersen (S):

Men i dansk landbrug er man jo altså dygtige og har været innovative. Det har været en stor sektor i Danmark i mange år, men har jo altså også gjort, at vi er et land, der er intensivt opdyrket med den enorme belastning, det har været og er for vores miljø, natur og jo også for vores klima. Så jeg tror, det er godt, og jeg synes, det er godt, at Danmark bliver ved med at være et land, hvor der er landbrug, og hvor vi producerer egne fødevarer, men vi skal gøre det mindre belastende og på et mindre areal end det, vi gør i dag.

Kl. 11:27

Formanden (Søren Gade):

Hr. Nick Zimmermann, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 11:27

Nick Zimmermann (DF):

Tak for det. Det var jo i hvert fald en tale med fuldt fokus på klimaskam. Man skulle næsten skamme sig, hvis man ikke bakkede op om regeringens initiativer. Men måske var det i virkeligheden regeringen, der skulle kigge sig selv en lille smule i spejlet og tænke over, hvem det er, der skulle skamme sig. For når man plastrer hele landet til med solcelleparker rundtomkring og man ødelægger

landdistrikterne, som man notorisk har gjort, og når vi samtidig har så tårnhøje priser, som vi har i dag, hvem er det så i virkeligheden, der skulle tage at skamme sig? Der findes altså andre løsninger end bare at plastre Danmark til med solcelleparker. Og så skulle man måske også være en lille smule ærlig fra regeringens side og fortælle befolkningen, at det jo altså ikke nødvendigvis er den strøm, der bliver produceret ude på en eller anden dansk mark, der går til danskerne; den kan lige så godt gå til en hollænder eller en tysker eller en franskmænd, og de bruger altså nogle helt andre former for energikilder, end vi bruger herhjemme. Så måske var det i virkeligheden lidt bedre at kigge på det i et bredere perspektiv. Og at påstå, at den eneste løsning på at få lavere elpriser så bare er at sætte endnu flere solcelleparker op, giver jo overhovedet ingen mening.

Kl. 11:28

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 11:28

Jesper Petersen (S):

Altså, jeg uddeler ikke skam. Det er ordføreren, der gør det. Jeg synes i det hele taget, at det skal man være varsom med. Hvis vi til gengæld taler om ærlighed, vil jeg sige, at så synes jeg da, at Dansk Folkeparti mangler at tage skridtet fuldt ud og sige: Nu må vi holde op med det der vedvarende energi, og nu vil vi igen gerne have noget mere kul, olie og naturgas, for det er det, vi bare skal køre med, og vi går faktisk ikke rigtig op i, at der er en grøn omstilling, og vi frasiger os muligheden for at have den position som foregangsland, der også giver os en hel masse grønne arbejdspladser, for dem vil vi gerne undvære – og alt det andet, som det faktisk fører med sig, at vi fører den politik, vi gør, i Danmark. Den ærlighed kunne man jo godt ønske sig, ligesom man burde sige: Nej, der kan ikke tændes for et atomkraftværk i morgen; det er ikke et dansk alternativ. Men det rutter Dansk Folkeparti jo ikke rigtig med, må man sige.

Kl. 11:29

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 11:29

Nick Zimmermann (DF):

Jamen jeg vil gerne være hundrede procent ærlig her i dag. Jeg mener, det er fuldstændig fjollet, at vi har sat en stopper for at hente dansk olie op af undergrunden om 25 år. Dansk Folkeparti vil jo modsat Socialdemokraterne gerne have *dansk* olie ud til *danske* forbrugere, og det er jo måske i virkeligheden det, der er forskellen på vores to partier. For regeringen ønsker jo at købe det af slyngelstaterne – Saudi-Arabien, Irak og Putins Rusland – men vi ønsker i stedet for, at det er dansk olie, der skal bruges herhjemme. Så hvad er det i virkeligheden, regeringen har tænkt sig, når man stopper med at bore efter dansk olie? Er det så at sende nogle flere milliarder ned til nogle slyngelregimer? Eller var det måske bedre, at vi i stedet for hentede det op af Nordsøen og så bevarede nogle danske arbejdspladser her i Danmark?

Kl. 11:29

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 11:29

Jesper Petersen (S):

Jo, men der kommer jo stadig væk til at være dansk produktion, også fra Nordsøen, i en serie år frem. Jeg synes egentlig ikke, at det sådan er den aktuelle debat, som hr. Nick Zimmermann går ind i her. I forhold til debatten om, hvor de forskellige anlæg er i Danmark

– det var også det, hr. Peter Kofod talte om tidligere – så mener jeg virkelig, at man skal gøre sig ekstremt meget umage, når man planlægger at opsætte vindmøller og solceller. Det skal man gøre, og der skal være en større kompensation. Det er det, vi har aftalt med hinanden. Men det er kommunerne, der beslutter, hvor de rigtige og gode steder til at placere de her anlæg er. Og hvis vi ikke gjorde det, ville vi altså også få produceret mindre billig strøm.

Kl. 11:30

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Fru Samira Nawa.

Kl. 11:30

Samira Nawa (RV):

Tak, og tak for talen. Som den socialdemokratiske ordfører var inde på, skal vi jo næste år se på klimaloven igen og på et klimamål for 2035. I den forbindelse er jeg nysgerrig på, om Socialdemokratiet har gjort sin stilling op og har en position på spørgsmålet om, hvor det mål for 2035 skal ligge. Vi har netop set en rapport fra Klimarådet, der jo anviser både fordele og ulemper ved at sætte et mål på 80, 85 eller 90 pct. for 2035. Jeg er nysgerrig på, om Socialdemokratiet har en holdning til det spørgsmål.

Kl. 11:31

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 11:31

Jesper Petersen (S):

Ja, det har vi selvfølgelig. Vi har ikke lagt os fast på et bestemt tal. Det tror jeg også er fremgået rigeligt af de diskussioner, vi har haft på det seneste her. Det er jo en drøftelse, vi skal have med hinanden, og forslag om, som også regeringen vil komme med næste år. Men jeg synes, der kommer nogle interessante indspark i den debat; Klimarådet bliver nævnt, og vismændene har også været på banen for nogle dage siden. Alt sammen spiller det jo ind i den her diskussion om, hvad de næste målsætninger skal være. Det, vi så skylder, er – apropos ærlighed, som er blevet påpeget i debatten her – også at have en diskussion om, hvad det er for nogle virkemidler, vi har, hvad det vil koste, hvad det er for nogle konsekvenser, det har, når vi sætter forskellige mål. Men til slut står det jo allerede klart, at regeringen vil søge at have 110 pct.s reduktion i 2050 og neutralitet i 2045. Og så skal vi finde de rigtige vej derhen, som sikrer, at vi når det.

Kl. 11:32

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 11:32

Samira Nawa (RV):

Tak for svaret. Noget andet, som Klimarådet og vismændene jo også peger på, er en budgetopgørelse for CO₂-målet. Det handler jo om at få taget nogle beslutninger tidligere og ikke afvente, at teknologien udvikler sig, og at man træffer beslutninger så sent som muligt om CO₂-reduktioner. Hvordan ser Socialdemokratiet på det?

Kl. 11:32

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 11:32

Jesper Petersen (S):

Det hører jo med til den diskussion, vi skal have med hinanden, om de næste mål. Der er jo nogle forskellige effekter og hensyn og fordele og ulemper, som skal vejes af. Men det er klart en fordel

ved et budgetmål, at det er sådan, at man tager forskellige handlinger hurtigt, og det giver en effekt hele vejen igennem, hvilket jeg også tænker var noget af det, som fru Samira Nawa var inde på her. Så det vil høre med i den beslutning, der skal træffes. Der bliver givet mange argumenter i de her dage, som vi skal bruge vores diskussion.

Kl. 11:33

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Fru Leila Stockmarr.

Kl. 11:33

Leila Stockmarr (EL):

Tak for det. De sidste par uger har der igen igen, skulle jeg til at sige, været meget fokus på biomasse. Jeg kunne godt tænke mig at høre ordførerens holdning til den afgiftsfritagelse, der er på biomasse, både bæredygtig og ikkebæredygtig biomasse. Det er også i forbindelse med hele det her spørgsmål om havvind. Der er noget, der kunne tyde på, at det, at man måske har en kunstig lav pris på strøm, der er baseret på biomasse, heller ikke er gavnligt i forhold til at styrke efterspørgslen efter ægte bæredygtig energi som f.eks. havvind.

Så kunne Socialdemokratiet være åben over for i den kommende fremtid at diskutere eller se positivt på muligheden for at indføre en afgift, så biomasse som minimum kommer op på niveau med andre bæredygtige energiformer?

Kl. 11:34

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 11:34

Jesper Petersen (S):

Det har regeringen jo ikke noget forslag om, og derfor er det heller ikke noget, jeg kan tilkendegive i dag. Men jeg synes da, at det er værd at have med, når vi nu gør status, at de fremskrivninger, der er, siger, at vi vil få halveret vores forbrug af biomasse i Danmark, når vi når 10 år frem fra i dag. Det synes jeg er en positiv udvikling.

Det hører selvfølgelig også med, at når man synes, at vi bruger meget biomasse, hvad vi gør, er det bl.a., fordi man i varmesektoren er gået væk fra noget, der var ret skidt og værre. Og det er jo faktisk et bidrag til, at vi udleder mindre CO₂ og står, som vi gør, i de opgørelser, der er. Så det hører med i et fuldt billede.

Men det er absolut positivt, synes jeg, at vi ser ud til at nedbringe afbrændingen af biomasse rigtig meget de næste 10 år.

Kl. 11:35

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så siger vi tak til ordføreren. Der er ikke yderligere korte bemærkninger. Vi går videre til den næste, og det er fru Linea Søgaard-Lidell fra Venstre. Velkommen.

Kl. 11:35

(Ordfører)

Linea Søgaard-Lidell (V):

Tak for det. Klimaforandringerne er blevet en mærkbar del af vores liv. Oversvømmelser, stigende temperaturer og ødelæggende vejrfarenomener minder os hele tiden om nødvendigheden af handling, nødvendigheden af at skabe en bedre fremtid med reelt bæredygtige samfund. Vi oplever det herhjemme, ligesom udfordringerne, som klimaforandringerne skaber, er meget tydelige rundt om i verden.

Samtidig står vi paradoksalt nok med, hvad der ligner en global opbremsning i grønne investeringer, ligesom vi kan læse om skuffende resultater fra nogle af de grønne virksomheder, vi måske havde tiltro til. Meget kan presse markedet på tværs af kontinenter: stigende omkostninger, høj inflation og højere renter, som selvfølgelig

lig påvirker udviklingen. Læg dertil forsyningskædeproblemer og forsinkelser, som startede under covidpandemien og blev forværret af krigen i Ukraine.

Derfor er det også afgørende, at vi sender et tydeligt signal om, at for os er fremtiden stadig grøn. Det er en nødvendig grøn omstilling, som er fuld af muligheder for et bedre samfund, for arbejdspladser, for udvikling, for økonomien og for den næste generation.

Herhjemme er seneste eksempel på den skuffende udvikling havvind, hvor ingen bød på det udbud, siden vi sidste år til samme debat stod og roste. Markedet er vendt på hovedet på kort tid, og nu går vi ind i en fase, hvor vi skal blive klogere på de præcise årsager, for vi ser stadig væk potentialet i havvind.

Heldigvis er der også meget at bygge på, og heldigvis er der bestemt også fremgang. Vi har sikret, at vi er godt på vej mod at indfri vores mål for 2025 og 2030 samt de klimaforpligtelser, vi har over for vores naboer i EU. Ifølge skøn forventes vi at nå 2025-målet med en sikkerhedsmargin på op til 4,3 mio. t CO₂. Det er jo ikke bare tal på et papir. Det betyder renere luft, færre klimaskadelige udledninger og også et Danmark, som tager ansvar for kommende generationer.

Vi arbejder hårdt på, at udsigterne også realiseres, og det gør vi heldigvis sammen på tværs af politiske skel og også med mange af partierne i Folketinget. Vi er i arbejdstøjet, ligesom vi løbende fører Danmark i en grønnere retning med konkrete resultater. Vi har indgået en historisk aftale, der forener landbrug, natur og klima. Aftalen indebærer bl.a. verdens første CO₂-afgift på husdyrudledninger og også udtagning af lavbundsjord. Det baner vejen for et meget grønnere danmarkskort og for udviklingen af et grønt og konkurrencedygtigt fødevarerhverv, og det sikrer, at vi når vores 2030-klimamål.

Vi afholdt første ccs-udbud, som baner vejen for CO₂-fangst og lagring. Fra 2025 vil anlæggene begynde at reducere udledninger, og de forventes allerede at have fuld effekt i 2026. Samtidig arbejder vi jo på endnu et udbud, som vil styrke Danmarks position inden for CO₂-fangst og ikke mindst tage udledninger, som kunne være endt i atmosfæren, og placere dem i undergrunden i stedet.

Der er mange skridt på vejen. Vejen til at nå de 70 pct. er udstukket, og nu bidrager alle sektorer til at nå derhen. Opgaven foran os er derfor i høj grad at levere på de forventede reduktioner. Implementeringen af de mange tiltag kræver skarpt fokus og også vedholdenhed, for ingen aftale er bedre end den måde, den bliver ført ud i livet på. God klimapolitik handler jo ikke kun om ambitiøse mål, men også om solid implementering, der sikrer, at intentionerne omsættes til reel handling og konkrete resultater.

Samtidig er vores fremtid uløseligt forbundet med EU og resten af verden. Vi står over for et vigtigt år i EU-regi, selvfølgelig fordi Danmark sætter sig i formandsstolen i Rådet, men også, fordi vi skal vedtage et nyt klimamål for 2040. Her er det vigtigt for os, at det bliver ambitiøst, ja, men særlig også, hvilken politik og regulatorisk ramme der skal omsætte ambitionerne til handling i EU.

Vi tror på en markedsbaseret omkostningseffektiv tilgang, bl.a. gennem kvotehandel på tværs af sektorer, også landbruget. Det er kvotehandel, som vi har set virke i EU. Det er den, der har sikret omstilling. Heldigvis har vi for nylig både udvidet den til flere sektorer og gjort den mere effektiv. Og det er det, vi skal have mere af.

Skal vi for alvor lykkes, har vi brug for at rykke os i fællesskab. Det er uholdbart for EU som region, at vi kører i meget forskellige tempi i den grønne omstilling, at der kommer så stor forskel på landene, som den nuværende politiske arkitektur lægger op til. Både klimaet og EU's samlede konkurrenceevne har brug for, at alle landene bevæger sig fremad.

Derfor har vi også brug for et nærmere blik på de mange midler, som allerede er tilgængelige i EU-systemet. De skal i spil for at

fremme den grønne omstilling på tværs af medlemslandene. Det er i alles interesse, at vi prioriterer investeringer i den grønne udvikling, i den grønne energi og særlig i infrastrukturen dertil. Grøn energi, som vi kan producere selv, spiller en central rolle for at sikre et konkurrencedygtigt og sikkert Europa. Og kommende initiativer som Green Industrial Act og Bio Act kan være vigtige værktøjer til at fremme vækst og innovation sammen med klimahandling.

Kl. 11:41

Det danske formandskab næste år giver os en helt særlig mulighed for at sætte klimapolitikken som en central prioritet for EU. Særlig vigtig bliver den rolle til COP30 næste efterår.

Næste år bliver jo også vigtig på klimafronten herhjemme. I Venstre glæder vi os til en god debat og et godt samarbejde om at sætte det næste nationale klimamål. Vi vil gerne have de langsigtede briller på og fortsætte indsatsen for, at vores omstilling skaber et bedre samfund for danskerne og for de danske virksomheder. Vores langsigtede mål om klimaneutralitet i 2045 kræver, at vi allerede nu begynder at forberede de skridt. Jeg ser derfor frem til, at vi i Folketinget får en grundig dialog om vejen frem og videre. Klimaloven skal fortsat sikre udvikling og fremgang i dansk klimapolitik.

Vi har sat ambitiøse mål, og vi er godt på vej, men vejen kræver fortsat fokus, vilje og gode rammebetingelser for de mange virksomheder, som får den grønne omstilling til at ske. Vi skal levere på vores løfter, både herhjemme og i samarbejdet med EU og resten af verden. Tak for ordet.

Kl. 11:42

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er nogle korte bemærkninger. Den første er til hr. Torsten Gejl.

Kl. 11:42

Torsten Gejl (ALT):

Tak. Jeg har et rigtig godt spørgsmål til Venstre. Det handler om arbejdspladser og virksomheder, og det handler om, at vi jo har gået og sagt til hinanden, at vi regner med, at 70-procentsmålsætningen i 2030 bliver sådan en driver for dansk erhvervsliv, danske arbejdspladser og muligheden for at udvikle noget af den klimateknologi, som resten af verden kan bruge til at begrænse deres CO₂-udslip.

Det er jo noget, vi også er rigtig, rigtig interesserede i i Alternativet, hvor vi elsker grønt iværksætterier osv. Hvad tænker ordføreren om det foreløbig? Altså, ser ordføreren, at det er noget, der kører, at vi skaber arbejdspladser, vi skaber eksport, eller at vi begynder at gøre det, eller at der er udvikling den vej? Hvad tænker ordføreren om det spor?

Kl. 11:43

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 11:43

Linea Søgaard-Lidell (V):

Tak for spørgsmålet. Jeg er helt enig i, hvor vigtigt det er, at vi bidrager, også som et rigt land med et velfungerende erhvervsliv og industri, til at udvikle de klimaeløsninger, som resten af verden også har brug for. For det er jo de løsninger, som vi har brug for kommer så langt ned i pris, at de bliver udbredt, og at de bliver attraktive på det globale marked, for at vi virkelig sådan ser både skala og tempo. Og jeg mener, at danske virksomheder er rigtig godt med i forhold til at udvikle grøn teknologi.

Kl. 11:43

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Torsten Gejl (ALT):

Jamen kan ordføreren blive lidt mere konkret? For vi har faktisk sagt det rigtig, rigtig meget til hinanden. Det er ikke et polemisk spørgsmål; det er mere undersøgende. Vi må jo til at finde ud af, om det passer, om den grønne omstilling i Danmark er en driver for udviklingen af den teknologi, der måske kan gøre os førende i den grønne omstilling globalt. Ser ordføreren nogen konkrete tendenser?

Kl. 11:44

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 11:44

Linea Søgaard-Lidell (V):

Helt konkret har vi jo fra dansk side presset på for at sætte skub i energieffektivisering, reguleringen omkring energieffektivisering i EU, og det er både, fordi det giver rigtig god mening for klimaet og vores energiforsyning at spare på energien der, hvor man kan, og bruge den effektivt, men også, fordi vi har nogle gode danske løsninger på det her område, som jo får medvind, når der kommer en stigende europæisk efterspørgsel, ligesom jeg også ser aftalen om den grønne trepart som investeringer i at udvikle fødevarerhvervet.

Kl. 11:44

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Fru Leila Stockmarr.

Kl. 11:44

Leila Stockmarr (EL):

Tak, og tak til ordføreren for talen; det er jo godt med noget optimisme. Jeg kunne godt tænke mig at spørge, hvad Venstre egentlig synes vi skal gøre fra dansk side for at nedbringe danskernes globale CO₂-aftryk. Vi er jo gået rundt om den varme grød længe. Klimarådet har længe foreslået pejlemærker, tiltag i forhold til forbrug og international transport, og vi fra Enhedslisten har også foreslået, at man ser nærmere på finanssektorens investeringer i fossil energi internationalt. Altså, det er jo et faktum, at vi er blandt de lande i verden med det højeste CO₂-aftryk. Hvilke forslag, som kunne være med til at reducere det fodaftryk, kunne Venstre egentlig tænke sig at bringe til bordet?

Kl. 11:45

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 11:45

Linea Søgaard-Lidell (V):

I forhold til de globale udledninger generelt berører det jo også det, som Alternativets ordfører netop spurgte ind til, altså at danske virksomheder skal være med til at udvikle de grønne teknologier, hele verden har brug for, og at vi også skal sætte nogle kræfter bag at få de grønne teknologier udbredt. Jeg hører dit spørgsmål, som om du også tænker på de forbrugsbaserede udledninger, og der skal vi jo tage en grundig drøftelse næste år, i forhold til hvad for nogle indsatser der kan gøres og hvordan det giver mening, at vi indretter en indsats. Der tror jeg også, at noget af det vigtigste, vi kan gøre, er at bruge det indre marked som den muskel, det er, til at hæve standarden for, hvilke produkter danskerne og europæerne har adgang til at købe på det indre marked, men også sætte nogle standarder, en regulatorisk ramme, som produkterne skal leve op til, og sørge for, at det bliver håndhævet i langt højere grad, end det bliver i dag.

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Så er det hr. Peter Kofod.

Kl. 11:46

for klimaet. Det er også, fordi det er en federe bil, og fordi den er billigere at køre i. Så der er jo også en meget positiv udvikling i den grønne omstilling, og jeg ville ønske, at Dansk Folkeparti ville være med til at tage ansvar for de problemer, vi alle sammen står i i forhold til klimaforandringerne.

Kl. 11:49

Peter Kofod (DF):

Tak for det. Jeg kan ikke forstå, at Venstre holder så desperat fast i den linje, man har i hele klimaspørgsmålet, for i virkeligheden er hele det her område under et enormt kollaps. Altså, nu er vi overbebyrdede af afgifter på en lang række områder, og det er Venstre så med til at påtvinge danskerne. Elprisen er i top, og kuverterne i forbindelse med udbuddene af havvindmøller er tomme. Det hele er under et totalt kollaps. Samtidig med det kommer vi til at mangle enormt meget energi i fremtiden med udviklingen af AI, som kommer til at sætte nogle helt nye standarder for, hvor meget energi vi får brug for, og hvor stabil den energi skal være. Det, vi gør i Danmark lige nu, kan det kun være folk i det her lokale der tror på er holdbart. Altså, ude i virkeligheden er folk ved at indstille sig på, at det er en helt ny virkelighed. Klimapolitikken og energipolitikken i Danmark er under et totalt kollaps. Hvornår vågner I op i Venstre?

Kl. 11:47

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 11:47

Linea Søgaard-Lidell (V):

Tak for spørgsmålet. Jeg mener ikke, at det hele er under totalt kollaps. Jeg mener, at det eneste ansvarlige, vi kan gøre, jo selvfølgelig er at nedbringe vores udledninger af drivhusgasser og tage ansvar for de globale temperaturstigninger, som vi jo også bidrager til. Det undrer mig rigtig, rigtig meget, at Dansk Folkeparti på den ene side jo egentlig går op i klimasikring, som jeg har hørt ordføreren tale om tidligere, altså vigtigheden af klimasikring, men på den anden side ikke vil være med til at sikre en indsats mod det, som får vandet til at stige og får vejrfænomenerne til at blive vildere. Det hænger i min verden ikke sammen, og det undrer mig ærlig talt.

Kl. 11:48

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 11:48

Peter Kofod (DF):

Det, jeg kritiserer, er den ensidighed, at det hele handler om udledninger, men at man lukker øjnene for alle de gener og alt det ubehag, det her medfører for ganske almindelige danskere, der i dag måske, regner jeg med, kommer til at mærke en elpris, der måske sætter rekord på 10-11 kr.; det er det, danskerne kommer til at betale lidt senere i dag. Man sætter kikkerten for det blinde øje, når det kommer til det negative, med dieselaftgifter, der kommer til at stige her fra nytår af, ekstremt høje elafgifter og klimaafgifter på alt muligt, og Venstre er med i det hele. Hvorfor er det, man så ensidigt kigger på udledning og ikke på alt det, der gør livet surt, dårligt og dyrt for danskerne?

Kl. 11:48

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 11:48

Linea Søgaard-Lidell (V):

Jeg tror vitterlig på, at der er en bedre fremtid i et klimaneutralt samfund. Grunden til, at danskerne køber så mange elbiler lige nu, er jo ikke nødvendigvis, at de af deres grønne hjerte er nervøse

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Hr. Frederik Bloch Münster.

Kl. 11:49

Frederik Bloch Münster (KF):

Nu nævnte ordføreren biler, og jeg hørte også, at det kom op tidligere her i debatten, så jeg vil bare lige høre, nu Venstre er det parti i regeringen, som i hvert fald selv påberåber sig prædikatet at være borgerligt: Er ordføreren enig i, nu vi skal drøfte elbiler i det nye år, at det ville være hensigtsmæssigt at gå i en retning, hvor afgiftstrykket på biler skulle afspejle bilens impact eller effekten på samfundet, altså de negative effekter, og ikke nyprisen, da det jo selvfølgelig er en forældet, meget socialistisk logik?

Kl. 11:50

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 11:50

Linea Søgaard-Lidell (V):

Tak for spørgsmålet. Helt specifikt bilafgifter må ordføreren, er jeg ked af at sige, tale med vores skatteordfører om. Det ville være for meget for mig at stå at kaste mig ud i, hvordan bilafgifter skal indrettes. Men det er vigtigt for os, at vi fortsætter den positive udvikling i forhold til vejtransporten og persontransporten, og der har danskerne jo taget elbilerne til sig, og vi får jo også i højere og højere grad udbredt ladeinfrastrukturen, så det bliver nemmere at køre elbil.

Personligt er jeg meget optaget af, at det også bliver nemmere at oplade sin bil, hvor man bor, når man bor i etageejendomme. For det er jo nemt nok for folk med carport at sætte en lader op, men du har bare nogle helt andre udfordringer, hvis du kører elbil i byerne.

Kl. 11:51

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 11:51

Frederik Bloch Münster (KF):

Det respekterer jeg også fuldt ud; det er et område, der også har lidt med skat og transport at gøre på samme tid. Men jeg vil i hvert fald kvittere for det og høre ordføreren, om ordføreren ikke også er enig i, at den trods alt uhensigtsmæssige afgiftsstruktur, vi har haft indtil videre, jo også giver nogle muligheder for den grønne omstilling, fordi man netop kan gøre den grønne mulighed på markedet billigere.

Kl. 11:51

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 11:51

Linea Søgaard-Lidell (V):

Vi drøfter altid gerne, hvordan vi indretter afgifter klogest muligt, og også, hvordan vi kan fjerne nogle.

Kl. 11:51

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Den næste er hr. Nick Zimmermann.

Kl. 11:51

Nick Zimmermann (DF):

Med det, der er blevet sagt, lyder det bare, som om man er fuldstændig distanceret fra virkeligheden. Altså, det er man, hvis man virkelig tror, at danskerne køber en elbil, fordi det er meget federe. Jamen hvad med alle de danskere, som har en helt almindelig dieselbil? Det er ganske almindelige danskere, der kører i sådan en. Det skal man da overhovedet ikke føle skam over, og skal man også til at føle skam, fordi man måske rejser en uge sydpå og man står ude i Billund Lufthavn? Så skal man stå helt duknakket, eller hvad? Det giver jo absolut ingen mening.

Det her grønne eventyr, som ordføreren taler om, hvor Danmark skal fuldstændig forvandles og man laver god landbrugsjord om til i stedet for bare at være lange solcelleparker, er jo fuldstændig meningsløst. Det har jo vist sig netop i dag, hvor vi står med de højeste elpriser, at det ikke har virket. Alligevel står man og taler om, at der bare skal være endnu mere af det, og at vi skal sætte nogle flere afgifter på, fordi det i virkeligheden er det, vi har lyst til. Og danskerne køber jo også en elbil, fordi det er det fedeste, bliver der sagt, og det var et citat. Jamen hvad med alle de danskere, der ikke lige har råd til at vælge det fedeste, altså at gå ud og købe en elbil, men som knokler hver evig eneste dag for at få enderne til at mødes? Har man nogen sinde brugt så meget som et sekund på at tænke på de danskere?

Kl. 11:52

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 11:52

Linea Søgaard-Lidell (V):

Tak for spørgsmålet og også kommentaren. Ja, det har man. Jeg synes ikke, at jeg har sagt, at der er nogen, der skal skamme sig over noget som helst, men jeg synes, at det er meget positivt, at der er en teknologisk udvikling, som sikrer bedre produkter og gode alternativer til fossilt baserede produkter, som vi gerne vil væk fra. Så synes jeg også, at det er vigtigt lige at understrege den kommentar, du kom med, altså at nu skal vi bare have mere. Det er jo ude lokalt, at man beslutter, om man vil have solceller op på marker.

Nu har jeg nogle tal her. 61 pct. af Danmarks landareal er landbrug, og ud af det udgjorde VE på land 0,8 pct. af Danmarks landbrugsareal i 2022. Jeg synes også, at det er vigtigt at få proportionerne ind i den her debat. Det der med, at vi bare plastrer marker til med solceller, er faktisk ikke virkeligheden, og jeg synes, at det er vigtigt for os i Folketinget at holde fast i, at det er lokalt, man skal beslutte, hvor der skal være solceller, og hvor der ikke skal være solceller.

Kl. 11:53

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 11:53

Nick Zimmermann (DF):

Det er jo sådan noget pudsen glorie- og mavefornemmelsespolitik. Dem, der har mindst, skal lige have lidt mindre. Dem, der f.eks. kører i en dieselbil, skal lige have lidt afgifter på, for det er jo ikke helt så fint som at køre i en elbil, som eliten gør i København. Dem, der bor ude i landdistrikterne og i forvejen er plaget af faldende huspriser og af færre og færre busruter osv. osv., skal også lige have en solcellepark ved siden af boligen

Så kan man rende rundt inde i hovedstaden og pudse sin glorie, når man jo selv rejser rundt i hele verden. Ordføreren selv rejser rundt i hele verden og står og fortæller, hvor godt vi gør det her

i Danmark, og hvor grønne vi er, men når danskerne så skal rejse en uge til Mallorca, er det lige pludselig et problem; så skal der en flyafgift på. Det giver jo ingen mening.

Kl. 11:54

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 11:54

Linea Søgaard-Lidell (V):

Jeg synes, at hr. Nick Zimmermann går lige til grænsen og måske også lidt over, i forhold til hvad det egentlig er, som jeg står og siger. Jeg har ikke talt om skam på noget tidspunkt. Vi har talt om incitamenten for at vælge de grønne løsninger. Udvekslingen med den konservative ordfører handlede jo om at lempe afgifter. Vi har et stort fokus på balancen i landet og på de guidende principper i klimaloven, og dem synes jeg også at hr. Nick Zimmermann skulle sætte sig ind i, for det er jo faktisk også det, som er med til at udvikle dansk klimapolitik.

Kl. 11:55

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ikke yderligere korte bemærkninger. Den næste er hr. Dennis Flydtkjær fra Danmarksdemokraterne. Velkommen.

Kl. 11:55

(Ordfører)

Dennis Flydtkjær (DD):

I dag har vi en debat på baggrund af klimaloven, som jo siger, at der skal komme en årlig redegørelse, som så efterfølgende skal munde ud i en debat her i Folketinget, og det er så den, vi har her i dag. Hvis man sådan skal tage den korte version af redegørelsen, siger den, at der er taget initiativer, der kan sandsynliggøre, at man når 2030-målet med 70-procentsreduktion. Og det er sådan set positivt i sig selv, selv om man jo i Folketinget kan være uenige i midlerne for at nå derhen.

Så det interessante for mig at se er sådan set ikke så meget redegørelsen, men måske at man kigger mere fremad, for man står jo til at skulle have en revision af klimaloven i 2025. Og der synes jeg, det kunne være meget godt, at vi lige genopfriskede de rammer, der er rundt om målsætningen på 70 pct., for hinanden. For nogle gange kunne det godt virke til, at der er en del partier, der glemmer, at der faktisk var nogle andre parametre end bare lige en meget hård 70-procentsmålsætning. For det virker til, at man har glemt lidt fokus på, at der også er noget, der hedder konkurrenceevne og arbejdspladser, at omstillingen, vi skal have i Danmark, går hånd i hånd med, at vi også skal kunne vise, at vi fortsat har noget erhvervsliv, at vi kan have nogle arbejdspladser, og at vi på den måde netop kan være et foregangsland, der kan vise resten af verden, at man godt kan nedbringe sit CO₂-udslip, uden at man skal være fattigere som land, eller at man skal tabe en masse arbejdspladser. Der synes jeg faktisk, der var en klog tekst i klimaloven, som jeg gerne vil læse op:

»Indfrielsen af Danmarks klimamål skal ske så omkostningseffektivt som muligt under hensyntagen til både den langsigtede grønne omstilling, bæredygtig erhvervsudvikling og dansk konkurrencekraft, sunde offentlige finanser og beskæftigelse, samt at dansk erhvervsliv skal udvikles og ikke afvikles.«

Jeg synes bare, det sådan set er en meget god tekst, man startede med, men det virker altså også til, at man er gledet lidt væk fra det i sin iver efter at nå 70-procentsmålsætningen for enhver pris. For slår man bare op på TV 2 Nyhedernes hjemmeside i dag, kan man se, der er fiskere, der fortæller om, at deres CO₂-afgift på fiskeriet gør, at man formentlig kommer til at miste halvdelen af al fiskeproduktion

i Danmark. De er simpelt hen nødt til at sælge deres både og måske gå ned i en mindre båd eller helt stoppe med at være fiskere. Hvad medfører det? Det gør jo så også, at havnene måske lukker, fiskeauktionerne lukker, fiskefabrikkerne lukker, og det har jo sådan nogle ringe i vandet bagudrettet. Og så er det måske, man skulle vende tilbage til at kigge på: Er det så er den klogeste måde, vi gør det på? Jeg tror, der nok bliver fanget fisk alligevel. Det bliver så bare ikke af danske fiskere. Det kan også være, det er danske fiskere, men så lander de i hvert fald ikke deres fangst i danske havne. Så bliver det nok nærmere i svenske havne eller andre havne.

Så det er jo sådan set sundt nok, at vi kigger på, hvordan vi gør det. Men vi skulle måske lige minde hinanden om en gang mere, og specielt her i foråret, når man skal kigge på en revision af klimaloven, at det altså også er afgørende, at man kigger på, at der skal være arbejdspladser i det her. Der skal være en konkurrenceevne, for ellers kommer vi ikke til at være et foregangsland, der viser noget som helst til resten af verden om, hvordan man kommer til at gøre det her. Det kan godt være, at danskerne er villige til at sige, at vi godt vil betale en pris for det her. Men jeg tror bare ikke, at der er ret mange andre steder i verden, man gør det. For vi skal jo også have amerikanerne med, vi skal have kineserne med, vi skal have rigtig mange andre lande med til at gøre det samme eller i hvert fald gå i den samme retning, som man gør i Danmark. Og der bliver man altså ikke foregangsland, hvis man på den måde f.eks. slakter halvdelen af fiskeriet. Det tror jeg simpelt hen ikke er den bedste måde at gøre det på.

Så det er ikke så meget en kommentar til selve redegørelsesdebatten. Det er måske mere, at man prøver at tænke lidt mere i, at vi egentlig holder fast i de præmisser, vi har lagt ned i en klimalov, altså at man også skal sikre, at der er sunde finanser, konkurrenceevne, arbejdspladser, og at det skal være erhvervslivet, der udvikles og ikke afvikles. Det synes jeg faktisk var nogle sunde præmisser, men jeg synes jo desværre også, vi måske er gået en del væk fra det. Det var ordene.

Kl. 11:59

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er et par korte bemærkninger, først fra hr. Jesper Petersen.

Kl. 11:59

Jesper Petersen (S):

Tak til hr. Dennis Flydtkjær for indlægget. Jeg er meget enig i, at det er nogle gode principper for, hvordan vi vil gennemføre en grøn omstilling, som ordføreren refererer her, og det er nogle, som det også er vigtigt for Socialdemokratiet som parti at vi har med på den videre færd, og vi har stået meget på dem i det arbejde, der er sket. Derfor synes jeg også bare, at det ville være relevant lige at bede ordføreren bekræfte, at vi, mens de her ting sker, har vi en rekordhøj beskæftigelse, en meget stærk konkurrenceevne og mange arbejdspladser inden for grønne industrier, som jo ikke mindst findes uden for de største byer; mere end halvdelen af dem er i Jylland. Der er tusindvis af mennesker, der på en eller anden måde arbejder inden for de industrier eller andre afledte arbejdsområder, der har med den grønne omstilling at gøre. Og vi vil på den måde faktisk leve ganske godt op til de ting, som hr. Dennis Flydtkjær påpegede.

Kl. 12:00

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 12:00

Dennis Flydtkjær (DD):

Jeg er jo ligesom den socialdemokratiske spørger her ganske glad for, at vi har rigtig meget industri, bl.a. inden for vindmølleindustri-

en, hvoraf en stor del ligger i Vestjylland, hvor jeg selv kommer fra, og jeg har selv nogle i min familie, der har arbejdet på Vestas hele deres liv, og en bror, der er uddannet dér. Så jeg kender godt betydningen af den industri, der er. Det jo sådan set godt, og det er også sådan nogle ting, man kan bruge til at vise resten af verden, hvad man kan gøre. Men der, hvor man skal passe på, er jo bl.a. i forbindelse med eksemplet med fiskeriet, hvor man kan læse på tv2.dk i dag, at man frygter, at op mod halvdelen af den danske fiskeriproduktion forsvinder. Det er jo ikke klogt. Og de afgifter er jo ikke kommet endnu – ligesom CO₂-afgiften på landbruget, som er vedtaget, men jo ikke er sat i kraft endnu. Det er sådan nogle ting, som jeg synes er lidt ærgerlige, både i forhold til mængden af arbejdspladser og vores konkurrencekraft, der kommer til at falde på den baggrund, og det er bare der, hvor jeg synes, at men måske skulle appellere til, at man i højere grad også kigger på de andre parametre i klimaloven, som ikke bare er det med en hård grænse ved en 70-procentsreduktion i 2030, men at man har det med, at der altså er nogle mennesker, som har deres arbejdspladser og lever af det her derude, og det glemmer man jo, i hvert fald hvis man bare kigger på fiskeriet, hvor halvdelen af produktionen lukker ned og flytter andre steder hen.

Kl. 12:01

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 12:01

Jesper Petersen (S):

Jeg er absolut enig i, at vi stadig væk skal holde os de her principper for øje og have blik for vores konkurrenceevne og arbejdspladser. Når det handler om fisk, handler en del af det jo så også om, at der bliver færre af dem, og at man er nødt til at have kvoter og begrænsninger på, hvor meget man må fiske. Det er måske en anden diskussion, jeg kommer ind på her. Jeg synes så bare, at når et erhverv som landbruget faktisk selv går med ind i en aftale, så er det meget ærgerligt, at Danmarksdemokraterne ikke ligesom er med til at bakke op om det ved at sige, at her er der faktisk et erhverv, der siger, at det her kan vi godt, det vil vi godt, og det giver udfordringer, men vi gør det, sådan at Danmarksdemokraterne bakkede op om den grønne trepartsaftale. Men det har Danmarksdemokraterne jo valgt ikke at gøre, selv om det er erhvervet selv, der går ind i det.

Kl. 12:02

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak. Ordføreren.

Kl. 12:02

Dennis Flydtkjær (DD):

Jeg vil ærligt sige, at der jo er delelementer af den grønne treparts-aftale, der er fornuftige nok; at man har øget skovrejsningen, både fordi det er godt, men også fordi det kan være med til at forbedre vandmiljøet, og sådan nogle ting er jo ganske udmærket; at man måske også i højere grad kunne tænke på biolyse, altså biokul, for jeg tror faktisk, at der er et større potentiale end det, der står i aftalen; udtagning af lavbundsjord er jo ganske fornuftigt; at man kigger på fodersammensætningen til køer, som også er med til at nedbringe specielt udledning af metan, og mange af de her ting er jo fornuftigt. Det er vi sådan set enige i. Men CO₂-afgiften på landbruget er så noget andet. Det er jo der, hvor det ødelæggende kommer ind, både for landdistrikter og arbejdspladser og for de bedrifter, der kommer til at lukke.

Kl. 12:02

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Fru Signe Munk.

Kl. 12:02

Kl. 12:05

Signe Munk (SF):

Tak for talen. En opfølgelse fra Green Power Denmark viste for nylig, at hvis man sådan lige talte de fuldtidsbeskæftigede i den danske energisektor sammen, rundede man over 100.000 allerede nu. Syv ud af ti lægger deres arbejdskraft i det vestlige Danmark. Ordføreren kender en af de vigtige arbejdspladser helt ude vestpå: Siemens. Det kunne også være Vestas. Det kunne også være dem, der arbejder med at vedligeholde og servicere vindmøller.

Så jeg vil bare høre: Når ordførerens parti nu så hårdnakket går imod mere vedvarende energi på land og er uklare omkring udbygningen af havvind, mener ordføreren så ikke, at det vil påvirke den jobudvikling, vi har set inden for netop energisektoren, som skaber gode, solide, velbetalte job i provinsen og i det vestlige Danmark?

Kl. 12:03

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 12:03

Kl. 12:06

Dennis Flydtkjær (DD):

Nu er vores kritik jo i høj grad møntet på store solcelleparker, altså jernmarker, som ligger på store landbrugsarealer, som så ikke kan driftes. De solceller bliver produceret i Kina; der er ikke ret mange arbejdspladser i Danmark, der gør det.

Noget andet er jo så havvindmølleparker, som vi sådan set er tilhængere af. Det er jo der, hvor der bl.a. er danske arbejdspladser, enten på Siemens i Brande eller Vestas, som ligger i store dele af Vestjylland, men også andre steder i Danmark. Det er jo sådan set ganske fornuftigt. Men vores store anke imod den måde, man gør det på i dag, er jo i forhold til de der store energiparker, man laver, hvor man tryner naboerne og man ikke tager hensyn til, at der også er nogle mennesker, der skal bo i det her område, altså folk, der ikke er flyttet ud på landet for at sidde og kigge ind i en jernmark, men som måske godt kunne tænke sig at bo tæt på den danske natur. Det er jo der, anken er.

Men det er altså på kinesiske arbejdspladser, man sidder og producerer de her solcellepaneler. Det er altså ikke i Danmark, man har en kæmpe produktion af solceller.

Kl. 12:04

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 12:04

Signe Munk (SF):

Skal man så forstå det sådan, at hvis det i stedet for var vindmølleparker på land, så var det en anden sag for Danmarksdemokraterne? Altså, kommunalt er der jo helt åbent for det, om man vil lave solcelleanlæg eller man vil lave vindmølleparker. Det er jo bare sådan, at for virksomheder som Siemens og Vestas betyder hjemmeforsøgslen på vindmøller på land også meget for deres produktion.

Et andet tiltag, som Danmarksdemokraterne er imod, er testcenterudvidelsen oppe i Østerild. Det betyder rigtig meget for Siemens Gamesa og Vestas og de arbejdspladser, der er der. Så hvis partiet Danmarksdemokraterne gerne vil understøtte de her virksomheder, har man ret til at sige, at så er det bare vindmøller på land, der skal op, og så er det faktisk en udvidelse af f.eks. Østerilds testcenter.

Kl. 12:05

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Dennis Flydtkjær (DD):

Vi vil allerhelst have vindmøller på vandet; det andet ville nok være lidt svært. Vi har sådan set heller ikke noget imod, at der kommer solceller op. Vi har bare noget imod, at de bliver sat op på god landbrugsjord og så generer rigtig mange naboer. Hvorfor er det, at vi ikke gør mere ud af at få dem op på tagene?

Der var en artikel her for nylig – jeg tror, det var i Jyllands-Posten, som jeg lige husker det – der afdækkede, at der er rigtig mange havnearealer, som er kæmpestore og har store tagarealer, hvor man gerne vil sætte solceller op, men det må man ikke. Der er rigtig mange store kommunale bygninger, hvor kommunerne gerne vil gøre noget mere, men siger, at der er en masse ting, der forhindrer det. Der er rigtig mange private boliger, som jeg også tror man godt kunne kigge mere på; måske er der boligjobordningen eller andet, som man kunne gøre det mere attraktivt med. Så lad os da bruge de tagarealer, vi har, i stedet for at bruge god landbrugsjord til bl.a. solceller.

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Der er ikke flere korte bemærkninger til ordføreren, så vi siger tak til ordføreren. Den næste ordfører er fru Signe Munk fra SF. Velkommen.

Kl. 12:06

(Ordfører)

Signe Munk (SF):

Tak for ordet. Og tak til ministeren for redegørelsen for de foreløbige klimaeffekter, som den redegørelse, vi diskuterer i dag, vist sådan meget mundret hedder. Jeg synes både, at redegørelsen giver anledning til optimisme, men jo også til nogle alvorlige overvejelser. Den viser, hvor vigtigt det er, at vi politisk har fastsat konkrete og målbare målsætninger for vores klimainsats, som kan fungere som rettesnor for klimapolitikken. Den her redegørelse og dem, der jo årligt kommer og vil komme, giver anledning til, at vi kan få evalueret vores indsats og den klimapolitik, vi gennemfører, men den fremhæver jo også de udfordringer, vi står over for.

I Danmark har vi sat et ambitiøst klimamål i 2030, men det er jo stadig væk helt afgørende, at vi arbejder for netop at indfri målsætningen. For ambitioner gør det aldrig alene, når vi skal i mål med den grønne omstilling. Det kræver handling, og handling kræver vilje. Hvis vi ikke løbende presser på og holder fast i kursen, risikerer vi at forsinke nødvendige tiltag og løbe den risiko, som vi ikke rigtig kan tillade os at løbe, for klimakrisen venter ikke på nogen.

Lad mig starte med at fremhæve de positive fremskridt, der præsenteres i redegørelsen. Efter nogle år med et massivt tempo i de politiske beslutninger på det grønne område er vi på rette vej i forhold til vores 2030-mål, og redegørelsen viser, at der lige nu er truffet beslutninger, som vil give en reduktion på 68 pct. i 2030. Det er et tydeligt tegn på, at det politiske grundlag, der er truffet i selskab med flere partier, har skabt fremdrift i klimapolitikken. Det skal vi selvfølgelig være glade for og være stolte af, men vi skal også lære af det. For det viser jo, at ambitiøse klimamål faktisk virker. Det sætter en ramme for det politiske arbejde med klimaområdet, og det tvinger os til at finde løsninger og tiltag og ikke bare lade det blive ved snakken.

Men derudover skal vi også huske på, at tal jo altid dækker over en noget mere kompleks virkelighed. Og det er bare sådan, at mange af de CO₂-reduktioner, vi skriver ned på papiret, også er forbundet med usikkerheder. Derfor mener vi i SF, at der skal være en større buffer på vores klimamål i 2030. Hvis man tager de seneste aftaler, der er indgået, og lige sætter to streger under det sådan helt som i

et plus-/minusregnestykke, er der ligesom en buffer for de politiske aftaler, der er lavet nu, på 300.000 t i 2030. Det er til den lave side set med SF's briller. Vi vil gerne se på flere områder, hvor vi kan gøre noget mere, så vi kan skabe en større sikkerhedsmargen.

Man må jo også bare sige, at regeringen i det seneste år har været næsten lige så heldige som Fætter Højben i forhold til den nye viden og de beregningsforudsætninger, der er lagt frem i klimapolitikken. Men der er jo altså ingen garanti for, at Fætter Højben er lige så heldig de næste år. Så vi skal sørge for, at der er rum til, at vi bliver klogere, og at forskerne opdaterer tal, og vi skal også erkende, at der jo en gang imellem er noget, der ikke gik helt, som vi havde håbet. Så er der andet, der går bedre, end vi havde håbet.

Der er ingen tvivl om, at det at være på bolden og få ført beslutningerne ud i livet er helt afgørende. Og vi må sige, at et af de steder, hvor vi har et stort arbejde foran os, som de færreste havde forudsat for halvandet år siden, i hvert fald ikke dem, der er ærlige, er i forhold til vores havvindudbud. Vi har fået en grøn klud i hovedet, fordi der jo desværre ikke er nogen, der har budt på ellers meget, meget gode havvindmølleparker ude i Nordsøen. Jeg vil bare i al stilfærdighed sige, at det jo altid er nemt at sige: Hvad sagde jeg! Jeg ved, at det, jeg mente før, også er det, der er problemet i dag. Det kan jeg også godt selv finde på en gang imellem.

Men jeg vil bare appellere til, at vi får kigget det hele igennem og går relativt fordomsfrit til opgaven med det formål at sørge for, at når vi igen udbyder havvindmøllearealerne i Nordsøen, bliver det med en model, der kan give bud, der kan give vindmøller, der kan give grøn strøm, der kan give CO₂-reduktioner. Det skal gå stærkt, men det skal gøres ordentligt. Derfor vil jeg virkelig opfordre regeringen til at være på det arbejde – og håber, at den gør det – med alle de kræfter, det kan trække, og samtidig sige, at vi også må se fremad i forhold til en plan for havvindudbygningen.

Kl. 12:11

Noget af det, som ligger ved siden af havvindudbygningen, og som også er enormt vigtigt, er at få sikret, at der faktisk kommer en brintløsning til Danmark med et brintrør op igennem det vestlige Jylland. Den her diskussion har heldigvis handlet en del om grøn omstilling og også arbejdspladser, og man må bare sige, at det brintrør kan, når man snakker med de jyske borgmestre, og når man ser på de projekter, der er for virksomheder, give grønne arbejdspladser i Danmark, kan koble produktion af vedvarende energi sammen med nye teknologier – det er faktisk lidt gamle teknologier, men de skal op i skala – altså det at lave elektrolyse og det at lave brint, men der er jo brug for, at det kan sendes et sted hen, hvor der bliver betalt for varen, og det vil der blive i Tyskland. Lige nu hersker der alt for stor usikkerhed omkring brintrøret, og det skal fikses. Jeg vil bare sige, at det er SF klar til at fikse, men nu har vi jo en flertalsregering, der har mulighederne og magten og forhåbentlig også evnerne til at finde en løsning på den blindgyde, som brintrøret lige nu desværre er endt i.

Da vi lavede klimaloven tilbage til 2020, sad jeg der også den sene aften, vi skrev under, og kan jo derfor også huske nogle af diskussionerne, vi havde. Der havde vi nogle spæde diskussioner om den globale klimainsats, men det var svært at få hold på, fordi den første pligt opgave, vi tog på os, var at sige, at Danmark skulle løfte sit ansvar ind i den globale klimaaftale, Parisaftalen, og få styr på den grønne omstilling fra Øresundsbroen til Kruså til Skagen, altså de indenlandske udledninger. Men nu vokser der jo heldigvis en øget bevidsthed frem om, at vi også skal se på, hvad det er for et klimaaftryk, vi har uden for de danske grænser, og – jo meget mere interessant – hvordan vi får bragt det ned. Det er jo bare også sådan, at klimaforandringerne er relativt ligeglade med grænsebomme, og hvad der står på kommunekortet. Det går på tværs, og det gør jo også, at man hele tiden skal have øje for, at det, der er vigtigt, er, at vi både tager ansvar for CO₂-udledningerne fra Danmark, men også de udledninger, der er ude i resten af verden.

Danmark har en ambition om at være et grønt foregangsland, og det indebærer altså en forpligtigelse til at inspirere og bidrage til klimahandling uden for vores egne grænser. Derfor hilser jeg også diskussionerne om et pejlemærke for de forbrugsbaserede klimaledninger meget velkommen. Det er en diskussion, jeg tror vil blive mere spændende, jo mere konkret den folder sig ud, og der vil nok også være nok at diskutere der.

Til sidst vil jeg bare sige, at uanset hvor teknisk man vil gøre diskussionen om klimapolitik, handler den jo om mennesker. Det handler i sidste ende om at skabe en bedre og grønnere fremtid for os selv og for de næste generationer, og det kræver modige beslutninger og til tider ret svære beslutninger. Vi skal bare huske, at hver en forsinkelse kommer med en pris for den næste generation, og den grønne omstilling kommer samtidig med muligheder, muligheder for at skabe grønne arbejdspladser og en bæredygtig fremtid for alle i hele Danmark. Tak for ordet.

Kl. 12:15

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Værsgo.

Kl. 12:15

(Ordfører)

Signe Munk (SF):

Hov, jeg skal læse en vedtagelsestekst op. Jeg tror, at sidst, jeg læste en vedtagelsestekst op, var det den forkerte, så jeg har bestræbt mig på, at det er den rigtige i dag.

Det er en vedtagelsestekst på vegne af SF, RV, KF, EL, ALT og LA, og den lyder som følger:

Forslag til vedtagelse

»Danmark skal sætte et nyt klimamål, som kan sikre klimahandling frem mod 2035. Partierne opfordrer regeringen til at få elimineret usikkerheder vedrørende opfyldelsen af 2030-målet og fremlægge et ambitiøst klimamål, som sikrer rettidig klimahandling i relation til de indenlandske CO₂-udledninger og Danmarks globale klimapåvirkning.

Mere vedvarende energi er afgørende for, at Danmark kan sikre nok grøn strøm til at nå klimamålene. Resultatet af det seneste havvindsudbud kræver nye tiltag for at sikre havvindsudbygningen. Folketinget pålægger derfor regeringen at udarbejde en plan for fremtidig dansk havvindsudbygning.

Træbiomasse fylder en uforholdsmæssig stor del af den danske energiforsyning. Folketinget opfordrer regeringen til at tage yderligere tiltag til at fremme elektrificeringen, så forbruget af træbiomasse nedbringes.

Transportsektoren står fortsat for en stor del af CO₂-udledningerne, og Folketinget opfordrer derfor regeringen til at tage yderligere skridt for at sikre omstillingen til nulemissionsdrivmidler, herunder elektrificering af bilparken, den tunge transport og den kollektive transport.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 13).

Kl. 12:17

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tusind tak for det. Der er et par korte bemærkninger. Først er det fru Leila Stockmarr.

Kl. 12:17

Leila Stockmarr (EL):

Tak for det, og tak for en god tale. Jeg blev bare nysgerrig. Ordføreren spurgte jo selv Socialdemokratiet, hvad ambitionsniveauet var for et nyt 2035-mål. Det kan godt være, det er mig, der ikke lige har fanget det, men har SF været ude og melde ud, hvad man går til

forhandlinger med, og hvor man sætter ambitionsniveauet, særlig på ryggen af Klimarådets nye anbefalinger?

Kl. 12:17

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:17

Signe Munk (SF):

Nej, Enhedslistens ordfører er jo en vaks kvinde og har ikke overset noget. Jeg vil sige, at da jeg læste den, synes jeg, det var en ret spændende analyserapport, som Klimarådet har lagt frem. Så er der i hvert fald én ting, der står klart for mig, og det er, at vi ikke kan starte diskussionen ved 80 pct.s CO₂-reduktion i 2035, for det ville jo ikke være et mål, der ville kræve, at vi skulle gøre mere og komme op i tempo. Og det ville heller ikke være et mål, som kunne pege nok frem imod klimaneutralitet, som jo, uanset hvor man vil sætte grænseåret for klimaneutralitet, er den endelige milepæl, vi skal nå. Så diskussionen for os at se ligger mellem de 85 og 90 pct. Og så det jo også en diskussion, der kommer til at handle om, om det skal være et reduktionsmål eller et budgetmål, om det skal være pejlemærket for forbrugsbaserede udledninger ved siden af, så det bliver jo også en bredere diskussion, end det var, da vi satte 70-procentsmålet i 2030.

Kl. 12:18

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 12:18

Leila Stockmarr (EL):

Tak. Du kommer selv ind på det her. Hvad mener SF om Klimarådets anbefaling af, at vi går fra punktmål til budgetmål?

Kl. 12:18

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:18

Signe Munk (SF):

Det vil vi gerne diskutere. Altså, jeg tror, at det, der er vigtigt at slå fast, er intentionen om, at vi skal sørge for, at der løbende bliver taget klimapolitiske tiltag, og at man ikke får skubbet for meget til slutningen af perioden, altså Dan Jørgensens efterhånden ret kendte hockeystav. Det kan budgetmål være et virkemiddel til. Det kan også godt være, vi skal gøre det på en anden måde, så det er vi sådan set meget åbne over for at diskutere. Jeg kan i al beskedenhed også huske, at jeg diskuterede det med Klimarådet, dengang vi lavede 2030-målsætningen, hvor de ikke anbefalede det og sådan noget, så jeg synes bare, det er en god diskussion, vi skal have igen, og så skal vi nok lægge os fast.

Kl. 12:19

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Hr. Torsten Gejl.

Kl. 12:19

Torsten Gejl (ALT):

Tak for en ambitiøs tale. Jeg noterer mig med glæde, at SF taler om at nå et 2035-mål på, så vidt jeg hørte, et eller andet sted mellem 80 og 90 pct., som jo er det øvre spænd i Klimarådets anbefalinger, men trods alt inden for skiven. Nu er det ikke sådan, jeg mener, at man skal kunne redegøre for, præcis hvordan man vil gøre det for overhovedet at kunne nævne et mål. Det gjorde vi heller ikke, da vi lavede 70-procentsmålsætningen. Den lavede vi, og så gjorde vi bagefter det, der skulle til.

Vi skal jo ud i ukendte virkemidler, hvis man kan sige det på den måde, hvis vi f.eks. skal op på 90 pct.s reduktion, for med kendte virkemidler, som jeg forstod Klimarådet, ender vi på 78 pct. eller sådan noget i 2035. Så vi skal have fat i noget mere. Vi skal have fat i noget nyt, og vi skal have fat i noget, der ikke er indskrevet, og som vi ikke har gang i. Hvad tænker SF kunne prioriteres der? Hvor er de interessante frugter, om end der ikke er nogen, der hænger lavt længere?

Kl. 12:20

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:20

Signe Munk (SF):

Der, hvor ordføreren og jeg læser Klimarådets rapport ens, og også hvis man har fulgt klimapolitikken lidt, handler lidt om det der med, at de lave frugter ikke hænger så lavt, at jeg kan nå dem og plukke dem, mere. Vi skal højere op i træet. Det er jeg enig i. Jeg er ikke helt enig i, at det er ukendte virkemidler, man skal have i brug for at nå op i 85-90-procentsspændet. Der er kendte virkemidler, der skal skrues op for, og så er det jo for mig at se en blanding af at tilpasse produktionen og at introducere ny teknologi.

Ordføreren og jeg havde jo en spændende klimadebat her for nylig udi vedvarende energi, hvor der f.eks. også var en diskussion om CO₂-fangst og -lagring. Da vi blev introduceret til diskussionen om CO₂-fangst og -lagring, var der jo mange, der sagde, at det aldrig kommer til at lade sig give sig, og at det aldrig kommer til at være en teknologi, vi skal bruge. Altså, nu kan man se, at Ineos jo åbner det første lagringsfelt i Europa lige om lidt og faktisk kommer til at lagre noget, og at der er virksomheder, der både omstiller til mere elektrificering, men også bruger CO₂-fangst. Det synes jeg sådan set er et godt billede på et sted, hvor vi bruger begge redskaber, og det kommer vi også til fremadrettet.

Kl. 12:21

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 12:21

Torsten Gejl (ALT):

Tak. Ordføreren har ret i, at der er nogle håndtag, vi har i forvejen, og som bare skal gøres større. CO₂-fangst er en af dem. Det er et lidt magisk håndtag, der egentlig betyder, at vi bliver ved med at udlede CO₂, men at vi bare kan samle det op igen. Vi kan måske samle mere op, end vi udleder. Hvad tænker ordføreren ellers der er af redskaber, som der skal skrues op for, hvis vi skal nå f.eks. 90 pct. i 2035?

Kl. 12:22

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:22

Signe Munk (SF):

Jeg vil bare sige, at jeg ikke tror, der er nogen partier, der kommer uden om at skulle kigge hele vejen rundt. Der, hvor vi ser, at der er store CO₂-udledninger fortsat efter 2030, er i særdeleshed inden for fødevarerproduktion og på transportområdet. Derfor er det jo der, man også kommer til at skulle se på at gøre mere, f.eks. for at få flere biler over på el inden for transportområdet, hvad enten det handler om varebiler eller personbiler, eller det handler om lastbiler. I forhold til landbrugets CO₂-udledninger kommer det jo også til at

skulle gå videre ad et reduktionsspor dér, også mere end det, der er aftalt i den grønne trepart, i 2035.

Kl. 12:22

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Fru Linea Søgaard-Lidell.

Kl. 12:22

Linea Søgaard-Lidell (V):

Tak for det, og tak til SF's ordfører for en god tale. SF læner sig jo virkelig frem, i forhold til at vi skal skrue klimamålene op næste år, når vi skal genbesøge klimaloven. Måske SF's ordfører kan sige noget allerede om, hvad det er, I ser der skal sikre et højere tempo i omstillingen af konkrete virkemidler, og også om, hvor højt I vil vægte de guidende principper i klimaloven i den omstilling i forhold til sammenhængskraft, social balance, konkurrenceevne og mindske-ning af CO₂-lækage?

Kl. 12:23

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:23

Signe Munk (SF):

Jeg synes jo sådan set, at der er lavet mange politiske aftaler, hvor vi har kunnet evne at finde alle de balancer i den endelige politiske aftale. Jeg vil også sige, at ordføreren jo nok ikke forventer, at jeg sidder og siger, at det skal være 20 pct. her og 10 pct. der i forhold til de forskellige guidende principper.

Det, der jo for mig at se først og fremmest er pligt opgaven, når man sætter et klimamål, er, at man skal nå det. Og så skal man finde virkemidler og løsninger til at nå det, som respekterer de nødvendige balancer. Det er nok ingen hemmelighed, at de balancer, der er vigtige for SF og for mig selv, jo ligger i koblingen imellem at få grøn omstilling, have en rimelig social balance og også sørge for, at der er udvikling af danske jobs i den grønne omstilling. Det synes jeg sådan set at vi har utrolig mange eksempler på.

Når man så kigger på, hvor man skal sætte ind, peger Klimarådet jo også på, at det både handler om mere CO₂-fangst, f.eks. i forhold til industrien, men også om mere omstilling af landbruget og mere omstilling af transporten.

Kl. 12:24

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Der er ikke flere spørgsmål. Vi siger tak til ordføreren, og vi går videre til den næste. Det er hr. Steffen W. Frølund fra Liberal Alliance. Velkommen.

Kl. 12:24

(Ordfører)

Steffen W. Frølund (LA):

Tak for det, formand. Selv om det er en klimapolitisk redegørelses-debat her, vil jeg fokusere på energipolitikken. 11 kr. – så meget koster strømmen lige om få timer. Biomasse blev dækket af »Operation X«, og dem, der fulgte med i det program, kan se, at det nok ikke er det smarteste, at vi bruger specielt meget biomasse i Danmark. Det går i hvert fald ud over estiske og amerikanske og måske endda også brasilianske skove i et omfang, som ikke er stabilt og bæredygtigt på lang sigt, slet ikke hvis alle andre lande skulle tage Danmark som et foregangsland på den front.

Samtidig er Energinet ude at advare om mulige strømudfald i fremtiden. Det er ikke første gang, de advarer om det; det er bare blevet dækket lidt tydeligere denne her gang. Havvindsudbuddet gik ikke, som vi alle sammen havde håbet. Det har afledte konsekvenser på alle mulige andre fronter lige fra vores brintsatsning til ptx, ener-

giøer, udlandskabler, og jeg kunne sådan set blive ved. Sidste år blev der sat én landvindmølle op.

Der er simpelt hen så mange ting, der er i modvind, at man godt kunne formaste sig til at sige, at strategien er borte med blæsten. Vi er kommet til at fordyre og forbyde de ting, vi skal have mere af. Vi kigger ind i en slags kejserens nye klæder-uge for energipolitikken her, hvor flere og flere kan se, at energipolitikken simpelt hen ikke har noget tøj på.

I går sagde statsministeren i spørgetimen til min partiformand, hr. Alex Vanopslagh, at man i Danmark ikke skal have kernekraft, og at vi må importere det fra vores nabolande i stedet for. Men Danmark arbejder samtidig simpelt hen imod, at atomkraft har nemme vilkår i vores nabolande, senest med debatten om klassificering af atomkraft som værende en grøn energiform eller ej, da EU skulle debattere det. Der stemte danske europaparlamentarikere, regeringens repræsentanter dernede, imod, at det skulle være klassificeret som grønt. Det hænger ikke sammen. Man kan ikke med den ene hånd sende en kommissær ned, der vil kæmpe med næb og kløer mod atomkraft, og så samtidig sige, at vi skal importere det fra vores nabolande. Fik vi ret i vores strategi over for nabolandet, så havde vi ikke noget at importere. Det duer ikke.

Alle systemmodellerne står på den forudsætning, at vi fik al den her havvindenergi. Så jeg vil virkelig imødekomme og håbe, at der meget, meget hurtigt bliver genberegnet rigtig mange ting nede i kernen af de her ting. Jeg kan sågar se, at Klimarådet i dag er ude at sige omkring Konservatives melding om atomkraft, at Klimarådets modstand mod atomkraft i de rapporter, de har lavet om atomkraft, beror på, at den her havvindenergi kommer. Det er vi jo ikke så sikre på at det gør nu, i hvert fald ikke i det omfang, som deres analyseforudsætninger siger.

Så vil jeg lige sige et par ord om det her med havvindsudbuddet. Der er rigtig mange ting at kunne sige om det, så min analyse vil jeg bare lige holde til to ting; der er mange flere detaljer. Men vi er kommet til at kigge på Nordsøen og havvindspotentialet derude som en form for klondikeguldfeber, hvor vi i statslig kontekst kunne se, at vi kunne sætte en masse barrierer op. Vi kunne kapre værdier derudefra. Det ville da også være ærgerligt at kigge på en potentiel norsk oliefond, men bare med vind som fortegn, og så gå glip af den. Men der blev så sat en masse barrierer op for, hvad de her havvindsprojekter skulle gøre. Det er den ene side.

Den anden side er, at det selvfølgelig også på den marginale mølle, der skal sættes op, er sværere og sværere at tjene penge på at sætte havvindmøller op, eller solceller for den sags skyld. For der er en vis grad af kannibalisering og samtidighed. Når de kan producere, så producerer de alle sammen, og så er priserne ikke så gode. Og nu, hvor man rent faktisk kunne få meget for sin strøm, kan de simpelt hen ikke levere, for der er ikke noget vind til at drive dem rundt. Den mekanisme har sammen med alle mulige andre faktorer gjort businesscasene dyrere, og vi har sat barrierer op på den anden side, og så har de ikke kunnet møde hinanden.

Derfor vil jeg advare imod, at vi kigger på at putte statsstøtte ned i det. Det er simpelt hen en forkert analyse. Vi ville simpelt hen bare komme til at hjælpe nogle selskaber op over nogle barrierer, vi selv har sat højt. Vi kunne mindske de barrierer og så få tingene til at hænge sammen alligevel – mindre barrierer, mere efterspørgsel.

Vi har malet os op i et energipolitisk hjørne. Den eneste vej ud af det hjørne er ikke mere af det samme. Det er et hjørne, der består af biomasse, og det består af potentielle huller i strømmen. Så er det rigtigt, at de alternativer, der ville være til det hjørne, vi skal ud af, f.eks. kunne være kernekraft. Og det vil tage tid – det vil det. Derfor var den bedste dag at have truffet en beslutning på det område, der var mere proaktiv, for 30 år siden, og den næstbedste er i dag. Vi skal ud af det hjørne. Vi skal have en ny plan. Vi skal have alle grønne teknologier i brug. Så vil jeg sige tak til Konservative for

dagens melding i medierne. Det synes jeg er modent og dejligt. Og så vil jeg sige tak for ordet.

Kl. 12:29

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Tak til ordføreren. Der er et par korte bemærkninger, og den første er til fru Signe Munk.

Kl. 12:29

Signe Munk (SF):

Jeg vil sådan set bare høre ordføreren lidt i forhold til det her spørgsmål om energipriserne, for ordføreren nævner selv, at der vist ikke er nogen, der er i tvivl om, at elprisen i dag er rimelig høj. Men er ordføreren ikke enig i, at det, hvis vi lige ser på året, der er gået, og vi kigger på, hvor mange dage der har været negative elpriser, så nok mere er et udtryk for, at vi i dag ser meget store udsving i elprisen, end at det permanent er en for høj elpris? Og det leder mig jo så hen til det mere politiske spørgsmål, altså om det er ordførerens opfattelse, at den grønne omstilling – hvor vi har grønne energikilder i stedet for sorte energikilder – faktisk samlet set er en god forretning for forbrugerne.

Kl. 12:30

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 12:30

Steffen W. Frølund (LA):

Det er fuldstændig rigtigt, at prisudsvingene er meget, meget store, og at vi har dage, hvor vi ikke betaler noget for strømmen. Så den præmis anerkender jeg fuldstændig, og det er jo faktisk i virkeligheden symbolet på det, der er problemet: Vi har så store udsving, at prisen i nogle perioder vil være så høj, fordi der er så lidt strøm til rådighed – fordi udbuds- og efterspørgselskurverne simpelt hen er der, hvor de er – og vi er så tæt på ikke at have strøm nok i kontakterne, at vi bliver nødt til at koble nogle fra i forhold til at kunne bruge det. Sådan en dag som i dag vi være relativt tæt på det, vil jeg tro, og der må sikkert være blevet taget en masse nødforanstaltninger i brug for at kunne pumpe noget mere strøm ind, ved at importere alt, hvad vi kan, og gøre, hvad vi nu kan gøre. Vi er ikke helt der endnu, hvor der går galt, men det er jo tæt på det på grund af de udsving, der er. Så det er jo dejligt, at vi har kunnet have ugevis med 0-kronersstrøm, men det er jo ikke det, der er det farlige. Det er jo den anden side af det, altså de uger, hvor det er alt, alt for dyrt, eller vi måske slet ikke har det.

Den grønne omstilling anser jeg fuldstændig som værende en god forretning, og det er en præmis for hele debatten, at det skal være en grøn omstilling, vi skal have. Jeg er i hvert fald ikke i tvivl om, at det er den vej, vi skal gå, og derfor er det grønne teknologier, vi skal have i brug. Det er ikke mere olie og gas, det er slet ikke der, hvor jeg er.

Kl. 12:31

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 12:31

Signe Munk (SF):

Men når det ligesom er slået fast, så bevæger vi os jo mere over i en elforsynings sikkerhedsdiskussion. Jeg mener at have læst, at det lige nu er 99,9 pct. og et eller andet i decimaler, når det drejer sig om elforsynings sikkerheden i Danmark. Ude i horisonten er Energinet dem, der ligesom siger – og lad os være ærlige, altså at det er bedst, når der er nogle med store regnemaskiner, der sidder og kigger på det her – at det er der, problemerne er. Og jeg vil bare høre, om

ordføreren ligesom jeg også mener, at det virkelig er på tide, at der kommer et forsynings sikkerhedsudspil på det her område, så vi får en konkret diskussion i forhold til at løse de her problemer.

Kl. 12:32

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 12:32

Steffen W. Frølund (LA):

Tak for det. Det vil jeg også helt klart støtte, og jeg synes også, regeringen skylder at komme frem med noget, og den sidste halvanden uges nyheder på stribe har jo virkelig sat store spørgsmålstejn ved, om vi i virkeligheden gør det så smart, som vi kan, og elforsynings sikkerheden er en meget, meget stor og vigtig præmis i det.

Energinet regner på de her ting, men det er der også andre der gør – Green Power Denmark, Klimarådet og alle mulige andre har rigtig fine rapporter om det her – og alt efter, hvor kritiske vejår man sætter ind, og alt efter, hvad vi har af udlandsforbindelser på det givne tidspunkt, og det system vi har – hvor havvindmøller i øvrigt er en forudsætning for det, det står der så ikke lige nu – kan det være helt op til 8 dage om året, hvor vi vil have problemer med at levere strøm.

Kl. 12:33

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Hr. Henrik Frandsen.

Kl. 12:33

Henrik Frandsen (M):

Det, der får mig til at spørge, er jo egentlig, at Liberal Alliance i hvert fald udadtil giver udtryk for, at I er meget optagede af klimaet, og at I er meget optagede af en grøn omstilling, og jeg kunne godt tænke mig at blive bestyrket i, at det faktisk reelt er sådan.

For når man kigger tilbage i tiden, formulerede ordførerens formand, hr. Alex Vanopslagh, jo den 20. maj fire topprioriteter i forhold til at samle en borgerlig regering, og klimaet og en grøn omstilling var ikke en af de topprioriteter, hvilket jeg jo må sige er meget mærkværdigt, når man tænker på, hvilken klimakrise vi står i. Har ordføreren en god forklaring på, hvorfor det ikke er en topprioritet for Liberal Alliance, når man udadtil siger, at det ellers er meget, meget vigtigt?

Kl. 12:33

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Ordføreren.

Kl. 12:34

Steffen W. Frølund (LA):

I sådan et samlingsdokument, som alle skal kunne se sig selv i, bliver der jo filetet på nogle ting, og jeg tror da ikke, det er nogen hemmelighed, at der er nogle af mine blå kollegaer, der er mindre optagede af den dagsorden, end jeg selv er. Men det er vel bare et bedre argument for at stemme Liberal Alliance større og de andre mindre.

Kl. 12:34

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Spørgeren.

Kl. 12:34

Henrik Frandsen (M):

Ser ordføreren ikke et meget, meget stort problem i det, altså at man så ligesom baserer sin klimapolitik på nogle samarbejdspartnere, som egentlig ikke er interesserede i reel klimahandling?

Kl. 12:34

Kl. 12:36

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:34

Steffen W. Frølund (LA):

Jo, sådan kan man jo altid sige at den laveste fællesnævner i et eller andet samarbejde skal være det, der dikterer det, men det er jo ikke sådan, vi kigger på det. Hvis der skulle være et rødt alternativ, ville vi jo ikke anklage Socialdemokratiet for lige pludselig at begynde at føre f.eks. Enhedslistens økonomiske politik, og der er jo nogle justeringsmekanismer i sådan nogle samarbejder. Men det er da rigtigt, at der er nogle ting, der vil blive trukket i en given retning i nogle kompromiser, og de kompromiser ville jeg da forsøge at vende til min fordel.

Kl. 12:34

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Så er det hr. Jesper Petersen.

Kl. 12:34

Jesper Petersen (S):

Tak for det. Det er jo i hvert fald en bekræftelse af det, jeg også var inde på i mit indlæg, nemlig at skulle man forestille sig hypotetisk, at der blev et blåt flertal, så ville det være en ringere ambition og en ringere kurs for den grønne omstilling i Danmark, end der er med det flertal, der er nu, eller med det, der var i den sidste valgperiode. Men hr. Steffen W. Frølund får jo den her ugentlige fidusbamse for at få alting til at handle om atomkraft, og den skal han så også have i dag, forstår jeg. Jeg har bare behov for at komme det lidt nærmere. Altså, når man spørger Klimarådet eller danske universitetsfolk, siger de, at det ikke er relevant i Danmark, og at det ikke er det, vi skal. Men jeg forstår på hr. Steffen W. Frølund, at han faktisk gerne vil have haft, at vi siden 70'erne havde haft atomkraft i Danmark, og at der havde været egentlige atomkraftværker som dem, vi kender fra andre lande, i Danmark i dag, og at det havde været bedre end vindmølleudbygningen osv. Er det er korrekt forstået?

Kl. 12:35

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:35

Steffen W. Frølund (LA):

Ja, det er fuldstændig korrekt forstået. Det havde reduceret de danske udledninger i forhold til budgetmål med exceptionelt mange millioner ton, hvis vi havde gjort det rigtigt dengang. Der har jo været en lang periode, hvor vi ikke har haft brug for den grønne omstilling, og så har vi puttet naturgas og kul og alt muligt andet ind i mikset. Havde vi bare gjort som Sverige eller Frankrig dengang. Ved at vise vejen på den front med deres energisektorer har de haft meget, meget mindre udledning, end vi har haft i samme periode. Så derfor har vi ikke været noget foregangsland. Og jeg anerkender ikke præmissen om, at det ikke ville blive grønt med en blå regering. Vi er måske de eneste, der taler om at tage alle grønne teknologier i brug og mindske de her barrierer. Det er jo lige nu regeringen, der *desværre* står på mål for de ting, der er gået i stå i den grønne omstilling, og det er jo de ting, vi gerne vil have ændre, så vi ikke længere står stille. Det er jo hele vores målsætning, og det var det, hele min tale handlede om.

Kl. 12:36

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Jesper Petersen (S):

Jamen når jeg stillede spørgsmålet, som jeg gjorde, var det, fordi jeg egentlig havde forstået det sådan, at det ikke så meget var den hidtidige, hvad skal vi sige, temmelig affaldsbelastende og på andre måder risikable produktion af kernekraft, vi talte om, men at det mere var nogle af de nye, smarte metoder, som man kunne forestille sig at det fremover ville handle om. Men de er jo ikke klar til at blive stillet op eller indgå i den danske energiforsyning. Så modsat det, der både kommer fra Klimarådet og fra danske universitetsfolk, så siger Liberal Alliance altså alligevel, at vi burde have gammeldags kernekraft, som vi kender den, i Danmark, som vi kan begynde på nu, og som måske er klar om 20 år, og som er dyrere end den strøm, vi i dag kan producere.

Kl. 12:37

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:37

Steffen W. Frølund (LA):

Der var mange lag i det spørgsmål. Men altså, først og fremmest vil jeg sige: Hvad angår den specifikke teknologi, er der nogle, der skal undersøge, hvad for en vi skal putte ind, og hvordan det passer bedst ind i vores energisystem. Vi skal jo ikke bygge det på en gammel formel i dag. Det havde bare været smartere, hvis vi har gjort det dengang. Det var egentlig bare præmissen. I forhold til de nye reaktorer sejlede det store amerikanske hangarskib USS Harry S. Truman ind i sidste uge, og det er drevet af to sådanne små reaktorer. På det tidspunkt, lige dér, var der flere atomreaktorer i dansk farvand, end der var energiøer – bare for at sætte det på spidsen. Det er jo ikke en hemmelig teknologi, som ikke findes; den findes. Og Klimarådet er i dag ude i medierne efter Konservatives melding, og sige, at forudsætningerne for deres modstand mod atomkraft var, at produktionen af havvind blev udbygget. Det kan vi da stadig godt håbe at den bliver, men det er vi bare ikke så sikre på. Det der, hvor vi står i dag.

Kl. 12:38

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Hr. Torsten Gejl.

Kl. 12:38

Torsten Gejl (ALT):

Jeg synes, at diskussionen om atomkraft i fremtiden er interessant. For det ser ud, som om der bliver meget færre affaldsproblemer, det bliver mere håndterbart og det bliver lettere skalerbart, *hvis* forskningen viser sig at være rigtig, hvilket vi ikke aner en dyt om endnu. Det synes jeg altid er interessant at drøfte med LA.

Men det er også nyt for mig, hvis LA siger, at vi skulle have været i gang fra starten. Altså, mener LA, at vi skulle have haft de old school atomkraftværker stående, som f.eks. var i Tjernobyl, som vi hele tiden frygter skal blive ramt i Ukraine, som har et kæmpemæssigt affaldsissue, og som skal bortskaffe ret store mængder af radioaktivt affald osv.? Jeg skal bare lige høre, om det også er den fortid, som ordføreren savner.

Kl. 12:38

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:39

Steffen W. Frølund (LA):

Det er selvfølgelig ikke at bygge efter sovjetiske, planøkonomiske principper, som vi leder efter i Liberal Alliance. Så hvis man har

lært noget af tidligere tiders atomudvikling, er det da, at man skal sky planøkonomiske, sovjetiske konstruktionsmetoder, så meget man overhovedet kan.

Men vi har jo andre lande, der er lykkedes med det her, og som ikke var sovjetisk inspirerede lande. Det er jo bl.a. Frankrig og Sverige, som i 1970'erne nærmest fik gjort sig selv klimaneutrale ved et tilfælde. Det var ikke engang målet; det var bare, fordi kernekraft var interessant. Men havde man samlet set gjort det samme i Danmark, havde vi været et grønnere land i dag, og vi havde udledt mindre undervejs. Det var egentlig bare min pointe.

Kl. 12:39

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 12:39

Torsten Gejl (ALT):

Ja, men ville omkostningerne ikke have været for store? Altså, Sverige har jo også revurderet deres situation. Vi ville jo have haft et kæmpestort bortskaffelsessissue. Hvad tænker ordføreren om alt det radioaktive atomaffald, vi skulle have håndteret?

Kl. 12:39

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:39

Steffen W. Frølund (LA):

Ingen energiformer er perfekte, heller ikke atomkraft. Men statistikkene er hjemme; vi har haft det i så mange år rundt omkring i verden. Vi ved, præcis hvordan man håndterer affaldet. Der har faktisk ikke engang været nogen affaldsulykker nogen som helst steder nogen sinde. Der er færre mennesker, der dør af atomkraft, selv hvis man tager de her ulykker med, end der er ved vind. Men det er jo, fordi der er arbejdsulykker ved alt, hvad man gør.

Så der er ikke noget, der er perfekt. Atomkraft er heller ikke perfekt, men på balancen er det bare tilstrækkeligt godt til, at det er lige så godt som alt det andet, vi går og gør. Og så er det i øvrigt grønt, og det er jo det, der er målet. Altså, målet for øje: Vi skal have grøn energi – alle sejl sat.

Kl. 12:40

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Fru Leila Stockmarr.

Kl. 12:40

Leila Stockmarr (EL):

Tak til ordføreren. Vil ordføreren kunne fremlægge et regnestykke for, hvordan man kunne udrulle atomkraft i Danmark uden statsstøtte, på samme måde som jeg forstår ordføreren ønsker modellen var for havvind? Hvor meget atomkraft ville der komme ud af det, hvis man skulle udrulle sådan en plan uden statslig støtte?

Kl. 12:40

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:40

Steffen W. Frølund (LA):

Det er meget vigtigt at understrege, at min modstand mod statsstøtte til havvind er, fordi der er en forkert analyse af havvind lige nu. Det er ikke en ideologisk modstand mod statsstøtte alle steder. Vi var i øvrigt også fortalere for, at vi skulle hjælpe i forhold til brintrøret med at lægge penge til det, eller at man byggede en Storebæltsbro eller alt muligt andet. Så det er ikke, fordi Liberal Alliance er berøringsangst over for, at staten har en rolle at spille. Det kunne den

også sagtens have på energisiden, og det kunne den også sagtens have i forbindelse med havvind. Med havvind er der det specielle problem, der hedder, at vi selv har sat nogle barrierer op, og at skulle hjælpe med statsstøtte hen over det ville jo være dumt, når vi bare kunne sætte barriererne ned.

Det er rigtigt nok, at atomkraft formentlig ville skulle have en hjælpende hånd på den ene eller den anden måde. Men det er jo så en del af den samlede energiplanlægning, der skulle være. Hvis det bliver grønnere hurtigere og det bliver billigere og der er forsynings-sikkerhed, kunne det da godt være det værd. Det er jo egentlig det. Kan jeg regne det ud? Det kan jeg ikke, for vi har fremsat forslag om at få det regnet igennem, og det ville regeringen ikke hjælpe os med. En Niels Bohr-kommision fik tommelfingeren nedad.

Kl. 12:41

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 12:41

Leila Stockmarr (EL):

Nu kalder ordføreren det en hjælpende hånd, men er det ikke rigtigt, at det ville kræve mange flere milliarder kroner i statsstøtte at accelerere udrulningen af atomkraft, i modsætning til hvad det ville kræve af statslig støtte at accelerere udviklingen af VE?

Kl. 12:41

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 12:41

Steffen W. Frølund (LA):

Det helt ærlige svar er, at det ved man ikke, fordi man i Danmark i 1985 forbød at planlægge med det her. Så man kender ikke alternativet – priserne på de energisystemer, som vi står og debatterer, og hvor vi diskuterer, om det ene eller det andet er dyrest i pris. Det tal findes ikke. Så svaret er, at det ved jeg ikke. En Niels Bohr-kommision, som vi foreslog, kunne jo sagtens komme frem til at sige, at det ville være håbløst dyrt, og at det ville være dumt, og at man kunne gøre alt muligt andet, og at vi bare skulle bruge biogas eller naturgas for den sags skyld, og så var det hele fint. Okay, det ville så være svaret, men vi ved det ikke, for vi må ikke få det regnet igennem.

Kl. 12:42

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er ikke yderligere bemærkninger. Vi går videre til den næste, og det er hr. Henrik Frandsen fra Moderaterne. Velkommen.

Kl. 12:42

(Ordfører)

Henrik Frandsen (M):

Tak for ordet, formand. Vi skal i dag behandle redegørelse nr. R 5, klima-, energi- og forsyningsministerens redegørelse om klimaeffekter, og i den forbindelse skal vi også behandle forespørgsel nr. 13. Redegørelsen indeholder en lang opstilling af de klimainitiativer og en række tekniske oplysninger om de klimaeffekter, som initiativerne har i forhold til de ambitiøse klimamål, vi har opstillet her i Danmark. Jeg skal nok lade være med at gennemgå hele redegørelsen. Det tænker jeg bliver for omfattende, og den ligger jo også på tryk, så den kan man jo bare gå ned og orientere sig i selv, tænker jeg – det er vel lidt mere smart.

Når man summerer alle initiativerne i redegørelsen op, giver det jo et svar, i forhold til hvordan opfyldelsen af vores ambitiøse klimamål egentlig er i dag, og hvad udsigterne er. Derudover giver redegørelsen også et godt grundlag for at diskutere, hvilke klimamål

vi skal fastsætte i fremtiden. Alt tyder jo på, at vi i 2025 når i mål med vores reduktioner på 50-54 pct., ja faktisk siger forudsigelserne jo, at vi når helt op på 56 pct., hvilket må siges at være en god opfyldelse. På samme måde ser det også ud til, at målene omkring 70-procentsreduktioner i 2030 bliver nået. Med hensyn til 2030 er en af de forudsætninger for, at vi når målet om 70 pct., at de reduktionsmål, der er formuleret i »Aftale om et Grønt Danmark«, bliver indfriet. Derfor er der også lagt et genbesøg ind af aftalen i 2027 for at sikre, at landbruget kommer til at bidrage med den del af indsatsen, som er tiltænkt landbruget.

I regeringsgrundlaget er det aftalt, at målet om at fremrykke 2050-målet om 100 pct.s klimaneutralitet til 2045 er en del af det, ligesom det også er aftalt, at vi skal reducere med 110 pct. i 2050, altså en negativ udledning på 10 pct. i 2050. Vejen frem og delmålene for at nå fra 2030 og til 2045 er endnu ikke aftalt. Det skal vi bruge næste år til at finde ud af og få fastsat et rigtig godt 2035-mål. Forberedelserne er i fuld gang, og der venter nogle spændende forhandlinger – det tror jeg godt vi allerede nu kan forudse.

I Moderaterne er vi meget optaget af, at vi fastsætter et realistisk, men også et ambitiøst mål, der med stor sikkerhed sikrer, at vi når vores 2045-mål. Fremskrivningerne siger endda, at hvis vi bare læner os tilbage og glæder os over de ting, der allerede er igangsat, og sådan set ikke foretager os yderligere, når vi faktisk 78 pct., altså uden at gøre mere end det, vi har sat i gang, i 2035. Det viser i hvert fald for mig, at opgaven om at være ambitiøs på ingen måder er urealistisk.

I løbet af næste år skal vi også i samarbejde med resten af EU få fastsat et EU-reduktionsmål for 2040. Der har regeringen jo meldt ud, at Danmark går efter 90 pct. i 2040 for EU. Det tænker jeg så ikke at alle lande i EU er lige begejstret for, men det skal jo ikke forhindre os i at arbejde målrettet for det. Så der venter helt klart nogle hårde forhandlinger der – forhandlinger, som jo i øvrigt, hvis de mod alle forhåbninger skulle strække sig ind i andet halvår af næste år, kommer til at være under ledelse af Danmark. Jeg håber inderligt, at vi når at få fastsat et reduktionsmål for EU allerede i første halvår – ikke fordi det ikke kunne være fedt at have den opgave som en dansk opgave, men mere fordi vi så er i god tid inden COP 30, som kommer til at foregå i Brasilien, jeg tror det er i Belém, næste år – så har vi et mål med der i god tid.

Men det går både op, og det går ned, og nogle gange får man gode nyheder, og nogle gange får man dårlige nyheder. Torsdag i sidste uge fik vi desværre en dårlig nyhed om vores VE-udbygning. De tre store havvindudbud i Nordsøen havde lige præcis nul bud. Meget skuffende, når man tænker på, at det er nogle af de bedste områder i hele verden for at udbygge havvind. Jeg kan så efterfølgende konstatere, at der er rigtig mange mandagstrænere, som er vågnet op, og som kloger sig i, om det er det ene eller det andet, der har været i vejen med vores udbud, fordi der ikke er nogen, der har budt. Ved samme lejlighed får de samme mandagstrænere også lige luftet nogle kæpheste, som har været i stald i et stykke tid, men som nu får muligheden for at komme ud på græs. Den disciplin har jeg nu ikke tænkt mig at være en del af.

Kl. 12:47

Jeg vil bare sige, at for mit eget vedkommende og for Moderaternes vedkommende bakker vi hundrede procent op om den dialog, der er igangsat, med de interesserede projektet byder – en dialog, som går ud på at få afdækket, hvad det lige præcis er for nogle barrierer, der har stået i vejen for at man har villet byde på områderne. Det tænker jeg er det rigtige at gøre i den situation, vi står i, også set i lyset af at vi jo samtidig afventer resultatet af de sidste tre udbud, som kommer i april måned. Jeg er også nødt til at sige i forbindelse med dem, at det jo er projekter, der på mange områder adskiller sig væsentligt fra de tre projekter, som ikke opnåede bud i Nordsøen, så

det bliver spændende. Jeg håber da inderligt, at der ligger mindst et bud på hver til den tid; vi får se.

Når det så er sagt, skal der ikke herske tvivl om, at uanset udfaldet af de tre udbud, uanset at der ikke var bud den her gang om havvind i Nordsøen, er Moderaternes ambitioner om udbygning af vedvarende energi, både til lands og til vands, ikke svækket af den modstand, vi har fået der. Vi har stadig væk store ambitioner for dansk havvind og for dansk landvind.

Ellers vil jeg sige til slut, at jeg glæder mig til det fremtidige samarbejde – vi skal have fastsat klimamål for 2035 f.eks. – et samarbejde, som også gerne skulle fastholde, at Danmark fortsat er et ambitiøst land, når det gælder klimahandling, og at vi fastholder, at vi skal være foregangsland i resten af verden. Så kan jeg sige, det er nok ikke en overraskelse, at vi selvfølgelig bakker op om den vedtagelsestekst, som hr. Jesper Petersen fremlagde på regeringens vegne. Tak for ordet.

Kl. 12:49

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):

Vi siger tak til ordføreren. Der er faktisk ingen korte bemærkninger. Vi går videre til næste ordfører, og det er hr. Frederik Bloch Münster fra Det Konservative Folkeparti. Velkommen.

Kl. 12:49

(Ordfører)

Frederik Bloch Münster (KF):

Tak, formand. Tak til ministeren for redegørelsen og den meget strukturerede gennemgang af de mange aftaler, der er blevet lavet. Vi er jo glade for at være med i en masse grønne aftale – så glade, at vi også gerne vil være med i nogle flere om muligt. Vi er glade for at tage ansvar for mange af de initiativer, der skal bringe Danmark i en grøn retning – om det drejer sig om energisektoren eller aftaler som »Aftale om Implementering af et Grønt Danmark«, der både gavner klima, natur og miljø.

De seneste dage er det jo blevet tydeligt endnu en gang, at rammevilkår betyder alt. Grønne virksomheder er jo først og fremmest virksomheder, og pengene flyder derhen, hvor de har det bedst. Det ses også på EU-plan, hvor vi mister grønne investeringer til bl.a. USA i stor stil, på trods af at vi i Europa ikke just synes, at amerikanerne er grønne. Trods det får USA mange grønne investeringer, da de grønne virksomheder får en bedre pakke dér, end de får her. Man kan ikke omstille i en grøn retning på intentioner alene, men jeg vælger dog stadig at se det som forudsætningen for en løsning, at vi i denne sal har de rette intentioner.

At rammevilkår betyder alt, mærkede vi især for en uge siden, da ingen ønskede at byde på at sætte havvindmøller op. Og hvad er så konsekvensen? Ja, vi har allerede fået etableret i den her debat, at dagen i dag jo er en ekstraordinær dyr strømday, og at i morgen bliver det billigere. Men hvis jeg nu sætter min elbil til at lade op i en lynlader kl. 17, vil det koste 855 kr. at lade fra 0 til 100 pct, og hvis jeg satte bilen til at lade den gængse lynladning fra 20 til 80 pct., ville det koste 513 kr. – givetvis før afgiftsrefusion m.v. Men at beløbene kan nærme sig det, som det koster at tanke en benzinbil op, er i min optik ganske vildt.

Der er behov for, at vi tager det alvorligt. Det er vigtigt, at forureneren betaler, men det er jo også vigtigt, at forureneren råder over muligheder for at komme væk fra den forurenende adfærd. Industrien bliver fra næste år ramt af den CO₂-afgift, som vi også har været med til at lave, hvilket er godt, men det kunne jo være rart, hvis de havde noget grøn strøm at omstille sig for. Langt hen ad vejen bliver mange virksomheder jo kun så grønne, som strømmen i stikkontakten tillader. Den del er vores ansvar.

Vi har tidligere debatteret fremskrivninger og Klimarådet osv. Jeg har også haft glæden af at være i infigt med den moderate ordfører på dette område, hvor jeg blev bedt om at pudse brillerne, så jeg

har taget dem på i dag. Jeg har læst en ny analyse fra CONCITO, som beskriver en bekymring for målopfyldelsen i 2030. De skriver faktisk, at der for nuværende er 65 pct. sandsynlighed for, at vi når klimamålet i 2030. De skriver ydermere, at Energistyrelsens faktiske målinger af udledningerne overstiger de tal, der beskrives i regeringens klimaprogram. Med det middelrette udfaldsrum, der lægges til grund for beregningerne, vurderes det, at de endelige reduktioner kommer til at være lavere, end man regner med, og at klimamålet derfor ikke nås. Det er med andre ord ikke lige så sandsynligt, at reduktionerne bliver større, som at de bliver mindre. Hvis denne faktor også indregnes, hævder CONCITO, at sandsynligheden for, at klimamålet i 2030 opfyldes, vil være væsentlig under 50 pct.

Min pointe er egentlig bare, at vi skal være vakse ved havelågen, for ingen i denne forsamling kan leve med, at vi ikke når vores mål. Forudsætningerne må derfor ikke skride. Eksempelvis forudsætter regeringen i klimafremskrivningen, at der opsættes 4 GW vind inden 2030, hvilket jo er en fornuftig målsætning at have sat sig som minimum. Men det skal der jo så også som minimum leveres på, for at forudsætningerne for både grøn strøms, ptx's og brints bidrag til den grønne omstilling ikke skrider.

Med andre ord er vi på vej, men der er også vej igen at gå. Vi skal have elimineret de usikkerheder, der er om 2030-målet, og få skabt de rette rammevilkår, så private penge vil engagere sig mere i grønne initiativer og hjælpe Danmark på rette vej. Ellers får vi en meget dyr og besværlig grøn omstilling. Det var det, jeg havde at sige.

Kl. 12:53

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Tak til ordføreren. Der er en række korte bemærkninger, og først er det fru Samira Nawa.

Kl. 12:54

Samira Nawa (RV):

Tak. Jeg ved, at den konservative ordfører er mindst lige så skuffet som jeg over, at der var nul bud i forhold til havvind. Jeg tolker det også lidt som en skuffelse over lige præcis det, når Konservative i dag er ude med en melding om, at de siger ja tak til atomkraft i Danmark, men jeg synes måske, det er at tage skridtet lige lidt for langt. For noget af det, som ordførerens formand også udtaler, er, at man er dybt uenig med Klimarådet. Jeg kender ellers ordføreren og hans parti som nogle, der stiller sig ved siden af Klimarådet og sammen med Radikale Venstre om, at det er vind- og solenergi, som vi skal satse på i Danmark, både fordi det tager kortere tid end at få etableret atomkraft i Danmark, og fordi det er billigere.

Kl. 12:55

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Ordføreren.

Kl. 12:55

Frederik Bloch Münster (KF):

Tak til ordføreren for det spørgsmål. Det, der skal læses ud af den udmelding, vi kommer med i dag, er, at vi ønsker at åbne værktøjskassen op. Vi mener, det skal være slut med at diskriminere og sondre forskellige slags energikilder, og vi mener, at så længe det er grønt, er det godt. Jeg vil også sige, at det ikke skal ses som en forhastet beslutning oven på en skuffelse over de energipriser, vi ser i dag, og havvindmølleudbuddet i sidste uge. Det er egentlig en længerevarende proces, for vi ser jo, at ting bliver udskudt – brintrøret bliver udskudt – og nu mangler der så også 8,7 mia. kr. til Energio Bornholm.

Der er mange ting, der bare ikke går i den rigtige retning, og så vælger vi at sige, at vi ønsker at åbne værktøjskassen op, og at vi ønsker at ligestille de her forskellige energikilder, for så længe det

er grønt, er det godt. Vi ønsker egentlig bare at se noget initiativ, hvilket man jo desværre ikke ser så meget af for nuværende, i hvert fald hvad angår den yderligere udbygning.

Kl. 12:56

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Spørgeren.

Kl. 12:56

Samira Nawa (RV):

Jeg er nysgerrig på, om Konservative så stiller sig helt det samme sted som Liberal Alliance. Der var ordføreren jo oppe på talerstolen og sige, at man faktisk burde have truffet en beslutning om atomkraft for 30-40 år siden allerede. Jeg tror faktisk, at ordføreren fra Liberal Alliance svarede på Jesper Petersens spørgsmål ved at sige, at det skulle man have haft tilbage i 1970'erne. Stiller Konservative sig så samme sted?

Kl. 12:56

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Ordføreren.

Kl. 12:56

Frederik Bloch Münster (KF):

I forhold til den der konkrete sontring, og om man skulle have stillet noget op i 1970'erne eller 1980'erne, må jeg sige, at jeg ikke tror, vi er helt det samme sted, hvad det angår. For det, der har ændret vores holdning, er jo de moderne reaktorer. Det er, at de ikke fylder mere end en tifodscontainer – og jeg er jo fra Esbjerg, så jeg har set mange containere i mit liv, og jeg ved, hvor meget de fylder. Jeg må sige, at jeg synes, det er en overskuelig mængde, og jeg deler også Alternativets ordførers betragtninger om, at affaldet i teorien ser ud til at være nemmere og nemmere at håndtere. Så det er jo også det gennembrud, der er kommet, som gør, at vi er tilfredse nok med det, vi ser, til at sige, at vi gerne vil åbne værktøjskassen op.

Kl. 12:57

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Henrik Frandsen, Moderaterne.

Kl. 12:57

Henrik Frandsen (M):

Jeg har et spørgsmål til ordføreren om Konservatives grønne profil. Der er jo ingen tvivl om, at når man læser udtalelser fra Konservative, så er der ingen grænser for, hvor grønne de vil være, og hvor meget de går op i klima, miljø, grøn omstilling og det hele. Men jeg ved også, at Konservative drømmer om en blå regering, hvor man jo kommer til at basere sig på Dansk Folkeparti, Danmarksdemokraterne og LA. Dansk Folkeparti har meldt sig ud af klimaloven. Danmarksdemokraterne mener, at vi ikke skal producere mere grøn energi, end vi selv kan forbruge. Og vi har lige hørt LA's ordfører stå på den samme talerstol, som ordføreren står på, og sige, at man egentlig er villig til bare at gå efter den laveste fællesnævner. Hvordan harmonerer det med, at Konservative egentlig er et grønt foregangsparti i Danmark?

Kl. 12:58

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Ordføreren.

Kl. 12:58

Frederik Bloch Münster (KF):

Jeg takker mange gange for spørgsmålet. Jeg vil sige det sådan, at klimapolitikken jo er bredt forankret. Også den vedtagelsestekst, vi er med på i dag, har partier hele vejen fra Enhedslisten til LA som medunderskrivere. Så jeg føler, at klimapolitikken er noget, vi

kan løse bredt i Danmark. Jeg vil også sige, at det jo svarer til, at jeg ville hævde, at hvis vi fik en socialdemokratisk regering, ville Enhedslisten få Socialdemokratiet med på at nationalisere Mærsk. Jeg ved, at ordføreren for Socialdemokratiet er god til at forhandle, men jeg tror dog ikke, at ordføreren har i sinde at nationalisere Mærsk, bare fordi Enhedslisten beder om det.

Så jeg har det sådan, at jeg tror, det er noget, vi godt kan finde nogle løsninger på. Jeg hører også på Danmarksdemokraternes ordfører, der tidligere holdt tale, at der trods alt er en forståelse for den jobskabelse, der er inden for bl.a. vindmølleindustrien vestpå. Det ved jeg at Moderaternes ordfører er helt klar over, og det er jeg også selv. Så jeg er egentlig ikke nervøs for det. Hvis der kommer et blåt flertal, skal vi nok finde ud af det, og jeg er sikker på, at det brede flertal, der ønsker en grøn retning for Danmark, også vil blive ved med at diktere klimapolitikken.

Kl. 12:59

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Spørgeren.

Kl. 12:59

Henrik Frandsen (M):

Det ændrer jo ikke ved, at hvis man skal have en blå regering, hvilket De Konservative drømmer om, så skal man bl.a. bygge sin regering på et regeringsgrundlag eller en aftale med de øvrige blå partier. Der skal man i hvert fald som minimum have Danmarksdemokraterne med, tænker jeg. Hvordan forestiller ordføreren sig at man skulle kunne overtale fru Inger Støjberg til at synes, at det er en god idé, at vi skal have en større produktion af vedvarende energi på land i Danmark? Det er jo noget af det, som Konservative har som et meget, meget vigtigt punkt.

Kl. 12:59

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Ordføreren.

Kl. 12:59

Frederik Bloch Münster (KF):

Jeg har det sådan, at politisk alt sammen er en forhandling, og jeg er sikker på, at man også vil kunne forhandle nogle gode løsninger hjem, hvad det angår. Så må man jo også sige, at der er noget – og det har vi lidt glemt nu, hvor vi har fået den her midterregering – der hedder alternative flertal, flertalslogik osv. Det kan godt være, at man har en regering, hvor der f.eks. er nogle støttepartier, som har nogle andre holdninger til nogle ting, men der er jo en gængs respekt for, at der tit og ofte er nogle alternative flertal, som kan finde gode løsninger på ting. For eksempel lavede Venstre og Konservative under finanskrisen nogle gode aftaler med en socialdemokratisk regering, fordi der var et alternativt flertal, der ønskede en mere borgerlig økonomisk politik.

Kl. 13:00

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Den næste er hr. Torsten Gejl, Alternativet.

Kl. 13:00

Torsten Gejl (ALT):

Tak. Jeg var også ved at få kaffen lidt galt i halsen, dengang Konser-
vatives Mona Juul pludselig kom med en udmelding om, at vi skulle ophæve forbuddet mod atomkraft i Danmark. Jeg synes, det er at hijacke vores klimadagsorden. Vi aner jo ikke, om det kommer til at virke. Altså, i Alternativet er vi jo interesserede og nysgerrige på en teknologi, der måske i løbet af 10, 15 år kommer til at vise, at vi kan gøre det her klogt, sikkert og med lav affaldsdeponering, men vi aner

det ikke. Selv dem, som står for det, siger, at det kan være, at det er fuldstændig som fugle på taget.

Kan ordføreren, nu når det er sådan, at ordførerens parti vil have ophævet det her forbud, så garantere, at vi overhovedet kommer til at stå med en teknologi, vi kan bruge til noget som helst, om 10 år, når det handler om atomkraft?

Kl. 13:01

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Ordføreren.

Kl. 13:01

Frederik Bloch Münster (KF):

Først og fremmest vil jeg gerne takke Alternativets ordfører for altid at være en fornøjelse at debattere de her spørgsmål med, fordi der er en naturlig nysgerrighed og et gåpåmod til at dykke lidt dybere ned i tingene.

Jeg vil sige det sådan i forhold til vores a-kraftforslag i dag, at det jo handler om, at vi ikke ønsker at favorisere nogen form for energikilde; vi ønsker egentlig bare at åbne værktøjsskassen. Det, vi siger, er, at det selvfølgelig skal gå igennem alle de gængse sikkerhedsforanstaltninger, der er. Eksperter skal pege på, hvor de her ting potentielt set skal ligge, og i det hele taget vil vi ikke ind at beslutte en masse ting. Vi vil egentlig bare sikre, at rammerne er der, for at det er ligestillet.

Jeg glemte anden del af spørgsmålet – det var, i forhold til hvad vi ved og hvad vi ikke ved. I dag er det jo teknisk set allerede lovligt at opstille en nuklear reaktor. Man må bare ikke sætte den til strømmettet. Det er i princippet sådan. Det ved vi jo godt ikke ville ske i praksis, men i princippet er der jo allerede i dag en procedure for at sikre, at tingene fungerer, som de skal, og DTU laver jo en form for nuklearforskning, som bidrager i udlandet til atomforskning.

Kl. 13:02

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Spørgeren.

Kl. 13:02

Torsten Gejl (ALT):

Tak for at drøfte noget, som vi er så uenige om, på så god en måde. Lige nu har vi jo et havvindmølleudbud, der ikke gik og ikke fik nogen bud. Der kommer et mere, der forhåbentlig får nogle. Vi bruger mange af vores vågne timer på at tænke på, hvordan vi får etableret havvind i Danmark. Den er nødvendig. Den er en kæmpe del af vores bæredygtige omstilling.

Frygter ordføreren ikke, når man så pludselig kommer med et forslag, som åbner for at undersøge atomkraft, at man så underbyder os selv lidt eller gør noget af det marked, som skal se på de næste bud og se på vores vindmøller, lidt nervøst? Jeg kan så sige, at der for vores vedkommende ikke er noget at være nervøs for, for vi holder på havvinden, hundrede procent. Men ser ordføreren den risiko?

Kl. 13:03

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Ordføreren.

Kl. 13:03

Frederik Bloch Münster (KF):

Der vil jeg sige til ordføreren, at det gør jeg egentlig ikke, og vi står jo på mål for de aftaler, vi har lavet omkring havvind. Jeg vil også sige, at jeg også personligt har meget investeret i det, for jeg er jo fra Esbjerg; jeg er jo fra en by, hvor vi har besluttet, at man skal væk fra olien og man skal over i det grønne.

Vi har jo givet de her mennesker et løfte om, at en eller anden dag skal de eller deres børn ikke længere gå på arbejde på en boreplatform, hvor man borer olie op, men hvor der kommer CO₂ ned, eller arbejde med noget andet grønt som havvind osv. Så vi har givet dem et løfte, og der er vi meget dedikerede, i forhold til at vi skal sikre, at de også kan putte smør på brødet i fremtiden og få et grønt job.

Kl. 13:03

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Hr. Jesper Petersen, Socialdemokratiet.

Kl. 13:03

Jesper Petersen (S):

Tak for det. Hr. Frederik Bloch Münster fik det til at lyde, som om det der med de dybe, dybe uenigheder blandt et eventuelt blåt alternativ var sådan noget, man lige kunne klare; det var ikke noget særligt. Det vil jeg bare ønske held og lykke med, hvis det skulle komme dertil.

Jeg vil bare tage noget af det, der er det vigtigste at diskutere i dag, hvor vi gør status på, hvad der er sket det seneste år, nemlig indgåelsen af aftalen om den grønne trepart. Som jeg hører det, er Det Konservative Folkeparti ret glade for, at den aftale er lavet, og også glade for, at den kan laves på en måde, hvor forskellige parter går ind i det og må lave nogle kompromiser, men sammen kommer videre på en ekstremt vigtig dagsorden.

Det er jo det, som centrale dele af det, der skulle være et alternativt flertal, som De Konservative i meget høj grad ønsker sig at kunne arbejde sammen med i en ny regering, er inderligt imod. Er det ikke tydeligt, at det stritter fuldstændigt, hvis man forestiller sig, de ender skulle kunne mødes?

Kl. 13:04

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Ordføreren.

Kl. 13:04

Frederik Bloch Münster (KF):

Jamen jeg noterer mig også, at hverken Enhedslisten eller Alternativet er med i aftalen om grøn trepart, så der er jo et eller andet rum der, hvor vi er en masse partier, som gerne vil meget af det samme, og så er der nogle partier til den ene og til den anden side, som har nogle andre observanser. Jeg vil sige det sådan, at hvis vi får et blåt flertal – når vi får et blåt flertal rettere – ønsker vi jo også have et godt forhold til de partier, som måske ikke er lige så ambitiøse på klimadagsordenen, som vi er.

Jeg vil også sige, at jeg jo hører Danmarksdemokraterne sige, at vi ikke skal eksportere strøm. Men vi er jo langt fra den røde linje, så lad os tage den linje, når vi kommer så langt op, at vi rent faktisk i det mindste bare er selvforsynende med grøn strøm, for der er lang vej endnu.

Så vil jeg sige, at det jo ikke er en tilgang, jeg ønsker at forandle, men at jeg da kan huske under Helle Thorning-Schmidts regering, at der var nogle gange, f.eks. da man solgte 18 pct. af Ørstedes aktier til Goldman Sachs, hvor der også var nogle på rød side, som ikke var helt vildt glade for det, men man gjorde det dog ikke til et kardinals spørgsmål. Så der er jo en eller anden form for respekt i den her forsamling for, at flertallets logik eksisterer.

Kl. 13:05

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Jeg tror, ordføreren mente fru Helle Thorning-Schmidt. (Frederik Bloch Münster (KF): Undskyld!). Spørgeren.

Jesper Petersen (S):

Jeg tror desværre, jeg må slukke det håb lidt og sige: Det er nok for meget at håbe på, at sådan en frisk airfryrmenu vil kunne få Inger Støjberg til at gå væk fra kravene om, at der ikke skal være en CO₂-afgift, at den skal være på en helt anden måde, eller at man skal gå væk fra den grønne trepart. Sådan synes jeg ikke, man hører det på hende, altså at hun skulle være på vej til at bakke ud af de krav.

Jeg kan lige nå et spørgsmål til dagens melding om atomkraft. Hvis det skal have nogen gang på jord og være noget, der bare inden for en overskuelig årrække har en betydning i Danmark, så vil det kræve massiv statsstøtte. Er De Konservative villige til at åbne skatteborgerernes punge, for at vi kan få atomkraft i Danmark?

Kl. 13:06

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Ordføreren.

Kl. 13:06

Frederik Bloch Münster (KF):

Det kan siges meget simpelt. Vi ønsker at ligestille a-kraft med vind og med sol og med andre grønne energiformer. Så hvad end vi beslutter at gøre i forhold til vind, som vi stadig går ind for en markedsbaseret løsning for, skal a-kraft ikke have bedre forhold end det. Det er egentlig der, vi er.

Jeg ser ikke for mig, at vi skal åbne statskassen for en masse statsstøtte, medmindre vi i en bred kreds pludselig bliver enige om at lave et paradigmeskifte, fordi havvind og sol i forvejen ser ud til at være umulius og vi er nødt til at gøre noget andet der også. Så vi skal have ligestilling.

Kl. 13:07

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Tak til ordføreren fra Det Konservative Folkeparti. Den næste i talerrækken er fru Leila Stockmarr fra Enhedslisten.

Kl. 13:07

(Ordfører)

Leila Stockmarr (EL):

Tak for ordet, og tak til ministeren for redegørelsen og til de øvrige partier for en rigtig god debat. Klimapolitik er jo hele tiden en balance i forhold til at få sat nogle mål, og det er en debat, der tit bliver meget detaljeret og meget teknisk og til tider kan virke lidt apolitisk med meget fokus på meget tekniske aftaler, som ofte hæfter mange mennesker af. Men klimapolitik handler jo også om store ideologiske værdimæssige spørgsmål om, hvad for et samfund vi ønsker, og hvad for et samfund vi vil bruge den grønne omstilling til at skabe.

Det sidste savner vi lidt i Enhedslisten, altså det her fokus på ideologi eller i hvert fald politiske visioner i klimapolitikken. Men jeg synes faktisk, at vi har set en del af det i dag, og det synes jeg er rigtig dejligt. For man får tit fornemmelsen af, at der er sådan en grøn konsensuspolitik og vi langt hen ad vejen alle sammen er enige om, hvilken vej vi skal gå, og det er jo ikke rigtigt.

Sidste år, da vi stod her – eller da mange af jer andre stod her; jeg var her ikke selv personligt – var vi nervøse for, om vi ville nå 2025-målet, men det blev, som SF's ordfører også var inde på, redet på målstregen af talgymnastik: Fordi lavbundsjorderne allerede havde afgasset, var vi så heldige, at vi kunne sætte flueben ved, at vi ville nå 2025-målet. Og når vi nu ser mere fokuseret frem mod 2030-målet, har vi taget vigtige skridt, men der står også vigtige problematikker tilbage.

I sin kommentering af regeringens klimaprogram påpeger Klimarådet klogt, at vi stadig opererer med meget store usikkerheder, og vi

mener helt grundlæggende, at det er uholdbart, at vi opererer med så store usikkerheder, når det handler om noget så afgørende som at nå 2030-målet. For det er ikke godt, hvis det er decimaler, der afgør, om vi kommer i mål. Som flere har været inde på i dag, står vi over for nogle store fælles udfordringer, når det kommer til havvindenergi, men også andre spørgsmål kan rykke ved vores indsats for at nå vores reduktionsmål på en betydelig måde.

Det kan godt være, at det er en lille ting, der ikke har fået meget opmærksomhed, men så sent som i går kom det frem, at CO₂-udledningen fra de store infrastrukturprojekter, f.eks. etablering af ny motorvej, udleder 121 pct. mere CO₂, end det tidligere er blevet opgjort. Det kan godt være, at det er usynligt i klimafremskrivningen, men det er altså ikke usynligt for klimaet og for virkeligheden.

Det er heller ikke nogen hemmelighed, at vi i Enhedslisten er bekymret for, at den grønne trepart, til trods for at aftalen også har gode elementer, vil låse os fast til en alt for lav klimaafgift på landbruget, som lægger nogle alt for uambitiøse spor ud, og det betyder, at andre sektorer skal bidrage mere, hvis vi samtidig skal have et ambitiøst klimamål for 2035, og det skal vi jo selvfølgelig.

Vi er også bekymret for, at den aftale, som nu bredt set fejres som historisk, fastholder det animalske landbrug på et klimaskadeligt højt niveau. Det kan godt være, at landbruget får mindre plads, men de økonomiske incitamenter til at opretholde den animalske produktion lever videre, og måske vil den animalske produktion endda vækste på baggrund af de incitamentstrukturer, der er bygget ind i aftalen.

Når vi ser videre mod at skulle sætte et 2035-mål, er det vigtigt, at vi også lægger sporene ud til at nå vores 2050-mål – eller et 2040-mål, hvis det stod til Enhedslisten, for vi ønsker jo klimaneutralitet allerede i 2040. Omstillingen skal gøres klogt og langsigtet. Det skal ikke være med kortsigtede snuptagsløsninger, hvor vi satser for meget på usikker teknologi eller sætter vores lid til, at den grønne trepart har gjort sit. Det er også derfor, at vi allerede har budt ind på baggrund af Klimarådets anbefaling om, at vi ønsker et budgetmål for en opjusteret klimalov, ligesom vi ønsker at tage udgangspunkt i den mest ambitiøse af de tre scenarier, som Klimarådet har anbefalet, nemlig et 90-procentsreduktionsmål for 2035.

Ifølge Klimarådets dugfriske analyse kræver et reduktionsmål for 2035 på 85 pct. og på 90 pct. meget mere fra landbruget. Klimarådet tydeliggør, at vi har brug for strukturelle løsninger på vej mod 2050, ikke mere stop and go-snuptagsklimapolitik. Derfor er det vigtigt, at den grønne trepart ikke får os til at læne os tilbage og sige: Nu har vi sørget for, at landbruget leverer sin del. For vi er langt fra i mål, når det kommer til at sikre, at landbruget leverer sin del i forhold til at sikre de helt afgørende reduktioner.

Kl. 13:12

Så kunne jeg også godt tænke mig, når vi skal se fremad, i forhold til hvad det er for nogle elementer, der skal tegne konturerne af vores klimapolitik det næste år frem, at vi også får lidt mere fokus på bredere spørgsmål og måske, om man vil, mere ideologiske spørgsmål. I stedet for at vi til tider står i stampe i diskussioner om, om den grønne omstilling bliver billigere eller dyrere, så bør vi også i højere grad tale om, hvem den bliver billigere for, hvem der skal betale for den grønne omstilling, og hvem der i højere grad skal have en hjælpende hånd.

For der er forskel på danskernes forbrug. Der er forskel på, hvor meget CO₂ den rigeste del af befolkningen udleder, og hvor meget den rigeste del af befolkningen forbruger i modsætning til et bredt udsnit af danskere, som har en mindre klimaskadelig adfærd, og det bliver vi nødt til at tænke ind i vores klimapolitik. Vi bliver nødt til at tænke mere socialt progressivt i forhold til afgifter, når vi forhåbentlig også snart skal tale om forbrug. Der er vi i hvert fald i Enhedslisten klar til at se meget mere målrettet på, hvordan vi kan skære afgifter til, så de rammer på en socialt retfærdig måde. Vi skal også turde tage livtag med den del af befolkningen, der har ansvaret

for forureningen og udleder allermest CO₂. Det kunne vi godt tænke os at have mere fokus på i klimapolitikken.

Så synes vi også, at vi skal brede et perspektiv ud, og det er der også været flere der har været inde på i dag, i forhold til hvordan vi gør meget mere for at få en tryk grøn omstilling for danske lønmodtagere. I stedet for at diskutere, om omstillingen skaber muligheder eller taber folk på gulvet i en abstrakt forstand, bør vi tale om, hvordan vi konkret får lønmodtagere trygt med i den grønne omstilling, hvad end de arbejder på boreplatforme eller på slagterier.

Hvorfor er vi f.eks. ikke meget længere med vores idéer om en grøn jobgaranti? Hvorfor er vi ikke meget længere med grøn efteruddannelse, når det kommer til at klæde folk på til at få nye jobs? Vi kan booste vores grønne arbejdspladser eller føre en stærkere grøn beskæftigelsespolitik.

Så er der et andet spørgsmål, jeg lige vil komme ind på, og det er jo det her med klimaretfærdighed i et globalt perspektiv. Flere har også været inde på det i dag, og vi har jo også selv fra Enhedslistens side spillet ud med, at vi godt kunne tænke os, at vi i langt højere grad tænker vores globale pres på klimaet, altså danskernes globale og Danmarks globale pres på klimaet, ind i vores klimapolitik. Det er ikke nok, at vi giver klimabistand. Selv om vi er nogle af dem i verden, der giver mest, kan det ikke kompensere for det faktum, at vi har et af verdens højeste CO₂-aftryk.

Som det er i dag, brødføder vi minus 7 millioner mennesker med fødevarerprotein, og vi er blandt de lande, der brænder allermest importeret træ af på bekostning af andre landes klima og miljø. I klimaloven står der jo, at vi har et moralsk og historisk ansvar, når vi forurener, men det mangler ligesom at materialisere sig i mere konkret politik, hvor vi for alvor kan sige: Vi går foran, når det kommer til global klimaretfærdighed.

Derfor ønsker vi også, at en fremtidig klimalov bliver udvidet, ikke kun i forhold til at få mere ambitiøse mål, men også i bredden, og at vi tør gå mere innovativt til værk, hvilket jeg også ved at ministeren har efterspurgt, måske ikke på helt samme præmisser. Vi ønsker, at vi tør tænke nyt, i forhold til hvordan vi får reduceret Danmarks reelle udledninger, så vi ikke kun ser på de territoriale udledninger, men vi også ser på vores globale udledninger. Det er netop spørgsmål, som vi også har været inde på i dag, om at sætte et pejlemærke eller gerne et reduktionsmål, selv om det ikke er nemt for vores forbrug, og at få set på, hvordan vi får reduceret de udledninger, der er forbundet med vores internationale transport.

Derudover så vi også godt, at vi kiggede finanssektoren lidt nærmere efter i sømmene. Ifølge en opgørelse fra Nationalbanken, udleder finanssektoren gennem deres investeringer i fossil energi samlet mere, end hvad Danmarks territoriale udledninger står for. Der er altså mulighed for at sætte ind her og regulere finanssektorens investeringer i fossil energi og på den måde sikre, at vi får taget ansvar for de globale reduktioner på en hensigtsmæssig måde, der samtidig er socialt retfærdig.

Jeg kom lidt langt omkring, men det ligger os i Enhedslisten meget på sinde, at vi breder klimapolitikken ud, så vi får flere visioner ind i klimapolitikken, og at vi tænker en mere radikal socialt progressiv omfordeling ind i klimapolitikken, så vi ikke har for meget fokus alene på teknikaliteter og tænk på et tal-øvelser, som ministeren selv har sagt. Tak for ordet.

Kl. 13:17

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Tak til ordføreren fra Enhedslisten. Der er ingen, der har indtegnet sig til korte bemærkninger. Næste i talerrækken er hr. Nick Zimmermann fra Dansk Folkeparti.

Kl. 13:17

(Ordfører)

Nick Zimmermann (DF):

Tusind tak for det. Vi behandler jo her redegørelsen om klimaeffekter, som viser, at Danmark både har nået sine 2025-mål og er godt på vej til at nå sine 2030-mål med de seneste indgåede aftaler. I den forbindelse, hvis han altså var til stede i salen, kunne det jo være rart at sige tillykke til klima-, energi- og forsyningsministeren. Jeg vil i stedet for i min tale prøve at træde et par skridt tilbage, for det er jo en redegørelse, der også viser nogle forskellige initiativer, der er blevet taget for at nå herhen. Nogle er initiativer er gode, hvor vi i Dansk Folkeparti er med, mens andre er lavet uden vores mandater.

I Dansk Folkeparti er vi jo grønne, og samtidig er vi også meget opmærksomme på, at klimaomstillingen ikke må gå ud over danskernes velstand. På det seneste kan jeg nævne forslag om afgift på landbrug, der sender vores arbejdspladser udenlands, og øgede afgifter på diesel, der gør det dyrere at køre bil, og flyafgiften, der gør det dyrere for alle, der rejser med et fly. Vi har det i hvert fald sådan i Dansk Folkeparti, at danskerne så sandelig gerne må nyde en tur til Mallorca og den varme sol, hvis det er det, de vil, helt uden at få dårlig samvittighed. De må altså også gerne spise en bøf, hvis det er det, de vil, og de må selvfølgelig også gerne kunne transportere sig selv til og fra hus eller fritidsaktiviteter eller skole med børn eller andet.

Statsministeren sagde på et tidspunkt, at hun var bange for, at klimapolitikken kunne skade den sociale sammenhængskraft. Her må jeg desværre erkende, at hun har fået ret. Klimapolitikken har i allerhøjeste grad skadet den sociale sammenhængskraft, og det skyldes i høj grad den politik, som statsministeren og regeringen har ført. For cirka et halvt år siden forlod Dansk Folkeparti aftalen bag klimaloven, og det gjorde vi, fordi vi ikke længere kunne se os i de klimainitiativer, der pålægges danskerne: skat på landbruget, skat på transport, skat på industrien, skat på alt, hvad der gør vores virksomheder og befolkningen fattigere. Klimapolitikken tør siges at skulle være rød, før den er grøn.

Jeg har taget mig den, vi kan kalde det ulejlighed, at undersøge, hvor stor en del af verdens udledning vi her i Danmark udleder, og svaret, alt efter hvor man tjekker henne, er i omegnen af 0,1 pct. Så når man kigger på Danmarks klimatiltag, tænker jeg i hvert fald, hvordan lande som Kina og Indien på noget som helst tidspunkt kan efterligne den danske omstilling. Det bliver jo nok svært at overbevise den almindelige kineser om i hvert fald. Alligevel fortsætter vi med at tale om afgifter på danskerne, sænkelse af velstanden, for vi er langt fra færdige. Næste år skal der efter klimaloven forhandles om det næste klimamål, altså 2035-målet. Hvor mange procenter skal vi nu reducere med, og hvad koster det? Det har Klimarådet givet os et bud på, og som jeg kan forstå på andre partier, vil man nu hæve målsætningen op til 90 pct.s reduktion. Et sådant mål vil betyde, at vi som samfund bliver ca. 45 mia. kr. fattigere, og jeg frygter, at det er endnu et tab af den sociale sammenhængskraft.

Et godt eksempel på den manglende sociale arbejdskraft finder vi i dag. Her i Danmark har vi fået ny danmarkrekord i dag, og jeg overvejer igen lige at sige tillykke til klima-, energi- og forsyningsministeren, som stadig væk ikke er til stede – okay, han står herovre; hej hej. I dag kommer prisen nemlig over 11 kr. for 1 kWh – en rekord, der overgår de højeste priser under energikrisen. Det er vel i virkeligheden ikke så uventet endda, for det baserer sig jo på en farlig cocktail af en energipolitik, der baseres på sol og vind, sammenkoblet med højere afgifter på el, og det skaber bare de her ekstreme priser. Det er trods alt sådan, at når solen ikke skinner og vinden ikke blæser, så er vi nødt til at købe langt dyrere strøm, der ofte ikke bare er sort, men ovenikøbet kommer fra slyngelstaterne. Derfor går vi i Dansk Folkeparti stærkt ind for, at vi får etableret atomkraftværker, så vi både har grøn, men også slyngelstatfri energi

her i landet. Det bedste af det hele er, at så vil danskerne aldrig nogen sinde igen komme til at betale 11 kr. for 1 kWh.

En anden del er selvfølgelig at sænke afgifterne. I går i forbindelse med finanslovsforslaget fremførte vi i Dansk Folkeparti i hvert fald et forslag om at sænke elafgiften, men det kunne vi desværre konstatere, at et flertal i Folketinget ikke var interesseret i. Det havde jo ellers i hvert fald været en hjælpende hånd til danskerne, og hvis det stod til Dansk Folkeparti, ville vi hurtigst muligt få det indført.

Kl. 13:22

Derfor må man også sige, at det er ret tydeligt, at politikerne ikke har lært meget af energikrisen. Det er jo heller ikke andet end nogle få dage siden, at den såkaldte Energiø Bornholm, altså prestigeprojektet, blev sat under et alvorligt pres. Der var nemlig ikke kommet nogen bud ind på de udbud, som skulle medfinansiere projektet – et projekt, der jo også allerede inden det blev udbudt, var konstateret at være en gigantisk underskudsforretning for Danmark.

Men der er også gode nyheder, for vi kan godt få en klima- og energipolitik, der virker, både for klimaet, men først og fremmest for Danmark og danskerne, men det kræver selvfølgelig, at vi stopper med at sætte vores egne nationale målsætninger om reduktioner – det vil vi i hvert fald anbefale. Det kræver også, at vi stopper med at forestille os, at det har nogen som helst betydning, hvor meget vi udleder her i Danmark. I stedet skal vi bekæmpe vores udledninger rundt omkring i hele verden ved at fremme vores teknologi, hvor den virkelig gør en forskel, sådan at vi kan hjælpe med, at de 99,9 pct. udledninger i alle andre lande i verden kan blive reduceret, så kineserne og inderne også vil omstille sig, så vi gør det klogt, og så vi rent faktisk kan tjene penge på det. Tak.

Så har jeg et forslag til vedtagelse:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget anerkender, at den førte danske klimapolitik har skadet samfundets sammenhængskraft, at klimapolitikken har været for dyr for samfundet, samt at klimapolitikken har skabt ringere livsvilkår for helt almindelige danskere.

Herudover anerkender Folketinget, at den førte klimapolitik bør ændres. Således vil Folketinget annullere de bindende klimamål, men i stedet satse på teknologi, der både kan benyttes indenlandsk, men også eksporteres udenlandsk. Sidstnævnte skal ses i lyset af, at Folketinget anerkender, at Danmark producerer ca. 0,1 pct. af verdens udledninger, hvorfor Danmarks klimapolitik bør indrettes efter, at udledningerne foregår uden for Danmarks grænser.« (Forslag til vedtagelse nr. V 14).

Kl. 13:24

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Der er en række medlemmer, der har indtegnet sig til korte bemærkninger, men inden vi når til det, vil jeg lige sige, at det her forslag vil indgå i de videre forhandlinger.

Den første i rækken med korte bemærkninger er fru Signe Munk fra Socialistisk Folkeparti.

Kl. 13:25

Signe Munk (SF):

Tak for talen. Der var jo mange nedslagspunkter, man kunne gøre sig, bl.a. med sådan lidt generel oplysning. Ordføreren ønsker sig, at vi skal gøre noget, for at Kina og Indien omstiller sig. Det håber jeg jo at ordføreren ved at vi allerede gør. Vi har et samarbejde om vedvarende energi, både i forhold til den kinesiske energiplanlægning og i forhold til en udbygning af vedvarende energi i Indien, og hvorfor mon vi har det samarbejde med Kina og Indien? Hvorfor mon de tror på, at Danmark kan levere løsninger? Det er jo, fordi vi her i Danmark viser, at det ikke er en teoretisk øvelse at få vedvarende

energi i energisystemet, men det er en praktisk øvelse. Så netop derfor betyder det noget, hvad det er for en omstilling vi laver herhjemme, både i forhold til det ansvar, vi har i klimakrisen, men også for at omstille resten af verden.

Nu blev jeg lidt nysgerrig på, om ordføreren så ved, hvor mange timer der har været med negative elpriser sidste år, som også var et rekordår i den forstand, at det var historisk billigt at få strøm – 2024 tegner til at blive endnu et rekordår – når ordføreren nu fremhæver den selvfølgelig trøst periode, der er i dag, i forhold til høje elpriser.

Kl. 13:26

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Ordføreren.

Kl. 13:26

Nick Zimmermann (DF):

Tak for det. Jeg må indrømme, at jeg ikke tror på, at hverken Indien eller Kina ændrer noget som helst på grund af den måde, som vi laver klima- og energipolitik på i Danmark. Jeg tror ikke, der findes en eneste kineser eller inder, der har tænkt sig at ændre noget som helst i vedkommendes liv, fordi vi plastrer nogle solcelleparker op. Jeg må også bare sige helt generelt, at det, der betyder noget for lande som Kina og Indien, ikke er en grøn omstilling, men at det er økonomisk vækst, altså at få løftet underklassen op i middelklassen og middelklassen op i en øvre middelklasse. Det er det, de er interesserede i, og jeg har sådan set fuld forståelse for, at de har det ønske, men det betyder også bare, at det er fossil energi, de bruger. Jeg tror, at Kina bygger i omegnen af, hvad der svarer til to kulkraftværker om dagen, i hvert fald ifølge CNN og andre gode nyhedskanaler.

Så er det fuldstændig rigtigt, at der har været svingende elpriser, men det er jo netop også derfor, vi har brug for en stabil energikilde.

Kl. 13:27

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Spørgeren.

Kl. 13:27

Signe Munk (SF):

Skal man forstå det sådan, at Dansk Folkepartis position i forhold til vedvarende energi nu er, at Dansk Folkeparti er imod firdoblingen af vedvarende energi på land, og at de er imod udbygningen af havvind, der er en del af den energiaftale, de er med i fra 2022? Eller er den her tale bare sådan lidt afbrudt fra de aftaler, Dansk Folkeparti faktisk har skrevet under på, og hvor jeg bare kan oplyse, at der ikke står et eneste ord om atomkraft, selvfølgelig fordi det ikke giver nogen mening i dansk energiforsyning? Men står Dansk Folkeparti stadig væk på mål for energiaftalen fra 2022?

Kl. 13:28

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Ordføreren.

Kl. 13:28

Nick Zimmermann (DF):

Jamen der er jo ikke et flertal her i huset for at undersøge atomkraft – desværre. Det burde der jo være. Altså, det, der i virkeligheden er så fjollet, er, at der ikke engang er et flertal for at undersøge mulighederne for atomkraft, og det var jo et godt sted at starte. Det var netop at finde ud af, hvad det er for nogle muligheder, vi har for at lave en vedvarende grøn energikilde.

I forhold til solceller og i forhold til vindmøller mener vi først og fremmest, at det, vi bør kigge på, er at opsætte solcellerne på tage. Det er jo fuldstændig skørt, at der er nogle konkurrenceregler, der

gør, at kommunerne ikke må sætte solceller op på deres tage. Og vindmøller skal selvfølgelig stå ude på havet; det er klart.

Kl. 13:28

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Så er det fru Samira Nawa fra Radikale Venstre.

Kl. 13:28

Samira Nawa (RV):

Hr. Nick Zimmermann vil gerne til Mallorca og spise bøf og køre fra sit hjem ud til sin fritidsaktivitet. Det vil han gøre uden at skamme sig, og det synes jeg han skal gøre. Og det synes jeg alle, der vil, skal gøre helt uden skam. Men jeg synes, man skal betale det, det koster at spise en bøf, også det, det koster på klimaudledningen. For det er jo sådan, det er. Det er sådan, vi bruger afgifter i det her land. Vi adfældsregulerer, og hvis ikke man vil ændre sin adfærd, må man betale den pris, det koster. Er hr. Nick Zimmermann og Dansk Folkeparti ikke enige i det princip, at man betaler det, tingene koster?

Kl. 13:29

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Ordføreren.

Kl. 13:29

Nick Zimmermann (DF):

Det betyder så netop bare, at det bliver en yderligere skævvridning, og at det netop skader den sociale sammenhængskraft. For hvis man gør det markant dyrere at køre en ganske, ganske almindelig bil, som en dieselbil i virkeligheden er, så er der kun én gruppe, der vil blive ramt, og det er dem, der i forvejen har svært ved at få enderne til at mødes. Man kan lave galoperende dieselaftagter, men dem, der har penge nok i forvejen, er jo fuldstændig ligeglade. Og der gælder præcis det samme i forhold til flyafgifter. Altså, den gruppe danskere, som jeg taler om, tager måske en enkelt gang om året en uge til Mallorca og nyder en all inclusive-ferie, en alt, hvad man kan spise og drikke-ferie. Det mener jeg man skal have lov til at gøre hvert evige eneste år. Det gør absolut ingen skade for noget som helst klima.

De virkelige syndere er jo den talende klasse, den kreative klasse – man kan nærmest sige de kulturradikale – der render og flyver rundt på må og få for at holde skåltaler rundtomkring i verden og fortælle om, hvor godt vi gør det, mens de pudser deres egen glorie. Men for dem har flyafgifterne jo ingen effekt overhovedet, for de skal nok have råd til at fortsætte med at flyve.

Kl. 13:30

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Spørgeren.

Kl. 13:30

Samira Nawa (RV):

Det er jo netop pointen. Man skal betale det, det koster, uanset om man er kulturradikal eller ej.

Nå, jeg har et andet spørgsmål, for hr. Nick Zimmermann tog ordet før i forbindelse med et spørgsmål til, jeg tror, det var den socialdemokratiske ordfører, og nævnte, at man skulle blive ved med at hive dansk olie op af undergrunden også efter 2050. Var det en opsigelse af Nordsøaftalen? Forlader Dansk Folkeparti Nordsøaftalen med det spørgsmål, eller hvordan skulle det forstås?

Kl. 13:31

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Ordføreren.

Kl. 13:31

Kl. 13:33

Nick Zimmermann (DF):

Det skal forstås, fuldstændig som det blev sagt: Vi mener, at der er behov for at få en reel diskussion blandt Folketingets partier om, hvad vi gør i forhold til fremtiden omkring olie. Man har foreslået herindefra, at om 25 år skal vi stoppe med at bore efter dansk olie. Dansk olie er vel noget af det absolut grønneste i hele verden. Det tror jeg hurtigt vi kan blive enige om. Det kan der i hvert fald ikke være to meninger om, formoder jeg. Forestiller de partier, der har lyst til at stoppe med at bore efter dansk olie, sig så, at vi skal købe olie fra slyngelstaterne i stedet for, altså saudierne, Irak og Putin? Er det dem, man i stedet for vil kaste masser af milliarder efter, i stedet for at benytte tiden på gode danske arbejdspladser og dansk lysegrøn, mørkegrøn olie?

Kl. 13:31

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Så er det hr. Torsten Gejl fra Alternativet.

Kl. 13:32

Torsten Gejl (ALT):

Tak. Jeg synes, den her diskussion om at prøve at betale, hvad det koster, er lidt interessant. Jeg forstår, at ordføreren ikke er tilhænger af f.eks. en kødafgift, fordi den også kan ramme folk, der er fattige, og det er måske ikke dem, der er gået forrest i at skabe de problemer, vi står med. Det har vi også tænkt over i Alternativet, så der tænker vi nogle gange på en progressiv afgift; det kan være en afgift, som rammer alle, men hvor indtægten måske bruges til at kompensere folk i lavindkomstgrupper. Det kan være igennem en grøn check; det kan man gøre på tusind måder. Ville ordføreren synes, at den type forslag kunne være interessant?

Kl. 13:32

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Ordføreren.

Kl. 13:32

Nick Zimmermann (DF):

Jeg vil i hvert fald gå så langt som at sige, at det er et interessant forslag, altså uden overhovedet at kende forslaget. Men jeg mener principielt præcis det samme som hr. Torsten Gejl, altså at uanset hvordan vi lægger de her afgifter, kommer de til at ramme hamrende skævt. Jeg hører det også, som om vi i virkeligheden prøver at re-præsentere nogle af de samme borgere, nemlig dem, der har mindst, og dem, der har sværest ved at få enderne til at mødes. Netop derfor er det jo også så problematisk med den måde, som vi bruger afgifter på i Danmark, nemlig målrettet folk, der i forvejen har svært ved at få enderne til at mødes økonomisk.

Derfor siger jeg, at jeg mener, det er åndssvagt, når vi eksempelvis lægger afgifter på kød, for kød er noget, der bliver spist af ganske almindelige danskere hver evig eneste dag. Det skal de have lov til. Folk skal have lov til at køre i deres dieselbil. Folk skal have lov til at bruge deres bil til at komme til og fra arbejde. Og jeg mener så sandelig også, at folk skal have lov til at flyve uden at betale store afgifter for det. Det, der jo i virkeligheden er så fjollet, er, at dem, der rejser hele verden rundt og fortæller, hvor skrækkeligt det er, at almindelige danskere benytter rutefly, er folk, der som regel selv flyver rundt i privatfly.

Kl. 13:33

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Der er ikke et opfølgende spørgsmål fra spørgeren. Så går vi videre til den næste i talerrækken, og det er fru Leila Stockmarr fra Enhedslisten.

Leila Stockmarr (EL):

Tak for det. Jeg var jo selv i min tale inde på det her med behovet for noget rød-grøn klassekamp i klimapolitikken, og jeg kan forstå på ordføreren nu, at ordføreren synes, at den kulturradikale overklasse eller elite eller samtalesalon, eller hvad det var, måske er hovedproblemet, når det kommer til klimabelastning. Kunne ordføreren så ikke – og det mener jeg faktisk oprigtigt talt og ikke polemisk – komme med nogle konkrete forslag til, hvordan man ønsker at reducere den kreative classes udledninger? For i talen lød det, som om man primært ønsker teknologiske løsninger og fokus på atomkraft. Men har du noget konkret politik at lægge på bordet, som faktisk kunne reducere den kulturradikale overklassens CO₂-udledninger?

Kl. 13:34

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Ordføreren.

Kl. 13:34

Nick Zimmermann (DF):

Jamen jeg opfatter overhovedet ikke spørgsmålet som polemisk. Jeg synes faktisk i øvrigt, at det var et supergodt spørgsmål. Jeg tror i virkeligheden, at mit svar er nej, for jeg mener ikke, at Danmark skal gøre mere for at reducere, end vi i forvejen gør. Jeg mener, at vi gør så rigeligt i forvejen, og jeg synes ikke, at der er nogen grund til at sætte os alle mulige utopiske mål omkring, hvordan vi kan reducere yderligere. Derfor nævner jeg også i min tale specifikt dem, der vurderer, at vi skal have en 80-procentsreduktion eller en 90-procentsreduktion. Jeg mener ikke, at vi skal have det, og jeg mener, at det er en tåbelig diskussion om, hvordan vi kan gøre livet allermest sort for danskerne, når det i det store billede ikke hjælper noget som helst. Om så hele Danmark i morgen sank fuldstændig i jorden og den der lille plet, der hedder Danmark – godt nok er der nogle af os, der holder af den – var fuldstændig forsvundet som dug for solen, ville det jo ikke ændre noget som helst i det store billede. Derfor ønsker jeg ikke sådan en reduktionsdiskussion, for jeg mener ikke, at det er nødvendigt at reducere yderligere, ganske enkelt.

Kl. 13:35

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Spørgeren.

Kl. 13:35

Leila Stockmarr (EL):

Så kunne jeg godt tænke mig at spørge opfølgende: Når nu klimakrisen rammer Danmark og temperaturstigningerne løber løbsk – nu har vi jo lige set, hvad der er sket i Spanien – hvem mener ordføreren så skal betale regningen for den skade, som klimakrisen vil medføre? Man kan jo ikke benægte, at det, der sker i Spanien, er et udfald af ændrede temperaturer, temperaturstigninger og øget regn. Så hvis man ikke anerkender præmissen om, at der skal reduceres i CO₂-udledninger, anerkender man så heller ikke præmissen om, at klimakrisen vil ramme os, og at nogle skal betale regningen for den skade, den vil forvolde?

Kl. 13:36

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Ordføreren.

Kl. 13:36

Nick Zimmermann (DF):

Jeg anerkender fuldstændig, at der er klimaforandringer. Vandet stiger, og det bliver varmere, og der er alt muligt gejll, der ikke er ret godt. Det duer ikke, og det skal der gøres noget ved. Jeg tror bare

ikke på, at det er en dieselaftag, der gør forskellen, og jeg tror heller ikke på, at det er en flyafgift. Jeg tror heller ikke, at det gør nogen som helst forskel, om folk skifter deres gode bøf ud med noget kedeligt som selleri, veganergryde, rødbeder, eller hvad folk ellers får presset ned over hovedet at de skal spise det i stedet for. Det hjælper ikke noget som helst.

Kl. 13:36

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Var Gejl en hentydning til ordføreren for Alternativet? (Nick Zimmermann: Absolut ikke!). Kunne vi overveje at finde et andet ord næste gang?

Så er det hr. Jesper Petersen fra Socialdemokratiet.

Kl. 13:37

Jesper Petersen (S):

Jeg synes, at en rimelig del og et rimeligt element af den diskussion, der har været i dag, også har handlet om priserne for borgerne, når det kommer til el. Der synes jeg egentlig bare, det ville være forfriskende at få Dansk Folkepartis bekræftelse af, at den billigste strøm, vi i Danmark kan lave i dag, er vedvarende energi – at de forhold, vi har for vindenergi og solenergi er sådan, at der er utrolig gode vilkår og dermed også billige priser for forbrugerne. Der kan være udsving, javel, så kan man jo vælge en fast pris på sit elabonnement, hvis man vil være helt sikker på, hvad prisen er i tiden frem, men det er grundlæggende sådan, det er. Hvis man skulle forestille sig, at man skulle noget a la den atomkraft, som også Dansk Folkeparti åbner op for, vil det kræve massiv statsstøtte, det vil være dyrere, og det vil tage utrolig lang tid i forhold til de alternativer, vi har i Danmark. Er det ikke korrekt, at det er sådan? Det er bare lige, for at vi har fakta på plads i den her debat.

Kl. 13:38

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Ordføreren.

Kl. 13:38

Nick Zimmermann (DF):

Hr. Jesper Petersen ved jo godt, at det ikke er et ja/nej-spørgsmål. For det er rigtigt, at vedvarende energi laver billig strøm, men hr. Jesper Petersen ved også godt, at det er et marked, hvor det flyder ind og ud og rundt fra hele Europa, så man kan ikke argumentere for, at de kæmpestore solcelleparker, som man planlægger de danske landdistrikter til med, har nogen som helst indflydelse på elpriserne. Det er jo et marked, der går frem og tilbage. Nogle gange står vinden stille og det er mørkt udenfor, og så må vi benytte nogle andre former for energikilder, og er det omkring 40 pct. af Danmarks samlede energiforbrug, der stadig væk kommer fra olie? Det er langt mere end det, vi selv producerer. Det vil sige, at vi sender masser af milliarder ud i, vi kan kalde det sådan en slags slyngelstatbistand hver evig eneste måned, fordi vi køber olie af samfund, vi hverken deler værdier eller holdninger med, overhovedet ikke, og det mener jeg er forfærdeligt, når vi selv har verdens grønneste olie.

Kl. 13:39

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Spørgeren.

Kl. 13:39

Jesper Petersen (S):

Jeg mener nu, det har været en ret vigtig del af Danmarks uafhængighed af russisk gas og bør være det videre frem, at vi er stærke på vedvarende energi. Det er jo det, der gør, at vi er uafhængige af russisk gas. Skal man have nogen som helst idé om at begrænse

vores klimabelastning, nytter det jo ikke at holde ved olien eller den fossile gas – noget, som åbenbart er Dansk Folkepartis synspunkt.

Til sidst vil jeg egentlig bare sige, at den ret grundlæggende anderledes måde at se på klimapolitikken på, også er noget, Dansk Folkeparti ville forfølge efter et valg, skulle man indgå i regeringsgrundlagsforhandlinger. Er det ikke korrekt forstået?

Kl. 13:40

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Ordføreren.

Kl. 13:40

Nick Zimmermann (DF):

Jamen vi mener, det er fuldstændig kugleskørt, at det betyder så meget for Socialdemokraterne at blive ved med at sende så mange milliarder kroner af sted hver evig eneste måned efter slyngelstaterne. Hvorfor er det, man langt hellere vil købe olie af sauderne, af irakerne og af Putin, end at man vil bore det op af den danske undergrund, hvor olien er grøn? Hvorfor er det, man ikke vil kigge på nogle af de teknologiske muligheder, som vi har, i stedet for at blive ved med at plastre samtlige landdistrikter til i solceller? Det kunne da også være interessant at prøve at høre hr. Jesper Petersens vælgere og hr. Jesper Petersen selv, om man mener, at landdistrikterne bare skal være én stor solcellepark i al fremtid.

Kl. 13:40

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Det spørgsmål får vi ikke svar på lige her. Tak til ordføreren for Dansk Folkeparti. Den næste i talerrækken er fru Samira Nawa fra Radikale Venstre.

Kl. 13:41

(Ordfører)

Samira Nawa (RV):

Tak. I dag gør vi status på klimaområdet. Der kan ikke være to meninger om, at klimakrisen ikke længere er noget, der truer i horisonten, men er en tilstand, der allerede er her. Det blev endnu en gang tydeligt med oversvømmelserne i Spanien, hvor vi så, bl.a. hvordan parkeringskældre blev omdannet til gravkamre. Her i dag skal vi tale om, hvordan det så går i Danmark, og hvad vi gør politisk. Klimaministeren har givet Folketinget en redegørelse både mundtligt og skriftligt, og tak for den. Men jeg vil selvfølgelig også gerne sætte et par ord på.

Vi er, som klimaministeren skriver i sin redegørelse, godt på vej mod at nå vores 2030-mål. For mig at se vidner det om, at vi, når vi sætter os et mål, også alle sammen løber efter det for at nå det. Og alle os, der står bag klimaaftalen, kan holde den til enhver tid siddende minister ansvarlig for, at vi netop bevæger os i den rigtige retning, og det er også det, der gør, at vi nu nærmer os at kunne sige, at vi har nået 70-procentsmålet i 2030.

Noget andet, der også sikrer, at vi når i mål, er nogle ændrede beregninger, nogle opdateringer i excelark – og ikke altid egentlige CO₂-reduktioner. Det er noget af det, som vi i Radikale Venstre kommer til at tage med, når vi i begyndelsen af næste år skal se på klimaloventen endnu en gang og sætte et mål for 2035. Vi synes i Radikale Venstre, at vi skal sætte så ambitiøst et mål som overhovedet muligt for vores indenlandske udledninger. Klimarådet og vismændene har dertil også anbefalet, at man kigger på budgetmål i stedet for punktmål, sådan at vi leverer reduktionerne tidligere og ikke afventer den her såkaldte hockeystavsmodel. Det er to af de ting, som vi kommer til at bringe med ind, når vi skal tale om et nyt mål for 2035.

Samtidig har vi også fokus på de udledninger, som det danske forbrug forårsager uden for landets grænser. Jeg tror ikke, det er alle, der er opmærksomme på, at når man taler om 70-procentsmålet i

2030, er det alene det, der relaterer sig til den udledning, der er foretaget inden for landets grænser. Rigtig meget af vores klimaaftryk sættes uden for Danmarks grænser via vores forbrug. Derfor mener vi i Radikale Venstre, at vi skal have et pejlemærke, måske allerhelst et reduktionsmål, som man kan styre efter, for som jeg netop sagde for kort tid siden (*nogle medlemmer samtaler højtlydt*) – jeg bliver helt distraheret, men det er sikkert en spændende samtale, de har gang i – så vil det at sætte sig mål bevirke, at man faktisk også får indfriet de mål.

En anden ting, som vi også har fokus på i Radikale Venstre, og som der også har været mediemæssig fokus på de seneste uger, er biomasse. Jeg tror, det var ordføreren for Liberal Alliance, der var inde på programmet »Operation X«, der kunne pege på, at det måske ikke bare var rester af træ, der blev omdannet til biomasse, men at der faktisk er tale om egentlig afskovning uden for Danmarks grænser. Hos Radikale Venstre er ambitionen klar: Vi skal have nedbragt mængden af biomasse, og måden, vi får gjort det på, er ved at få introduceret en afgift.

Så kan jeg heller ikke komme uden om havvind, som vi også har talt meget om i dag. I Radikale Venstre deler vi den skuffelse og ærgrelse, som ordfører efter ordfører har udtrykt her fra talerstolen. Der er også et par stykker, der har sagt, at der ikke er nogen grund til at være mandagstræner og pege på, hvad der kunne have været bedre, men jeg vil så sige, at hvis man var træner den søndag, hvor kampen faktisk blev spillet, og man sagde, at der skulle have været klarhed omkring brintrør, og at det statslige medejerskab var en forvirrende faktor, en unødvendig faktor i det her udbud, så synes jeg sådan set, det er fint nok også at sige det igen om mandagen. Uanset det er jeg glad for, at ministeren og regeringen har sagt, at det nu skal afsøges i dybden, hvad der var årsagen til nul bud, for vi har en fælles interesse i at få stillet så mange havvindmøller op som muligt, særlig i lyset af, der er flere partier, der begynder at tale om atomkraft. Jeg kunne forstå på den konservative ordfører, at det bl.a. var udfordringerne med opsætning af havvindmøller, der gjorde, at det parti nu har skiftet kurs.

Kl. 13:46

Alt i alt handler Radikale Venstres grønne ambitioner om, at vi gerne give et bedre Danmark videre til næste generation. Vi vil ikke være de første, der skal give en ringere klode videre, og det er lige præcis derfor, vi er så optagede af at få løst den grønne omstilling. Jeg takker for samarbejdet med ministeren og med partierne indtil nu og glæder mig også rigtig meget til det fortsatte samarbejde på området. Tak.

Kl. 13:46

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Tak til ordføreren fra Radikale Venstre. Den næste i talerrækken er hr. Torsten Gejl fra Alternativet.

Kl. 13:47

(Ordfører)

Torsten Gejl (ALT):

Tak, formand. Jeg har siddet og tænkt lidt over klimaangst, som jo har været nævnt i dag, og som er sådan en angst, der kan komme, hvis man redegør for, hvordan situationen ser ud, og hvad for nogle klimaforandringer, der er i både Danmark og i verden, og som kan skabe en type apati, måske opgiveness. Men jeg tror ikke, at klimaangst kommer, fordi vi er ærlige. Jeg tror, klimaangst kommer, hvis vi er ærlige uden at skabe håb, og at håbet har form af handlemuligheder, både for folk selv, og at folk kan se, at vi gør noget, som flytter sig. Alle gør jo noget nu om dage, og det betyder måske ikke så meget, hvad den enkelte gør, men det gør det, hvis vi er rigtig mange, der gør det, altså småting såsom at slukke lyset osv. Men det er også utrolig vigtigt, at danskerne ser, at der er handling i det her rum, altså i det politiske rum. Og det synes jeg der er.

Diskussionen er så nogle gange lidt forplumret af noget spin og noget greenwashing, desværre, og jeg tror, at hvis vi fremstiller os selv så positivt, kommer vi til at læne os lidt for meget tilbage, så folk begynder at tro, at det er bedre, end det er.

For eksempel får vi hele tiden at vide i forhold til den grønne trepart, at vi er det første land i verden, der har en CO₂-afgift på landbrug. Jeg kunne godt tænke mig, at sætningen altid blev fuldført med, at vi også er dem, der producerer mest kød pr. indbygger. For det manglede da bare. Vi bliver også nævnt som foregangsland i forhold til begrænsning af vores CO₂-udledninger, men jeg synes, at et land med et så højt globalt fodaftryk som Danmark aldrig må kalde sig et grønt foregangsland. Jeg udleder tre gange mere CO₂ end en inder, så er det i virkeligheden ikke inderen, der er den grønne pioner?

Men når det er sagt, hvad er det så for et land, vi er ifølge Alternativet? Efter min mening er vi et land med et alt for højt globalt fodaftryk, både angående klima, natur og miljø og forbrug af knappe ressourcer, men som virkelig forsøger at gøre noget. Altså, uanset om man mener, det er nok, eller som vi gør i Alternativet, at det er for lidt, synes jeg godt, man kan sige, at vi gør noget, når et velhavende iland reducerer sit CO₂-aftryk med 70 pct. i løbet af 10 år. Og med alle de forbehold, der kan nævnes, og alle de ting, der kan gå galt, i mente, er det jo faktisk sandsynligt, at vi når målet, altså at vi når vores 70-procentsmål i 2030, eller kommer tæt på det. Det ser altså ud til, at et land som Danmark med et meget stort globalt fodaftryk kan rykke sig rigtig meget på relativt kort tid med et meget ambitiøst klimamål. Det synes jeg skaber håb.

Grønne organisationer og de videnskabsfolk, jeg lytter til, svarer så altid, at det ikke er nok. Vi har sluppet så meget CO₂ ud, at 70-procentsmålet i 2030 burde være på 80 pct., og at man i hvert tilfælde nok skal gå efter 90 pct. i 2035 og 100 pct. i 2040 og 110 pct. i 2045. Men vi har vist, at vi kan lave klare sparemål og afsætte rigtig mange politiske ressourcer og økonomiske ressourcer for at nå dem. Den viden skal vi jo bruge for at skrue op for indsatsen. Og det ene bliver som sagt at skabe nogle skarpe mål; i første omgang en 90-procents-CO₂-reduktion i 2035 og derefter så hurtigt som muligt frem mod klimaneutralitet.

Det betyder jo ikke, at vi ikke udleder CO₂, men at vi opsuger og lagrer mere, end vi udleder. Vi kunne læse i gårsdagens nyheder om en meget stor virksomhed, som vil pumpe CO₂ ned i de store hulrum, der er skabt af olieboringer ude i Nordsøen, og det er jo interessant. Altså, det lyder lidt orwellsk, og jeg håber ikke, at det begynder at boble op igen. Men der skulle være de her meget tykke lerlag, som, når de har været i stand til at holde på olien og været i stand til at holde på gassen, formentlig vil være i stand til at holde på CO₂en i tusinder og tusinder af år frem. Hvis det fungerer, kan vi lagre mere CO₂, end vi bruger, og det er jo med til at gøre os CO₂-neutrale.

Har vi så løst klimaudfordringerne? Nej, det har vi jo ikke. Der er mange, mange flere ting, vi skal gøre, og så vidt jeg kan regne ud, er Danmarks klimareduktioner med 70 pct. i 2030 ikke nok til, at vi overhovedet gør det, vi skal i Danmark for at overholde Parisaftalens mål om 1,5 grad. Så vi skal stille endnu skarpere mål, men vi skal også se lidt på – det har vi talt lidt om i dag – vores forbrugsbaserede klimaaftryk.

Kl. 13:51

Så vidt jeg kan læse, er vores forbrugsbaserede klimaaftryk 50 pct. højere end vores territoriale drivhusgasudledninger, altså det, som det handlede om med hensyn til 70-procentsmålsætningen. Og det er en svær ligning, når vi skal ind og finde ud af, hvordan vi skal løse det. Jeg tror, vi skal tænke i fattige lande og i rige lande. Altså, jeg synes godt, man kan forlange i løbet af en årrække på 5-10 år, at rige lande har styr på deres CO₂-udledning på den måde, at når man

køber en vare derfra, gør man sig ikke skyldig i CO₂-udledning. Det tror jeg også lige så stille er ved at ske på relativt kort sigt. Så er der de fattige lande, der har brug for at sælge varer til os, og som jo ikke rigtig har styr på deres CO₂-udledning, og spørgsmålet er, hvad vi skal gøre dér. Skal vi forsøge at lave CO₂-fangst, der kompenserer for de fattige landes CO₂-udledning i forbindelse med produktionen af de varer, vi køber? Eller skal vi hjælpe dem med at foretage den rejse, som vi har været på her med nogle solide mål? Det glæder jeg mig til at drøfte med klimaaftalens parter; altså, hvordan griber vi det der an? For det er det næste. Der er simpelt hen så meget CO₂ at spare, og det er en af de næste ting, vi skal drøfte.

Så er der en ting, vi også er nødt til at snakke om, nemlig klima-COP'en. Det er jo ikke bare os, der bestemmer, hvordan den skal se ud, men sidste gang var den igen i en oliestat, hvor der var tusindvis af olie- og gaslobbyister. Aftalen var alt for ringe. Hvordan genskaber vi autoriteten og troværdigheden omkring vores klima-COP? Det er jo ikke noget, vi bare kan gøre i Danmark, men jeg håber, at vi sammen kan finde ud af at sende et ret tydeligt signal om, at den klima-COP er nødt til at genfinde sin autoritet og sin betydning på verdensplan.

Det sidste, jeg lige vil sige, er omkring havvind, som vi har drøftet meget i dag. I Alternativet mener vi, at vi skal have havvind. Vi skal udbygge havvind rigtig, rigtig godt og rigtig, rigtig grundigt. Det er noget, vi er gode til. Det betyder ikke, at vi ikke er nysgerrige på atomkraft. Hvis det viser sig i løbet af 10-15 år, at der er en ny form for atomkraft med mindre affaldsproblemer, meget mere skalerbar og meget mere sikker, så er det da interessant. Jeg tror ikke, det er det så meget i Danmark, fordi vi kan det med vindmøller og vi har været førende på vindmøller, men hvem ved, hvilke dele af verden der ikke midlertidigt eller i lang tid kan få glæde af den type atomkraft, som vi alle sammen håber på kommer i fremtiden, men som vi i virkeligheden ikke aner om er fugle på taget? Men i Alternativet vil vi gøre alt for at udbygge havvind. Tak, formand.

Kl. 13:54

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Tak til ordføreren. Der nåede lige at snige sig en kort bemærkning ind fra hr. Peter Kofod fra Dansk Folkeparti.

Kl. 13:54

Peter Kofod (DF):

Tak for det. Jeg ved simpelt hen ikke, hvad det er for en drømmeverden, Alternativet lever i, heller ikke på det her område. Altså, sagen er jo, at verden har et stigende energibehov. I USA ser vi aktuelt, hvordan store it-virksomheder, der arbejder med udvikling af kunstig intelligens, prøver at overbevise amerikanske politikere om, at man er nødt til at åbne gamle atomkraftværker, fordi behovet for el, for energi, bliver så enormt, at det der pjatteri, I har gang i i Danmark med nogle få vindmøller og meget dyr energi i meget lille skala, overhovedet ikke kommer til at række.

Resten af verden kommer til at vælte af sted med ny teknologi, med nye former for kernekraft og med nye former for udvikling af teknologi og kunstig intelligens, som man ikke kan forestille sig i dag, og imens ligger vi i slæbesporet i Danmark på grund af nogle grønne eksperimenter. Jeg synes simpelt hen, det er helt vildt – og imens betaler danskerne så 11 kr. for 1 kW her om et øjeblik. Hvad vil Alternativet gøre, for at vi kommer med i det globale kapløb?

Kl. 13:55

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Ordføreren.

Kl. 13:55

Torsten Gejl (ALT):

Jeg kunne godt tænke mig at låne spørgerens krystalkugle, bare lige et par dage, for at se, hvordan i alverden den kan vise sådan en fremtid. Altså, det, vi skal gøre, er, at vi skal fortsætte de planer, vi har, om at lave vindmøller. Vi skal lave vores vindøer. Vi skal have styr på, hvordan vi gør det på en måde, hvor det er rentabelt for markedet.

Vi skal arbejde videre med den plan i stedet for at satse på noget, som vi ikke aner om kommer til at fungere. Og spørgeren aner heller ikke, overhovedet, om de fremtidige planer for udbygningen af en mere skalerbar og sikker atomkraft er fugle på taget, eller om det er noget, der bliver til virkelighed.

Kl. 13:56

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Spørgeren.

Kl. 13:56

Peter Kofod (DF):

Men vil ordføreren ikke være enig med mig i, at hvis der er noget, der er fugle på taget, så er det, når man åbner tomme kuverter eller slet ikke får nogen? Det er da det, der er et luftkastel.

Der er da ikke noget risikabelt i at lytte til forskning, i at blive klogere og i at sige, at der er nye former for energi, som bliver efterspurgt derude, som techvirksomhederne kommer hen til, og som altså bliver meget afgørende for, hvor man som techvirksomhed i fremtiden vil lægge sig selv og altså vil være henne.

Det er da meget lidt risikabelt. Det er da meget markedsdrevet. Det er meget klogt. Det er meget fremtidsoptimistisk. Det, der ikke er nogen fremtid i, er da at sidde og vente på tomme kuverter.

Kl. 13:57

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Ordføreren.

Kl. 13:57

Torsten Gejl (ALT):

Hvis det er atomkraft, spørgeren taler om, så ved spørgeren ikke, hvad spørgeren taler om. For selv dem, som er ved at sidde at lave det, siger, at det lige så godt kan være fugle på taget. Altså, vi ved det simpelt hen ikke. Det må man altså anerkende. Ikke engang dem, som laver det, tør sige, at de ved det.

Hvad er så konkret? Det er at skifte til elbiler – det duer. Det er at nedsætte kødforbruget – det vil virke over natten. Det er at opsuge CO₂ i gigantiske mellemrum, der er skabt af, at man har taget olie op. Altså, spørgeren skal ikke få det til at lyde, som om vi ikke har noget som helst, der duer. Der er meget, der duer.

Kl. 13:57

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Tak til ordføreren fra Alternativet. Nu er det klima-, energi- og forsyningsministeren.

Kl. 13:58

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard):

Tak for de mange indlæg og ordførernes engagement. Der er ingen tvivl fra regeringens side om, at vi skal nå vores klimamål, og vi skal allerede nu lægge skinnerne til de langsigtede klimamål i 2045 og 2050, og det skal vi gøre ved at samarbejde bredt i Folketinget.

Regeringsordførerne har fremsat regeringens forslag til vedtagelse, og det indeholder de vigtigste klimapolitiske initiativer fra regeringen i den kommende tid. Vi vil næste år fremsætte et klimamål for 2035, vi vil arbejde for et ambitiøst 2040-mål i EU, vi vil frem-

me danske grønne løsninger i EU og globalt, vi vil presse på for klimahandling, og Danmark skal fortsætte med at være en grøn leder i verden. Klimakrisen er en global krise, og der udestår selvfølgelig svære beslutninger foran os. På trods af det er vi allerede langt mod at indfri vores klimamål.

Der er to ting i debatten, jeg lige vil kommentere. Jeg synes måske, at Dansk Folkeparti er lige grove nok ved Donald Trump. For jeg har sådan set hørt Donald Trump sige, at USA har den grønneste olie og gas, og det kan jo så ikke være sandt, hvis det er Danmark, der har det. Så jeg glæder mig til, at I får en afklaring med Donald Trump, om det er Dansk Folkeparti eller det er Donald Trump, der har ret. Til hr. Torsten Gejl vil jeg sige, at jeg er udstyret med en fantastisk gruppe unge mennesker, som jeg jævnligt mødes med, nemlig Ungeklimarådet, og de har bedt mig om ikke at bruge ordet klimaangst. De unge mennesker beder os i stedet om at bruge ordet klimabekymring, og deres argument for det var, at »angst« kan virke pacificerende, og det er jo ikke det, vi har behov for. Så der er en stille opfordring til at gøre det.

Afslutningsvis vil jeg sige, at vi mennesker har behov for en fundamental tro på, at fremtiden kan blive bedre for os selv og for kommende generationer, og den ultimative beslutning, der viser vores fremtidsstro, er at blive forældre og sætte børn i verden, og det kan godt være, at det er lige vidtgående nok, at jeg tolker de lykkelige omstændigheder, som to af Folketingets medlemmer her i salen jo så tydeligt bærer i kroppen, som en opbakning til vores samarbejde om den fælles klimapolitik – det er måske for meget – men jeg synes, det er et flot symbol på, at det handler om at skabe en bedre fremtid, og der er i hvert fald en særlig tak til fru Signe Munk og fru Linea Søgaard-Lidell for det samarbejde, der har været indtil nu. Jeg ved, at der, når vi kommer tilbage efter vinterferien, så er en stor sandsynlighed for, at I er taget på barsel, og I vil blive savnet. Jeg ser frem til, at I kommer tilbage, og tillykke med de lykkelige omstændigheder og den fremtidsstro, der er i den handling at sætte børn i verden. Tak for det.

Kl. 14:01

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Uden at jeg skal gøre mig klog på det ser det mere ud, som om det er efter juleferien end efter vinterferien, men hvad ved jeg? Tak for det.

Der er et par medlemmer, der har indtegnet sig til korte bemærkninger. Hr. Steffen Larsen, Liberal Alliance, er den første.

Kl. 14:01

Steffen Larsen (LA):

Tak. Jeg er jo en af dem, der har taget ved lære af energikrisen i 1970'erne med OPEC-landene, ved egentlig historisk at have taget den lektie med mig fra dengang – jeg var på daværende tidspunkt ikke engang født – at det at være afhængige af andre lande, som man ikke nødvendigvis deler værdier med, kan være yderst risikabelt, og at det f.eks. kan medføre de konsekvenser, man så dengang under oliekrisen.

Nu står vi i en situation, hvor kilowatt-time-prisen på el i Danmark i dag kl. 17.00 rammer omkring 11 kr., og det gør den jo, fordi en stor del af vores energiproduktion igen er blevet lagt uden for Europa. Det er bl.a. russisk gas og lignende, som vi er blevet afhængige af også i forhold til vores elproduktion. Giver det ikke grund til, at man begynder at overveje, om forsyningssikkerheden faktisk er et element, som bør være det bærende i energipolitikken?

Kl. 14:02

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Ministeren.

Kl. 14:02

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard):

Tak for det spørgsmål, og tak for at rejse det. Europa er f.eks. fuldstændig importafhængigt af uran, så det er da et rigtig vigtigt emne at tænke over, når man skal vælge sine fremadrettede energiformer. Så det er da nye toner fra Liberal Alliance, at den dimension skal tænkes med. Så tak for det.

Selvforsyningen til Europa er ekstremt vigtigt, og da EU ikke råder over flere bjerge end dem, vi har, og der dermed er begrænsede mængder vandkraft, og vi i EU har meget begrænset adgang til fossil energi, så er svaret på det spørgsmål, du stiller, hvis vi skal undgå importafhængighed, jo i høj grad at udbygge med vindenergi – vindenergi på havet og vindenergi på land – så det er den vej, vi skal gå. Men tak for at pege på udfordringerne med at importere energi og råvarer, hvilket jo også i høj grad gør sig gældende på det atomare område.

Kl. 14:03

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Spørgeren.

Kl. 14:03

Steffen Larsen (LA):

Jo, men årsagen til, at vi rammer 11 kr. i dag, er jo, at det er vindstille. Altså, kilowatt-time-prisen rammer 11 kr., fordi det er vindstille. Så kan vi jo ikke stå her og foregøgle hinanden og lade, som om mere vindkraft er løsningen. Balladen er jo, at Danmark ikke er et isoleret land. Når Norge, Sverige, Tyskland, Holland og England, som vi også har forbundet os med, alle sammen bygger vindkraft og vi alle sammen får den samme vindkapacitet ind fra Nordsøen, så betyder det jo også, at der, hvis der en dag er vindstille over Nordsøen, så også er vindstille ved alle vores naboer.

Hvor skal elproduktionen komme fra, hvis ikke vi selv vil have en kraftværksbackup eller lignende til at skabe den her energi?

Kl. 14:04

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Ministeren.

Kl. 14:04

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard):

Som der tidligere blev peget på fra en af ordførerne, undskyld, jeg har glemt, hvem det var, så har forbrugerne muligheden for at tegne en fastpriskontrakt, og det er jo en mulighed, man har både som individuel forbruger og som virksomhed, hvis man vil undgå de prissvingninger, der er. Fru Signe Munk stillede det spørgsmål til DF's ordfører, og han ville måske ikke svare på det eller kunne ikke, men mig bekendt har vi allerede i år haft mere end 200 timer med negative elpriser.

Så i virkeligheden er jo, at priserne i den fremtid, vi kigger ind i, bliver mere fluktuerende – det følger med – men prøv at åbne Draghirapporten og se, hvad der står i forhold til, hvordan EU kan sikre sin fremtidige konkurrencekraft, og det er bl.a. ved at satse massivt på vedvarende energi.

Kl. 14:04

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Fru Signe Munk fra Socialistisk Folkeparti.

Kl. 14:04

Signe Munk (SF):

Tak for ministerens barselshilsen. Jeg kan bekræfte, at jeg tager barsel fra i morgen af, og jeg ønsker alle de gode ordførere held og lykke med det forestående år, der kommer. Der er jo vigtige beslutninger, der skal træffes, og når man så nu går på barsel og ikke

selv kan være med, kan man jo i hvert fald prøve at give sit besyv med, så her er et lille forsøg.

Kl. 14:08

Der er to vigtige elementer, som jeg gerne vil spørge ministeren ind til. Det ene handler om forsyningssikkerheden, for alle de diskussioner, der har været, hvad enten man vil tage udgangspunkt i, om man er vild med atomkraft, om man er vild med havvind, eller om man er vild med udlandsforbindelser, må det hele jo koges ned til, at vi skal finde nogle løsninger, der kan fungere ude i virkelighedens verden i forhold til forsyningssikkerheden. Det er ikke nyt, at vi kommer til at skulle se på forsyningssikkerhed, så jeg vil gerne høre fra ministerens side, hvornår regeringen barsler med et udspil på det her, så diskussionerne kan blive lidt mere konkrete. Det er den ene del.

Det andet er, hvor regeringen ligger henne i forhold til 2035-mål. Kan ministeren løfte sløret for det?

Kl. 14:06

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Ministeren.

Kl. 14:06

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard):

Det sidste har regeringen ikke truffet beslutning om, så det kan jeg ikke svare på i dag, men vi lytter intenst til debatten, og vi lytter også til de råd og vurderinger, der kommer fra forskellig kant. Senest har jeg f.eks. i det, der hedder Grønt Erhvervsforum, aftalt med klimapartnerskaberne, at de vil give deres input til, hvad man fra forskellige dele dér synes ville være en fornuftig tilgang til klimamålet i 2035.

I forhold til forsyningssikkerhed er det regeringens intention, at det skal vi diskutere til næste år. For det er rigtigt, at når man kigger på fremskrivningerne, ser det ud, som om udfordringerne, særlig på det, der hedder effekttilstrækkelighed, ser ud til at stige fremadrettet. Der skal vi have kigget på alle de elementer, der kan bidrage til det. Der er en udvikling i forhold til lagringsteknologi, der bliver billigere, og det kan løse nogle af de kortsigtede effekttilstrækkelighedsudfordringer. Vi skal understøtte forbrugsfleksibilitet, sådan at dem, der har mulighed for at udskyde forbruget de timer, hvor energipriserne er meget høje, kan få en gevinst af det, og så bliver vi nok også nødt til at kigge på, om rammerne for det, der hedder termisk kapacitet, er tilstrækkelige. Det, der er en meget, meget stor udfordring inden det her, er, at det bliver vi nødt til at fastlægge med blik for vores nabolande, for udviklingen i kraftværkskapaciteten i vores nabolande spiller også ind i forhold til vores forsyningssikkerhed. Men det bliver et tema, vi skal diskutere i det år, der kommer.

Kl. 14:07

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Spørgeren.

Kl. 14:07

Signe Munk (SF):

Tak for svaret i forhold til forsyningssikkerhed. Jeg tror, det er meget påtrængende at få den diskussion og få truffet nogle beslutninger.

Så er der det omkring 2035-målet. Det, man jo altså hele tiden skal huske på, er, at alle mål på vejen til klimaneutralitet på en eller anden måde er et delmål, og det vil 2035-målet også være. Derfor vil jeg egentlig gerne høre, om regeringen ligesom går efter, at det skal være en lineær reduktionskurve frem imod det, eller hvor meget 2035-målet ligesom skal fylde i forhold til klimaneutralitet. Har man gjort sig nogle overvejelser i forhold til det, for sporene til klimaneutralitet skal vel lægges, også med 2035-målet?

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Ministeren.

Kl. 14:08

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard):

Jamen det skal da ligge både i målet, men også i de handlinger, vi foretager os. F.eks. synes jeg, at vores fælles satsning på CCS er et meget godt eksempel på, at vi har været i stand til at træffe modige beslutninger. Vi har også været sammen om at lave opfølgende aftaler, der øger sandsynligheden for, at vores ambition på CCS bliver til virkelighed. Det er jo selvfølgelig med henblik på at nå 2030-målet, men det store potentiale ligger bagefter. Vi har sammen i den grønne trepartsaftale penge sat af til pyrolyse. Der er et vist potentiale i 2030 og et større potentiale efter. Så ud over hvad målet skal, handler det jo også om, hvad for nogle initiativer vi laver. Men den lige linje fra der, hvor vi er nu, til målet om klimaneutralitet i 2045 rammer punktet 80, og jeg har svært ved at forestille mig, at man kan komme under det punkt.

Kl. 14:08

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Hr. Torsten Gejl, Alternativet.

Kl. 14:08

Torsten Gejl (ALT):

Tak, og tak for talen. Jeg har lidt en bekymring over, at den udmelding, der er fra Konservative om, at nu skal vi til at ophæve forbuddet mod atomkraft i Danmark, måske kunne virke sådan, at dem, der skal byde på vindmøller, måske kunne blive lidt nervøse og tænke: Hvad er nu det? Skal vi nu til at konkurrere med os selv? Det er også derfor, vi i Alternativet er meget tydelige og siger, at vi skal have den havvindenergi, at vi skal have udbygget havvindenergien. Hvad tænker ministeren?

Kl. 14:09

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard):

For mig er det et spørgsmål om en tidshorisont. Jeg hørte hr. Torsten Gejl udtrykke, at man grundlæggende skal være teknologioptimist, og det må man gerne være på den lange bane. Men jeg læser også Jyllands-Posten og andre input, og jeg kan jo høre, at dem, der arbejder med de nye typer af reaktorer, er meget, meget langt fra at have et produkt, der er kommercielt klart, så det handler om noget på den lange bane. Det synes jeg sådan set er fair nok at man har en åben tilgang til. Lad dem lige vise proof of concept, og hvad det koster og den slags ting.

Min bekymring i forhold til den konservative udmelding er imidlertid, at den kommer lige oven i, at vi nu skal til at samle kræfterne om at få nogle løsninger til at virke på den korte bane, og det vil så sige de næste 5, 7, 10 år. Der kan jeg ikke se at atomkraft kan nå at spille en rolle, heller ikke med de nye reaktorer. Jeg tror ikke på, det er så avanceret, og det, der bekymrer mig, er egentlig, at hver gang vi står over for svære valg på energiområdet, så er det ligesom blevet en udvej bare at sige »atomkraft« og bruge det som en måde at slippe uden om at deltage i at finde de ansvarlige løsninger på det, der ligger foran os. Det er sådan set det, det er min bekymring.

Kl. 14:10

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Spørgeren.

Kl. 14:10

Torsten Gejl (ALT):

Det er jeg bare enig i. Atomkraft må ikke poppe op som sådan en trolld af en æske, der er smart at servere for pressen, når det er

opportunt. Vi er nødt til at holde os i sporet, specielt når vi er så dygtige inden for vindenergi.

Kl. 14:10

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Ministeren.

Kl. 14:10

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard):
Tak for det. Det opfatter jeg jo mest af alt som en kommentar. Jeg vil dog bare igen understrege, at udgangspunktet skal være en fremtidstro og dermed, at vi alle sammen også fastholder at have et åbent sind over for, at mennesker kan opfinde noget, som virker bedre end det, vi har i dag. Det må vi aldrig tage ud af ligningen, for hvis vi gør det, er der ikke en kinamands chance for, at vi kan indfri de fælles klimaambitioner, vi har for fremtiden.

Kl. 14:11

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):
Tak til ministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Afstemningen om de fremsatte forslag til vedtagelse vil som nævnt først finde sted tirsdag den 17. december 2024.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

19) Forespørgsel nr. F 1:

Forespørgsel til kulturministeren:

Vil ministeren redegøre for, hvordan det kan forsvares, at Akademiraadet som statslig institution indgår forlig med Katrine Dirckinck-Holmfeld og anerkender hendes handling, hvor hun stjal og ødelagde en buste af Frederik V, som kunst, der er berettiget til statslig støtte, og hvad mener kulturministeren og regeringen om ødelæggelse af kunst og kultur på statens regning og med statens velsignelse?

Af Mikkel Bjørn (DF), Alex Ahrendtsen (DF), Pia Kjærsgaard (DF), Peter Kofod (DF), Morten Messerschmidt (DF), Mette Thiesen (DF) og Nick Zimmermann (DF).

(Anmeldelse 02.10.2024. Fremme 08.10.2024).

Kl. 14:11

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Vi trækker lige tiden et kort øjeblik, indtil vi har fået lavet de udskiftninger, der skal til. Men vi skal i gang med en forespørgselsdebat, og det medfører som sagt, at ordførerne skal logge sig af deres normale pladser og derefter rykke frem til de forreste rækker og logge sig ind igen, og når det er sket, går vi i gang med punktet.

Jeg gør opmærksom på, at afstemningen om eventuelle forslag til vedtagelse udsættes til tirsdag den 17. december 2024.

Så er vi klar efter denne korte pause, og vi skal have en begrundelse fra ordføreren for forespørgerne, hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti.

Kl. 14:14

Begrundelse

(Ordfører for forespørgerne)

Mikkel Bjørn (DF):

Dansk Folkeparti har indkaldt til forespørgselsdebat, fordi vi står over for en sag, der på en gang er absurd, skandaløs og dybt afslørende. Det handler om den famøse buste af Frederik V. Det

var en handling, der startede som hærværk og endte som kunst, men kun fordi Akademiraadet og Statens Kunstfond lod det ske. Katrine Dirckinck-Holmfeld tog uden tilladelse en buste fra Kunstakademiets festsal og smed den i havnen og efterlod den beskadiget og uigenkaldeligt ødelagt. Hvad var hendes undskyldning? Jo, hun kaldte det en kunstnerisk happening, der angiveligt skulle sætte fokus på Danmarks kolonihistorie. Men lad os være helt klare: Busten var ikke hendes, den var en del af vores fælles kulturarv og statens ejendom. Hendes handling var ikke kunst, den var tyveri og hærværk. Den var et angreb på en genstand, der repræsenterer vores historie.

Først fordømte Akademiraadet handlingen som det, den var, nemlig hærværk. Politiet rejste tiltale for groft hærværk, men så skete der noget besynderligt. Via fortrolige aftaler og et forlig lykkedes det Katrine Dirckinck-Holmfelds advokat at overbevise Akademiraadet om, at handlingen faktisk var kunst. Pludselig blev hærværket tryllet om til en happening, og politiet opgav sagen. Som om det ikke var nok, blev Katrine Dirckinck-Holmfeld efterfølgende tildelt 35.000 kr. af Statens Kunstfond til at udstille den buste, hun selv havde ødelagt. Ja, skatte kroner gik direkte til at fremme en handling, der er et direkte angreb på vores fælles kulturarv, og ironien top-per. Akademiraadet nægtede nemlig at udlevere den ødelagte buste til udstillingen, så hendes såkaldte centerpiece var ikke engang til stede, og hun belønnedes dermed alene for ødelæggelsen af dansk kulturarv.

Der er ikke ord for absurditeten i den her sag. Hvordan kan vi acceptere, at vores kulturinstitutioner på den her måde underminerer deres ansvar? Hvorfor skal danske skatteydere finansiere destruktion af den kulturarv, de selv har været med til at finansiere? Er det virkelig her, vi er kommet til som samfund – altså til, at man kan ødelægge noget, der tilhører os alle, og bagefter blive belønnet med en check, som vi alle sammen har finansieret? Det er ikke blot en farce, det er et svigt – et svigt af vores kulturarv, et svigt af borgernes tillid og et svigt af det ansvar, vi forventer at vores kulturinstitutioner lever op til.

Så skal jeg læse en vedtagelsestekst op på vegne af Dansk Folkeparti, Danmarksdemokraterne, Konservative og Liberal Alliance. Nu får jeg at vide, at det først er i forhandlingerne, jeg læser den op, så den læser jeg ikke op. Det er godt. Tak.

Kl. 14:17

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Tak for begrundelsen. Nu skal vi have en besvarelse ved kulturministeren.

Kl. 14:17

Besvarelse

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Mange tak til Dansk Folkepartis hr. Mikkel Bjørn for forespørgselsdebatten. Det er altid vigtigt at få lejlighed til at tale om kunst, grundlæggende principper i vores demokrati og også vores retsstat fra Folketingets talerstol. Forespørgslen rejser efter min mening en vigtig debat om vores forhold til retsstatens institutioner, vores tilgang til kulturpolitik og ikke mindst respekten for armslængdeprincippet. Jeg mener, det er vigtigt, at vi som politikere og Folketing står vagt om retsstatens principper, magtens tredeling og om retten til kunstnerisk frihed og ytringsfrihed, altid under ansvar for loven, naturligvis.

For kunst legitimerer jo ikke lovbrud, så jeg vil gerne slå fuldstændig klart og aldeles fast, så der ikke er nogen tvivl: Det er fuldstændig uacceptabelt at stjæle, begå hærværk, ødelægge eller krænke statens eller private personers ejendom. Kunst legitimerer ikke kriminelle handlinger som tyveri og hærværk. Lov er lov, og

lov skal holdes, uagtet om der er tale om kunst eller ej, eller om det kan diskuteres, om det er kunst, eller om det ikke er kunst.

For mig er der ingen tvivl om, at der i den konkrete sag er tale om hærværk. Personligt ser jeg det ikke som noget, der har den helt stor kunstneriske værdi, at lave en happening, hvor man stjæler en buste og kaster den i havnen – særlig ikke, når der er tale om en kopi, der er lavet af gips. Det gør ikke kunsten større. At nogen anser anser forløbet som en kunstnerisk happening, virker på mig besynderligt.

I Danmark har vi heldigvis en solid tradition for, når det kommer til kulturpolitik og kultur, at følge armslængdeprincippet. Det er et godt og værdifuldt princip, der tillader den frie kunst at udvikle sig på behørig afstand af politiske interesser og indblanding. Armslængdeprincippet, som mange institutioner nyder godt af herhjemme – såsom Statens Kunstfond, Det Danske Filminstitut og Det Kongelige Teater og andre institutioner og organisationer – stammer jo helt tilbage fra tiden efter anden verdenskrig, hvor man i Storbritannien med Winston Churchill i spidsen dannede the British Art Council som en modvægt til det, man havde set i totalitære regimer både i det daværende Nazityskland og det daværende Sovjetunionen, hvor staten og enkelte personer dikterede kunsten og samfundets udvikling osv. Derfor skal vi værne om armslængdeprincippet.

Det kan vi sikkert tale meget om, og jeg ved, at de fleste i rummet i dag hvis ikke alle har fuldstændig den samme opfattelse af dets vigtighed, og det er jo grunden til, at vi har armslængde til de forskellige institutioner både på det her område og på en lang række andre områder. De tager sig af udviklingen af den frie kunst og bidrager til diskussioner af kunsten og om kunsten, og det tænker jeg ikke der er nogen grund til at lave om på.

Man behøver jo heldigvis ikke være enig med armslængdeinstitutionernes kunstfaglige betragtninger, og guderne skal vide, at jeg ikke altid er det. Det er mit indtryk, at hr. Mikkel Bjørn og resten af Folketinget heller ikke altid er det. Det er dejligt, for det giver anledning til både debat, forargelse, bestyrtelse, glæde og nogle gange undren, eller afmagt – alt det, som kunsten nogle gange også kan.

Diskussionen af, hvad der er kunst, byder jeg velkommen, og jeg deltager hellere end gerne i den debat, både med Dansk Folkeparti og hvem som helst andre, der måtte ønske det. Og netop her er vi måske ikke så uenige endda, for kunsten må gerne være grim, anderledes og gå til grænsen. Det fritager dog aldrig kunstneren eller kunsten for det ansvar, som alle borgere har over for loven.

Det er heller ikke det jeg hører nogen forsøge at anfægte. Brud på loven skal håndteres ved de dertil indrettede institutioner, i vores retssamfunds; det er politiet, anklagemyndigheden og domstolene. Og det skal vi som politikere jævnfør magtens tredeling jo ikke blande os voldsomt meget i. Alt andet ville være uheldigt, og perspektivet ville i fuld skala være skræmmende. Vi har heldigvis stærke og troværdige institutioner i Danmark, og vores retssamfund bygger netop på dem. Dem står regeringen og jeg som minister vagt om.

Jeg mener helt grundlæggende, at vi som politikere skal afholde os fra at blande os i eller så tvivl om anklagemyndighedens arbejde. Det tænker jeg ikke er gavnligt. Jeg håber, vi alle her i salen kan være enige om, at lovbrud skal håndteres ved de dertil indrettede institutioner, ligesom vi anerkender, at armslængdeprincippet i forhold til kulturens institutioner er en hjørnesten i dansk kulturpolitik. Det håber jeg at vi som Folketing altid vil stå vagt om. Tak for ordet.

Kl. 14:22

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Tak for det. Der er nu adgang til én kort bemærkning fra ordførerne, og den første er fra hr. Mikkel Bjørn fra Dansk Folkeparti. (*Kulturministeren* (Jakob Engel-Schmidt): Må jeg tillade mig lige at hente mine notepapirer?). Ja da. (*Kulturministeren* (Jakob Engel-Schmidt): Tak, og undskyld hr. Mikkel Bjørn, nu skal jeg gøre mig færdig). Nu var det jo heller ikke, fordi der var pause og man kunne have

forberedt sig. (*Kulturministeren* (Jakob Engel-Schmidt): Jo, jo, der er skam fuld forberedelse; det var bare en lille forglemmelse). Hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 14:23

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det, og tak for ministerens svar, som jeg dog synes mudrer debatten med en masse bemærkninger, som ikke har supermeget med debatten at gøre. Ministeren nævner respekt for domstolenes arbejde, respekt for armslængdeprincippet og alt muligt andet, men det er ikke det, debatten her handler om. Der er ikke nogen her i debatten, og slet ikke Dansk Folkeparti, der ikke har respekt for domstolenes arbejde eller for det forhold, at institutionerne selv tilrettelægger deres virke.

Det ændrer ikke på, som ministeren selv siger, at man ikke kan blive fritaget for ansvaret over for loven, men det er det, institutionerne har gjort med Katrine Dirckinck-Holmfeld. Man har fritaget hende for det ansvar, hun havde for at overholde loven, ved at indgå et forlig med hende, hvor hendes ødelæggelse af dansk kulturarv af statslige institutioner selv kategoriseres som kunst, og hvor hun af statslige institutioner for skatteborgernes penge tildeles en bevilling på 35.000 kr. for at ødelægge dansk kunst og kultur. Er ministeren ikke enig i, at det er med til at ødelægge tilliden til statslige institutioner, og vil ministeren tage initiativ til at kommunikere til de her institutioner, at det under ingen omstændigheder er acceptabelt?

Kl. 14:24

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Ministeren.

Kl. 14:24

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Jeg er jo enig i den korte redegørelse, hr. Mikkel Bjørn skitserede i forhold til sagens gang. Både Weekendavisen og Berlingske har ret effektivt dokumenteret, hvordan massiv korrespondance mellem vedkommendes advokat og Akademiraadet førte frem til, at politiet og anklagemyndigheden droppede sagen, i og med at forpersonen eller bestyrelseslederen af Akademiraadet blev udskiftet og den nye person havde en anden holdning til den her sag end den gamle. Min personlige holdning ligger nok mere i tråd med den tidligere forperson eller bestyrelsesleders holdning end med den nuværendes.

Så spørger hr. Mikkel Bjørn, om jeg vil tage initiativ til at rette en skrap kritik af de institutioner. Det kan ikke afvises. Omvendt mener jeg også, at armslængdeprincippet betyder, at man kan være lige så uenig, som det overhovedet skal være, her i salen, men at det er et ret sundt princip, at jeg ikke ringer til Det Kongelige Teater og beder dem om at opføre hjælpe »Jeppe på bjerget«, når jeg finder det opportunt, eller ringer til Statens Kunstfond og pålægger de forskellige udvalgsledere at støtte netop den form for rockmusik, jeg lytter mest til. Det er jo op til de selvstyrende og selvejende institutioner, som fungerer via armslængdeprincippet med de dertil udpegede bestyrelser, at træffe beslutninger. Det er derfor, de findes.

Kl. 14:25

Fjerde næstformand (Lars-Christian Brask):

Fru Birgitte Bergman, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 14:25

Birgitte Bergman (KF):

Tak for det. Jeg vil godt lige følge op der, hvor min ordfører slap her. Det her er en meget mærkværdig sag, må man sige, og der er noget, der kan undre mig, trods at der er armslængde og der ikke er nogen tvivl om, at vi jo alle sammen står på det retsmæssige og på, at det er retsvæsenet, der skal tage sig af den sag, hvilket så ikke helt er blevet gjort – der er jo indgået et forlig. Men det, der undrer mig,

og der, hvor sagen bliver endnu mere mærkværdig, er, at Katrine Dirckinck-Holmfeld, få år efter at hærværket har fundet sted, og *mens* hun er under anklage – altså, der er ikke indgået et forlig – så modtager, højst mærkværdigt, et tilskud fra Statens Kunstfond, fordi hun har fået, ja, man skulle nærmest sige manipuleret en historie ind i det om, at nu ville hun rematerialisere den her buste. Mener ministeren ikke, at det er meget mærkværdigt? Jeg kunne godt tænke mig at høre, hvad ministeren egentlig tænker om det.

Kl. 14:26

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ministeren.

Kl. 14:26

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Jeg finder det mærkværdigt, og det undrer også mig. Jeg finder det ikke mærkværdigt, at man som institution kan indgå et forlig med en, man har et krav mod. Det sker jo i det erhvervsmæssige og i det private Danmark hver eneste dag. Når vi så som politikere har en holdning til, at Akademiraadet burde have gjort noget andet, er det jo vores ret at have det. Statens Kunstfond er et af de organer herhjemme med den længste armlængde, hvis man kan tale om nogen længde på det princip. Hvad de forskellige udvalg vælger at give penge til, er desværre ikke noget, politikere kan blande sig i eller skal blande sig i. Det er jo det, armlængdeprincippet hviler på. Men jeg finder det også mærkværdigt, besynderligt, uigennemsigtigt.

Kl. 14:27

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Dermed siger vi tak til ministeren, i hvert fald i denne omgang. Vi går over til forhandlingen nu og de almindelige regler for korte bemærkninger. Allerstørst er det ordføreren for forespørgerne, hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 14:27

Forhandling

(Ordfører for forespørgerne)

Mikkel Bjørn (DF):

Vi i Dansk Folkeparti står her i dag med en klar og utvetydig besked: Det er ikke kunst at ødelægge andres ejendom, og det er ikke kunst at stjæle og smide kulturarv i havnen, og det er bestemt ikke kunst, at skatteborgerne skal betale regningen, mens staten vender det blinde øje til. Sagen om busteaktionen er en farce på flere niveauer. Først var det ødelæggelsen af busten, dernæst Akademiraadets kapitulation, hvor man under pres fra advokater og interne kræfter accepterede handlingen som kunst, og som kronen på værket: Statens Kunstfonds tildeling af 35.000 kr. til Katrine Dirckinck-Holmfeld for at udstille sin egen destruktive handling – vel at mærke *uden* busten, som var det centrale element i hendes såkaldte udstilling.

Forestil jer det absurde i det her: En handling, som de fleste danskere betragter som tyveri og hærværk, bliver ikke blot legitimeret; den bliver belønnet, og skatteyderne betaler for det, mens vores institutioner svigter deres ansvar for at beskytte og fremme vores fælles kulturarv. Ibi-Pippi blev idømt 1½ års fængsel, da han i 2022 udøvede hærværk på et maleri på Museum Jorn i Silkeborg. Men Katrine Dirckinck-Holmfeld er en del af de rette kunstnerkredse med de rette forbindelser og de korrekte synspunkter. Hendes handling blev legitimeret, ja, ovenikøbet belønnet, fordi hun befinder sig i en situation, hvor kunstens institutioner aktivt vælger at beskytte hende. Det er et privilegium, der underminerer tilliden til retssystemet, og som skaber en præcedens, hvor tyveri og ødelæggelse af vores kulturarv belønnes, men kun for de udvalgte.

Når vi accepterer den her dobbeltstandard, åbner vi en farlig dør. Pludselig kan ødelæggelse af uvurderlig kunst eller kultur forsvares, hvis bare man gør det under dække af de korrekte venstreorienterede synspunkter. Hvis bare man forsvarer sine hærværksaktioner med argumenter omkring kolonialisme, intersektionel feminisme, kapitalismekritik eller miljøretfærdighed, kan man åbenbart slippe af sted med handlinger, der er åbenlyst ulovlige. Når vi først har besluttet, at visse personer kan bryde reglerne uden en konsekvens, hvor sætter vi så grænsen? Det er på tide, at ministeren og Folketinget kommunikerer og siger, at der er en grænse. Hvis ikke vi gør det nu, risikerer vi, at den her slags destruktive handlinger bliver normen.

I Dansk Folkeparti vil vi have en garanti for, at statslige midler aldrig bruges til at belønne hærværk og tyveri på statens eller andre menneskers ejendom. Der er ikke blot tale om en skandale; der er tale om en hån mod de mange danskere, der hver dag arbejder for at bevare og fremme vores kulturarv, ligesom den her historie er en hån mod vores fælles historie og mod de skatteborgere, der betaler gildet. Kunsten skal inspirere, udfordre og skabe. Den kan også være destruktiv og ødelæggende, men ikke uden en accept fra dem, der ejer det ødelagte, i det her tilfælde de danske borgere. Staten og dens institutioner skal beskytte, fremme og værne om vores kulturarv, ikke legitimere dens destruktion.

Så vil jeg godt afslutte med at sige, at jeg synes, det er mærkværdigt, at ministeren siger, at han ikke vil blande sig i, hvilke formål danske institutioner under Kulturministeriet tildeler penge til, når det formål, der tildeles penge til, er en ulovlig handling. Altså, det burde være helt entydigt og åbenlyst for kulturministeren, at han selvfølgelig skal kommunikere og stadfæste over for de her statslige institutioner, at vi ikke skal hverken legitimere eller belønne ulovlige handlinger for skatteborgerne penge. Og det undrer mig såre, at kulturministeren ikke bare går op og slår det helt åbenlyst faktum fast, at danske institutioner hverken skal legitimere eller belønne hærværk og tyveri af statens ejendom for statsligt indkrævede skatte-kroner. Altså, jeg synes, det er en helt, helt absurd situation, hvor man dækker sig ind under armlængdeprincippet og alt muligt andet og så ikke vil forholde sig til, at de institutioner understøtter tyveri og hærværk med offentlige midler. Det synes jeg er mærkværdigt.

Jeg har en vedtagelsestekst, jeg vil læse op på vegne af Dansk Folkeparti, Det Konservative Folkeparti, Liberal Alliance og Danmarksdemokraterne, og den lyder som følger:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget forventer, at statslige institutioner som Kunstfonden, Kunstakademiet og Akademiraadet respekterer og beskytter dansk kunst- og kulturarv. Tyveri, ødelæggelse og hærværk af andres ejendom kan aldrig anerkendes som kunstnerisk virksomhed og må under ingen omstændigheder støttes med offentlige midler.

Folketinget kræver, at statslige institutioner afholder sig fra at legitimere handlinger, der skader vores fælles kulturarv, under dække af abstrakte kunstbegreber. Regeringen opfordres til at indskærpe over for kulturinstitutioner, at de ikke skal blande kunstnerisk rådgivning sammen med politisk aktivisme og svigte deres ansvar for at beskytte statens værdier.«

(Forslag til nr. vedtagelse V 15).

Tak for ordet.

Kl. 14:33

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Forslaget til vedtagelse vil indgå i den videre forhandling.

Der er en enkelt kort bemærkning fra hr. Kim Valentin, Venstre.

Kim Valentin (V):

Tak for det, og tak til ordføreren. Jeg vil bare helt kort gerne have ordførerens forklaring af, hvordan ordføreren og ordførerens parti forstår armslængdeprincippet.

Kl. 14:33

underlagt inden for retsstatens principper og demokratiets love. Det er alle sammen grundlæggende principper, som vi skal værne om og stå vagt om.

Kl. 14:33

Kunsten skal kunne leve frit og også kunne definere sig selv. Derfor er det helt centralt, at vi holder armslængdeprincippet i hævd, når det gælder kunstnerisk frihed og ytringsfrihed. Men jeg synes samtidig, at det må stå helt klart, at vi må tage klar afstand fra både politisk motiveret eller anden form for ødelæggelse af kulturarv, som vi har set det i det eksempel, der er frembragt her af ordføreren for forespørgerne, hvor busten af Frederik V blev ødelagt af en institutleder på Det Kongelige Danske Kunstakademi.

Kl. 14:33

Det er ikke i orden, og det er selvfølgelig en skærpene omstændighed, når en hærværksaktion, som jeg vil kalde det her, udføres af en institutleder, som er ansat på Kunstakademiet. Jeg synes ikke, at det er foreneligt med Kunstakademiets rolle som uddannelsesinstitution. Både medarbejdere og studerende – og alle andre i vores samfund – skal selvfølgelig overholde loven.

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ordføreren.

Mikkel Bjørn (DF):

Armslængdeprincippet er i hvert fald ikke det, at vi som Folketing eller man som regering i ministerens tilfælde legitimerer, at statslige kulturinstitutioner legitimerer og belønner med offentlige midler ødelæggelse og hærværk af andres ejendom. Det er ikke dækket ind under armslængdeprincippet.

Hvis det handler om, hvilke stole der skal stå ovre i Kunstakademiets festsal, eller hvilken kunst der skal undervises i på Kunstakademiet, så er det en anden sag. Men her er der tale om statslige institutioner, der legitimerer, dvs. giver grønt lys til, at en ansat på statens institutioner kan ødelægge og begå tyveri mod statens ejendom, og så er der tale om en anden statslig institution, der efterfølgende belønner det med 35.000 kr. af de tvangsopkrævede skattekroner. Det er ikke dækket ind under armslængdeprincippet.

Kl. 14:34

Den aktion skriver sig i øvrigt ind i en politisk kamp om at omskrive eller afskrive historien, og det er et farligt fænomen, for hvis vi sletter alle symboler og spor af vores fælles historie, hvordan kan vi så egentlig undgå at begå fortidens fejl, og hvordan skal vi forstå os selv og vores samfund, og hvad der har bragt os hertil? Kunsten er et fantastisk spejl af vores fortid, som vi kan spejle os i, og på den måde også en anledning til at snakke om vores fælles historier om nutiden og også den fremtid, vi ser ind i.

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Kim Valentin.

Kl. 14:34

Vi skal ikke som politikere blande os i friheden til at definere kunsten, men vi må også kræve, at kunsten holder sig inden for lovens rammer. Det gælder f.eks. det, som ordføreren fra Dansk Folkeparti også nævnte, altså Ibi-Pippis Orups hærværk mod Asger Jorn-værket »Den foruroligende ælling«, som værket hed. I mine øjne er det helt klart ikke kunst. Det er ikke et kunstværk, det er hærværk, og jeg betragter det, der er sket med busten af Frederik V, på nøjagtig samme måde.

Kim Valentin (V):

Jeg vil bare lige spørge igen, for det, jeg hørte her, var, hvad det *ikke* var, og jeg ville gerne have at vide, hvordan Dansk Folkeparti og ordføreren forstår armslængdeprincippet.

Kl. 14:34

Så vi skal fastholde, at vi har armslængde til kunsten, men vi skal samtidig fastholde, at også kunsten skal overholde lovens rammer. Derfor er det her en vigtig debat at rejse, og det er også en god debat at rejse i forhold til at diskutere, hvad kunst er, og hvad det ikke er, og hvordan vi skal forstå kunsten, også når vi ikke ser ens på den – med en vished om, at kunsten jo ændrer sin betydning over tid i takt med samfundets udvikling.

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ordføreren.

Kl. 14:34

Så tak til ordføreren for forespørgerne, og jeg skal på vegne af Socialdemokratiet, Venstre, Socialistisk Folkeparti, Moderaterne, Enhedslisten og Radikale Venstre fremsætte følgende:

Mikkel Bjørn (DF):

Vi blander os ikke i undervisningen på Kunstakademiet. Det er vel det, armslængdeprincippet betyder. Men hvis der er en ansat eller studerende på Kunstakademiet, der i morgen beslutter sig for at sprænge Amalienborg i luften, og Statens Kunstfond efterfølgende bevilger x antal tusind kroner til at udstille det ødelagte kunstværk, så ville jeg mene, at så er kulturministeren i sin gode ret til at skride ind og sige, at det ikke er dækket ind under armslængdeprincippet, og at det selvfølgelig er noget, man tager skarpt afstand fra og forventer at de aldrig nogen sinde gør igen.

Kl. 14:35

Forslag til vedtagelse

»Folketinget finder, at kunstnerisk frihed og ytringsfrihed er grundlæggende værdier og rettigheder i det danske demokrati. De skal værnes om. Præmissen for denne frihed er, at den forvaltes under ansvar og inden for demokratiets love og retsstatens principper. Tyveri, hærværk eller på anden måde ødelæggelse af statens eller andres ejendom er uacceptabelt og skal håndteres af vores uafhængige retsvæsen i de dertil indrettede institutioner.

Folketinget anerkender magtens tredeling og blander sig derfor hverken i retssager eller forlig, ligesom armslængde til kulturens institutioner har været en hjørnesten i Danmarks såvel som andre vestlige landes kulturpolitik siden anden verdenskrig. Det princip står Folketinget stadig vagt om.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 16).

Kl. 14:40

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Dermed tak til ordføreren fra Dansk Folkeparti. Den næste ordfører er hr. Mogens Jensen fra Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 14:35

(Ordfører)

Mogens Jensen (S):

Tak for ordet, formand. Tak for at rejse debatten. Det er en vigtig debat, for det handler sådan set både om grundlæggende rettigheder i det danske demokrati og også vores samfund som et retssamfund. Det handler om kunstnerisk frihed. Det handler om ytringsfrihed og altså som nævnt også nogle af de fælles spilleregler, som vi alle er

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Tak for det. Forslaget til vedtagelse vil indgå i den videre forhandling.

Så er det hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti.

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Mener Socialdemokratiet og hr. Mogens Jensen, at kulturministeren som den ansvarlige for de her institutioner bør kommunikere til institutionerne, at den legitimering og efterfølgende økonomiske støtte, som henholdsvis Kunstakademiet og Statens Kunstfond har udøvet i den her sag, er uacceptabel?

Kl. 14:40

Man har endda lavet den, således at det endda er justitsministeren selv, der skal gå ind og vurdere et kunstværk for så efterfølgende at kunne sige, om det så overtræder den her lov. Det gør jo så, at kunstnere ikke tør udstille deres værker lige nu, fordi de ikke ved, om de kommer til at være på kant med loven eller ej.

Men derudover er det jo også der, hvor man kan sige at der altså ikke er noget armslængdeprincip. For Justitsministeriet selv skal være involveret i simpelt hen at rette anklagen mod nogen. Så her har vi jo en sag, hvor vi må konstatere, at på den ene side mener man, at man skal have stor armslængde til kunst, men hvis der på den anden side lige kommer noget med religiøse tekster, der bliver involveret i kunsten, skal vi i hvert fald skynde os at pege fingre og ikke have nogen armslængde, for der skal ministeriet selv involveres.

Kan ordføreren selv se, at der kunne være en form for hyklerisk dobbeltstandard her?

Kl. 14:44

Mogens Jensen (S):

Jeg synes jo, at kulturministeren her fra talerstolen har gjort det ganske klart, at han ikke bifalder det, der er foregået med busten af Frederik V, eller for den sags skyld andre typer af den slags initiativer. Jeg hørte heller ikke, at kulturministeren definerer det som kunst, men at man respekterer, at der for de institutioner, vi har, der arbejder med kunst og kultur, også gælder et armslængdeprincip i forhold til at blande sig i, hvordan de definerer kunst.

Så det synes jeg sådan set er et klart svar, men jeg synes da også, at kulturministeren har udtalt sig kritisk om det, der er foregået, og det håber jeg da også at både Akademiraadet og Kunstakademiet lytter til.

Kl. 14:41

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 14:41

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ordføreren.

Kl. 14:44

Mikkel Bjørn (DF):

Det er jo her, armslængdeprincippet simpelt hen bliver et absurd dårligt argument. Altså, det vil sige, at hvis der er nogen, der i morgen udøver hærværk på Christiansborg, nogle af vores museer, Amalienborg eller noget andet, og Statens Kunstfond så efterfølgende går ud og giver dem 1 mio. kr. af skatteborgernes penge til at støtte det hærværk, så ville kulturministeren ikke gøre noget som helst ved det, og det ville hr. Mogens Jensen heller ikke? Så ville man bare sige, at det er man ikke enig i og det støtter man selvfølgelig ikke? Man ville ikke som minister skride ind og sige, at det kan man som regering på ingen som helst måde stå inde for?

Det er jo det, der er essensen. Det kan godt være, at det i så fald i den sag ville være mere voldsomt, men der er tale om ødelæggelse af statens ejendom, og man bruger armslængdeprincippet som en paraply, man dækker sig ind under i det her tilfælde.

Kl. 14:41

Mogens Jensen (S):

Nej, det kan jeg ikke, for jeg tror, at det er klart for alle, i hvert fald for folketingsmedlemmer, at vi ikke bare har absolut ytringsfrihed eller lov til at gøre hvad som helst i Danmark. Det gælder jo både inden for ytringsfriheden og på alle andre måder. Der er begrænsninger, og en af de begrænsninger, der nu er indført, er jo bl.a., at man ikke må ødelægge religiøse symboler. Jeg bryder mig virkelig heller ikke om, at vi ligesom legaliserer bogafbrændinger i vores land. Det sender nogle signaler, der er helt i strid med danske værdier. Så nej, jeg synes ikke, at der er noget hykleri.

Kl. 14:44

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Hr. Steffen Larsen.

Kl. 14:44

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ordføreren.

Kl. 14:42

Steffen Larsen (LA):

Det er der jo, for her siger man så lige pludselig, at armslængdeprincippet over for kunst ikke gælder, eller at det absolut er noget, man kan gå ind og pille i fra statens side. Lad os tage en kunstner som Firoozeh Bazrafkan som eksempel. Hun har ikke brændt nogen koraner, som ordføreren ellers bruger som eksempel. Nej, hun har revet en med et rivejern, og så har hun brugt Koranen til indpakning af andre kunstværker. Der må man så sige, at de kunstværker tør hun jo ikke udstille nu.

Selv om kulturministeren, ordføreren og andre har stået og talt meget om, hvordan det her bliver en kattelem til de her kunstnere, så har det i forhold til den kattelem nemlig også vist sig, at det skal ske via en vurdering i Justitsministeriet. Justitsministeriet vil ikke foretage vurderingen, ergo kan man ikke udstille kunsten. Hvad er det for en kattelem?

Kl. 14:45

Mogens Jensen (S):

Det er i hvert fald helt klart, at hvis man som led i kunstværk brænder Christiansborg ned eller sætter ild på Christiansborg, så kommer der en helt naturlig konsekvens af det, for der bliver Folketinget jo nødt til at rejse sag mod de personer, som gør det, inden for retsvæsenet, og der vil den sag blive afgjort og formentlig føre til en temmelig stor straf.

Kl. 14:42

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ordføreren.

Kl. 14:45

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Hr. Steffen Larsen, Liberal Alliance.

Kl. 14:43

Steffen Larsen (LA):

Angående det her med armslængdeprincippet kommer jeg til at tænke på, at hr. Mogens Jensen, kulturministeren og regeringen generelt jo har indført loven om utilbørlig behandling af religiøse tekster.

Mogens Jensen (S):

Igen må jeg altså sige, at det jo ikke kun er i forhold til ødelæggelse af religiøse skrifter eller symboler, at der gælder begrænsninger på ytringsfriheden i Danmark. Det gælder også på andre områder. Vi kan ikke bare sige, hvad vi vil. Racistiske ytringer er også underlagt et forbud. Jeg synes, at det er meget svært ligesom at sammenligne

de her to sager. I det her tilfælde er der jo i mine øjne tale om hærværk, og det synes jeg bare at man må konstatere.

Kl. 14:46

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Fru Birgitte Bergman, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 14:46

Birgitte Bergman (KF):

Tak for det. Den her sag er jo meget besynderlig på mange måder, som jeg også nævnte over for ministeren før. Jeg synes, at der er noget helt principielt i, at man som offentligt ansat åbenbart kan begå hærværk mod dansk kulturarv og så få det anerkendt som kunst af den danske stat. Hvad tænker ordføreren om det? Er ordføreren på linje med denne ordfører?

Kl. 14:46

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ordføreren.

Kl. 14:46

Mogens Jensen (S):

Nej, jeg siger jo klart og tydeligt, at jeg ikke mener, at der her er tale om kunst. Der er tale om hærværk, og det kan vi kun tage afstand fra.

Kl. 14:46

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Har spørgeren mere? Nej. Så er der heller ikke mere til ordføreren.

Den næste ordfører på talerstolen er hr. Kim Valentin, Venstre.

Kl. 14:47

(Ordfører)

Kim Valentin (V):

Når man smider en buste i kanalen eller maling på et kunstmaleri eller begynder at ridse i en eller anden kunstgenstand, fordi man har nogle bestemte overbevisninger eller synes, at det er sjovt, så er det for mig og Venstre ikke andet end hærværk og ødelæggelse af, hvad vi andre synes er godt, og derfor kan vi på ingen måder forstå, at den slags handlinger på nogen måder anerkendes andre steder som andet end hærværk og ødelæggelse. Det synes jeg lige at jeg vil sige fra start.

Hærværk bliver med andre ord ikke til andet end hærværk og ødelæggelse. Det bliver aldrig nogen sinde til kunst, og når jeg siger det her på så mange måder som muligt, er det, fordi jeg ved, at jeg får nogle spørgsmål til det her lige om lidt, og derfor må jeg gøre det klart, sådan at alle har forstået, at vi i Venstre ikke forstår den handling, der skete med busten, eller alle mulige andre typer handlinger mod kunst som andet end hærværk. Når det så er sagt, anerkender vi jo også, at der er noget, der hedder kunstnerisk frihed og ytringsfrihed, og det er grundlæggende værdier og rettigheder i vores demokrati. Præmissen for den her frihed er, at den frihed forvaltes under ansvar og inden for demokratiets love og retsstatens principper.

Så har vi Venstre også meget stor respekt for magtens tredeling og det ansvar, der følger med den. Vi har et princip om, at vi ikke blander os i retssager og i forlig. På den måde står vi vagt om armslængdeprincippet i kulturpolitikken. Det er et princip, som har været grundstenen i vores samfund siden anden verdenskrig, og det er et princip, som vi fortsat står fast på. Jeg mener faktisk, at det var Julius Bomholt, som var den første, som ligesom sagde noget i stil med »støtte, men ikke styre«. Når jeg lige står her og prøver at huske det, tror jeg faktisk, at det var den socialdemokratiske kulturminister, der i sin tid definerede det, og det blev så senere til armslængdeprincippet, og det står vi også fast på.

Hvis vi som politikere begynder at politisere indhold og beslutninger, undergraver vi armslængdeprincippet. Vi har jo netop dommere, anklagere og politimyndigheder til at bedømme; vi har andre til at gøre de her ting. Altså, vi er jo lovgivere, og vi skal virkelig, virkelig passe på med, hvad vi gør, når vi bevæger os ud ad den vej. Jeg vil også fra start sige, at hvis man som spørger på et senere tidspunkt prøver at gå ud ad den vej, så reflekter lige over, hvad det er, man sidder og siger, i forhold til hvis vi også skal være anklagere og dommere. Reflekter lige over det, inden I stiller spørgsmål til mig om det.

Kunsten skal kort sagt ikke falde i alles smag, men kunsten skal heller ikke bryde loven. Tak for ordet.

Kl. 14:51

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti.

Kl. 14:51

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Prøv at høre, der er ingen her i dag, der taler om at være anklagere og dommere. Det her handler om, at statslige institutioner understøtter og belønner hærværk og ulovlige handlinger. Ordføreren siger, at ulovlige handlinger ikke er kunst, men vil så ikke forholde sig til, at danskernes skattekrone bruges på at understøtte og legitimere ulovlige handlinger. »Uha, det har vi ingen holdning til på grund af armslængdeprincippet.«

Det er et armslængdeprincip, som man kan hive op af kassen, hver gang der er et eller andet, som man ikke vil forholde sig til, eller som man er uenig i, og som man så pakker væk igen, når det ikke er velegnet. Man har lige vedtaget en anlægslov for Nyborg Slot, selv om et uafhængigt klageorgan har slået fast, at et brud på finansloven. Der siger man: Jamen det er politisk; det vil vi have igennem, så det gør vi alligevel. Armslængdeprincippet bliver bare et argument, man hiver op af hatten, når man ikke gider at forholde sig til specifikke sager.

Hvad mener ordføreren om, at danskernes skattekrone bruges på at understøtte og legitimere ulovlige handlinger? Mener ordføreren ikke, at det skal have en konsekvens, og at kulturministeren har et ansvar for at kommunikere til de institutioner, at vi som stat ikke på nogen som helst måde accepterer, at ulovlige handlinger belønnes med danske skattekrone?

Kl. 14:52

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ordføreren.

Kl. 14:52

Kim Valentin (V):

Altså, at blande sagen om Nyborg Slot ind i denne her synes jeg er langt ude, vil jeg lige sige fra start af. Jeg vil godt indrømme, at da jeg læste, at man har lavet et forlig og man tilmed havde givet penge for det her, så tænkte jeg: Hold da op, kan det virkelig være rigtigt? Altså, helt ærligt, er der nogen, der anerkender det som kunst og giver penge for det? Det synes jeg da er underligt.

Men der er altså forskel på, hvad jeg synes som politiker, og på, hvad vi har sagt hele tiden. Vi har sagt: Jamen vi kan have alle mulige holdninger. Jeg respekterer ordføreren holdning, men det er da ikke sådan, at jeg skal gå ind og sige: Det forlig skal I lave om, bare fordi jeg synes det her. Der har vi netop armslængdeprincippet. Men jeg vil da sige, at jeg synes, det er underligt. Jeg synes, det er underligt. Det er da ikke noget, som jeg på nogen måde vil kalde kunst.

Kl. 14:54

Kl. 14:56

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 14:54

Mikkel Bjørn (DF):

Når danskernes skattekroner bruges på at understøtte og belønne ulovlige handlinger, gælder der ikke et armslængdeprincip. Så er det kulturministeren og regeringens opgave at kommunikere til de statslige institutioner, at vi ikke accepterer ulovligheder på skatteborgernes regning.

Altså, det burde være helt åbenlys sund fornuft, men så står man og siger: Uha, armslængdeprincippet og magtens tredeling, og jeg ved ikke hvad, som overhovedet ikke har noget som helst med det her at gøre. Det her handler bare om, at regeringen og ministeren som den ansvarlige kommunikerer til de institutioner, at vi ikke bakker op om at understøtte ulovlige handlinger med danske skattekroner.

Kl. 14:54

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Ordføreren.

Kl. 14:54

Kim Valentin (V):

Der rigtig meget forvirring, synes jeg, hos ordføreren i den her sammenhæng. Det må jeg bare sige. Jeg ved faktisk ikke, hvor jeg skal starte. Vi har jo en anklagemyndighed, og vi har jo en politimyndighed.

Det er ikke vores opgave at anklage nogen og sige, at det her er en ulovlig handling. Det er anklagemyndighedens. Det er politimyndighedens. Vi skal ikke. Hvis der var nogen, der skulle gøre det, var det jo dem, der sidder på kunstværkerne. De har selvfølgelig en opgave her, men vi som politikere har ikke en opgave.

Kl. 14:55

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Hr. Steffen Larsen, Liberal Alliance.

Kl. 14:55

Steffen Larsen (LA):

Jeg studser over nogle ting, som jo kan være tilfældigheder, i den her sag, men som, når man sådan kigger på personsammenfald, mere og mere ligner, at det er, fordi der også foregår noget her, som netop er et forsøg på at omgå, hvad man normalt vil kalde for retfærdighed. Vi bemærker, at forliget mellem Katrine Dirckinck-Holmfeld og Kunsthøgskolen kræver 44.000 kr. i betaling, for at man kan få en ny buste, eller hvor meget busten nu engang kommer til at koste, men de anslog 44.000 kr. Lige bagefter får man 35.000 kr. af Kunstrådet. Det er da lidt mærkeligt. Det er næsten for belejligt, at man lige får pengene, som man skal bruge til at betale for en ting.

Jeg skal ikke komme her med konspirationsteorier, men når man sidder ude i den brede befolkning i Danmark og ser det, kan man så ikke få den tanke, at der er et eller andet, der stikker under her, og at der er en nordsjællandsk kulturelite, der sidder og dækker over hinanden i den her sag? Det er det jo sørgeligt nok; det er jo bare det geografiske sammenfald på alles adresser.

Kl. 14:56

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Tak. Der er altså kun en, der har ordet ad gangen her i salen.
Ordføreren.

Kim Valentin (V):

Det er da rigtigt, at der er et sammenfald af tal. Jeg kan ikke bedømme, om det har noget odiøst over sig, og det tror jeg heller ikke ordføreren kan. Jeg tror faktisk heller ikke, ordføreren kan få sig selv til at sige det, men beder mig om at sige det i virkeligheden. Derfor siger jeg, at ja, tallene passer nogenlunde sammen, men om det skulle betyde, at der er en ulovlighed i det også, kan jeg jo ikke sige noget om. Kan ordføreren få sig selv til at sige det?

Kl. 14:57

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Spørgeren.

Kl. 14:57

Steffen Larsen (LA):

Nej, men det er jo reelt set heller ikke dig, jeg spørger og beder om at sige det. Jeg spørger om, hvordan det ser ud i den brede befolkning, når den slags foregår. For vi kan jo blive enige om alle mulige ting herinde i salen, men hvis den brede befolkning derude oplever, at retfærdigheden ikke sker fyldest, og at der ikke er retfærdighed for Loke såvel som for Thor, oplever vi jo også et fald i borgernes tillid til vores retsstat, og det er jo det, jeg er bange for. Det er jo, at det er her, kernen i vores udfordring ligger. Det er ikke i, hvad vi bliver enige om herinde, men hvad man ser ude på den anden side af de her vægge.

Kl. 14:57

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Ordføreren.

Kl. 14:57

Kim Valentin (V):

Det er en god diskussion. Den vil jeg gerne tage. Det synes jeg er helt rigtigt. Jeg synes, vi skal passe på med lige præcis de der ting, og hvis der har været noget, nu siger jeg bare fikumdik eller noget, som vi ikke ved noget om, er det da noget, anklagemyndigheden skal tage fat i, men det er da ikke mit ansvar at dømme eller på nogen måde anklage nogen. Det har vi nogle andre til.

Kl. 14:58

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Så er det fru Birgitte Bergman, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 14:58

Birgitte Bergman (KF):

Tak for det. Jeg synes, at det er lige præcis der, hvor den her sag bliver højst besynderlig og mærkværdig, som andre gode ordførere har været inde på. For jeg anerkender, at der er et armslængdeprincip, men jeg synes, at »something is rotten in the state of Denmark«, for at sige det, som det er. For der er en udfordring, i form af at man faktisk fra Statens Kunsthøjskoles side donerer penge til i det her tilfælde Katrine, mens vedkommende stadig er under anklage. Der synes jeg faktisk, at der opstår et kæmpeproblem, og det kunne jeg godt tænke mig at høre ordførerens holdning til.

Kl. 14:59

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Vi lever med, at der ikke lige var en oversættelse af citatet fra Hamlet. (*Birgitte Bergman (KF):* Sorry.) Det hedder altså undskyld!
Ordføreren.

Kl. 14:59

kunstnere i dag, som mener sig berettiget til at destruere kunst og kultur, hvis den i deres øjne er suspekt eller uønsket. Tak.

Kl. 15:03

Kim Valentin (V):

Det synes jeg er et godt spørgsmål. Jeg synes, der er nogle andre, der må kigge ind i, om det er rigtigt, at man kan gøre det på den måde. Det kan jeg ikke svare på her. Men i forhold til det der med, at der er en dårlig timing i det, ligger jo også lidt i forlængelse af ordføreren for Liberal Alliances spørgsmål. Altså, vi skal være hundrede procent sikre på, at der ikke er foregået noget, som er forkert, for så er det jo netop rigtig forkert, fordi der jo så sker noget, som vi ikke er blevet fortalt – det er bare ikke mig, det er ikke dig, det er ikke andre, der skal gøre det – det er anklagemyndigheden, at politimyndigheden, der skal gøre det.

Kl. 15:00

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ønskes der opfølgning? Nej. Tak til ordføreren fra Venstre. Næste ordfører er hr. Søren Espersen fra Danmarksdemokraterne.

Kl. 15:00

(Ordfører)

Søren Espersen (DD):

Tak. Der er flere begivenheder, som springer mig i øjnene, når jeg erfarer, hvordan kunst- og kulturskatte nu er blevet målet for hærværksmænd, som kalder sig selv kunstnere. Lad mig her nævne tre af de mest markante. I år 2001 sprænges to gigantiske buddhastatuer i Afghanistan i luften af islamister. I år 1933 brændes 25.000 bøger i Tyskland af nazistiske horder. I 2020 skubbes en statue af Edward Colston i Bristol havn i England.

2001-ødelæggelsen er utvivlsomt det mest spektakulære enkeltangreb på historisk og kulturel arv i verden. Det var Talebans leder, mullah Mohammed Omar, som udsendte et dekret, hvorefter alle ikkeislamiske statuer og kunstværker skulle destrueres. Mest iøjnefaldende er altså de to buddhaer. Mændene gik straks i gang med opgaven, som blev udført med stor entusiasme og senere rost til skyerne af mullah Omar. Man benyttede sig af raketter og dynamit, og efter 3 uger kunne man stolt udsende en pressemeddelelse til alverden, idet man stolt kunne offentliggøre det, som blev kaldt den store sejr.

I april-maj 1933 havde nazisterne sikret sig fuld kontrol med Tyskland, hvorefter minister Joseph Goebbels med ildhu kastede sig over projektet at eliminere suspekt og uønsket kunst – jødisk kunst, selvfølgelig, med Sigmund Freud og Franz Kafka, men også det, som benævntes anden suspekt kunst. Det kunne eksempelvis være Hemingway, Jack London og Helen Keller. Den sidstnævnte skrev fra USA en hilsen til Nazityskland:

»Historien har intet lært jer, hvis I tror, at I kan slå tanker ihjel.«

De offentlige afbrændinger vakte jubel. Hitlerjugend var helt med fremme med imponerende fakkeltog, musik og sang, alt imens ilden fortærede den suspekte kunst.

I juni 2020 blev skulptøren John Cassidys meget berømte bronze-statue af Edward Colston revet ned fra sin plads, hvor den havde stået i 132 år, og blev efterfølgende skubbet i Bristol havn. Aktionen medførte andre lignende episoder rundt om i England. Angiveligt var målet med kunstødelæggelsen de personer, som havde holdt slaver på et tidspunkt, hvor den slags beklageligvis var normaliteten i vores del af verden.

I alle tre nævnte eksempler bliver kunst og kultur trådt under føde af selvtægtsmænd og -kvinder, som samtidig frækt hævder selv at bedrive kunst. Det er kendetegnende for de mennesker, at de, som i 2001, 1933 og i dag, betragter sig selv som hævet over alle andre, hvorfor de har ret til, ja, faktisk pligt til at eliminere den kunst, som netop de ikke bryder sig om. I min optik går der således en slags linje fra mullah Omar og Joseph Goebbels og frem til de selvbestaltede

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti..

Kl. 15:03

Mikkel Bjørn (DF):

Jeg vil bare sige tak til hr. Søren Espersen for, synes jeg, en glimrende tale, der virkelig understreger, at det her med ødelæggelse af dansk kulturarv og dansk kunst ikke er for sjov. Det er meget, meget alvorligt. Og jeg vil derfor høre ordføreren, om han også deler min og Dansk Folkepartis forundring over den letsindighed, hvormed kulturministeren forholder sig til den her sag: Det er armslængdeprincippet, og det vil vi ikke blande os i osv. Bør en kulturminister, der er sig sit ansvar voksent, ikke kontakte de her institutioner med en klar besked om, at statslig støtte, offentlig belønning med danske skattekroner, til ødelæggelse af dansk kunst og kulturarv selvfølgelig ikke er noget, vi bakker op om eller kan stå inde for?

Kl. 15:04

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ordføreren.

Kl. 15:04

Søren Espersen (DD):

Jeg giver hr. Mikkel Bjørn fuldstændig ret. Jeg synes ikke, kulturministerens reaktion er nok. Jeg ville hellere have haft en stærkere netop i forhold til de institutioner, som er statsstøttede med penge. Men jeg har alligevel også forstået, at kulturministeren jo, ligesom alle vi andre gør, tager stor afstand fra det, der er sket.

Kl. 15:04

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Tak til ordføreren for Danmarksdemokraterne. Så er det fru Charlotte Broman Mølbæk fra Socialistisk Folkeparti.

Kl. 15:05

(Ordfører)

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tak for det. Jeg ved simpelt hen ikke, for hvilken gang jeg som kulturordfører skal diskutere den her sag, og da jeg skulle skrive den her tale, må jeg da også sige, at det satte det lidt i perspektiv, at der foregår mange, mange alvorlige ting både i verden og i Danmark, som jeg synes det kunne være noget mere spændende at bruge en masse tid på her fra Folketingets side af. Men om ikke andet sætter vi selvfølgelig stor pris på den levende debat om kunst og kultur. Det er en vigtig del af vores demokratiske samfund.

Kunstens styrke ligger i dens evne til at udfordre, skabe debat og skubbe til vores værdier, men vi mener også, at den her frihed skal udøves med respekt for vores fælles kulturarv og historie. Staten skal være garant for både kunstnerisk frihed, men også beskyttelsen af vores fælles kulturarv, men vi ønsker ikke, at den her diskussion skal reduceres til symbolpolitik eller forsimplede slagord, som vi ofte ser det fra Dansk Folkeparti. Vi skal passe på, at den her debat ikke bliver en anledning til at angribe kunsten som helhed eller til at indskrænke den kunstneriske frihed eller armslængdeprincippet, som Dansk Folkeparti tidligere har lagt op til.

Kunstnerisk frihed og ytringsfrihed er grundlæggende værdier og rettigheder i det danske demokrati. Dem skal der værnes om. Præmissen for den frihed er selvfølgelig, at den forvaltes under ansvar, inden for lovene i det her land og inden for retsstatens principper. Tyveri, hærverk og på en eller anden måde ødelæggelse både af statens ejendom eller andres ejendom eller kunst skal håndteres i

vores uafhængige retsvæsen, så vi må ikke lade os rive med af en tendens til at male hele kunstmiljøet op som en fjende af historien eller danskheden.

Kl. 15:10

I den her sag anfægtelses en aftale, som er indgået mellem to parter, og hvor man under ledelsesansvar har truffet beslutning om, hvad der er bedst at gøre i sagen. Det har SF ingen intentioner om at anfægte eller blande os i. Vi politikere skal passe vældig meget på med, at vi ikke forsøger at detailstyre og undergrave det ledelsesansvar, der ligger ude på vores kulturinstitutioner og i den her sag på Kunstakademiet. Vi er sat i verden for at lave lovgivning og sætte rammer. Ledelsen skal drifte institutionerne, og det holder vi fast ved i SF. Vi ønsker en kunst- og kulturpolitik, der bygger bro i stedet for at skabe konflikt, og vi ønsker at styrke kulturens virke, således at langt flere kan få glæde af den. Det er vores fokus, og det vil vi lægge vores kræfter i.

Jeg skal hilse fra De Radikale, som ikke kunne være her i dag. De erklærer sig sådan nogenlunde på linje og er i øvrigt med i vedtagelsesteksten, som ordføreren for Socialdemokraterne læste op i starten.

Kl. 15:07

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti.

Kl. 15:08

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Jeg synes, det er helt utilstedeligt af SF's ordfører at stå på talerstolen i dag og angribe Dansk Folkeparti for at ville angribe kunsten eller den kunstneriske frihed, fordi vi står fast på det helt fornuftige udgangspunkt, at danske skattekroner selvfølgelig ikke skal belønne tyveri og hærværk af statslig ejendom. Det kan jeg så forstå SF mener bare er noget polemik, og at der er vigtigere dagsordener at tage sig af, end at 35.000 danske skattekroner går til at belønne tyveri af offentlig ejendom og efterfølgende ødelæggelse af den. Det synes vi i Dansk Folkeparti er meget alvorligt.

Jeg kan så forstå, at ordføreren mener, at vi skal snakke om en kulturpolitik, der bygger bro i stedet for. Jeg ved ikke, om ordføreren for SF synes, det bygger bro at ødelægge offentlig ejendom og efterfølgende blive belønnet for det med danske skattekroner. Jeg synes, det er nogle underlige bemærkninger, der kommer fra SF her i dag.

Kl. 15:09

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ordføreren.

Kl. 15:09

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Vi har tidligere behandlet et forslag fra Dansk Folkeparti om at nedlægge hele Kunstfonden, og at det i øvrigt skal være politikerne, der skal sidde og bevilge, hvad det er for noget kunst, der skal støttes, og det er vi simpelt hen lodret imod. Vi synes ikke, det er os, der politisk set skal sidde og pege på, hvem vi kan lide, og hvem vi ikke kan lide. Både ordføreren og jeg og givetvis alle ordførere, der sidder her i salen, har vidt forskellige præferencer for, hvad vi bryder os om, og hvad vi ikke bryder os om, og begynder vi først at gå ind at være smagsdommere, får vi indskrænket kunsten, og det er ikke vores rolle. Vi skal skabe rammerne, og så må vi have tillid til, at dem, der har ledelsesansvaret, er dem, der forvalter det.

Sådan er det på mange områder. Der er da mange ting, jeg kan sidde hjemme i min egen stue og være lidt irriteret over eller kunne ønske at man forvaltede på en anden måde, men vi kan simpelt hen ikke sidde her og fra Folketingets ypperste sted prøve at detailregulere i et forlig, der er vedtaget. Og jo, vi er da absolut kritiske over for, at man laver hærværk på kunst. Det ønsker vi ikke.

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 15:10

Mikkel Bjørn (DF):

Jamen det er da dejligt, at SF har en holdning til et forslag, som tidligere har været behandlet her i salen, men nu er det jo ikke det forslag, vi behandler i dag. I dag behandler vi et forslag, der handler om en stillingtagen til det forhold, at statslige institutioner, henholdsvis Akademiraadet og Statens Kunstfond, belønner og legitimerer hærværk og tyveri af offentlig ejendom med danske skattekroner. Det er det, vi forholder os til i dag, og der havde jeg jo egentlig bare ønsket, at SF gik op på talerstolen og forholdt sig til, hvad man mener om, at statslige institutioner gør det, og hvad man mener kulturministeren bør foretage sig i den henseende nu, hvor det er sket.

Kl. 15:10

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ordføreren.

Kl. 15:10

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Men hr. Mikkel Bjørn spurgte mig lige før, og så svarer jeg selvfølgelig. Det er klart, at når ordføreren også selv åbner op for andre områder, får man også svar tilbage.

Det er sandt, at SF og Dansk Folkeparti grangivelig ligger vældig, vældig langt væk fra hinanden, i forhold til hvad vi mener vi skal gøre og ikke skal gøre, og det er bare sådan, det er. Vi kommer ikke til at sige, om det var rigtigt eller forkert i forhold til det forlig, for det er ikke vores rolle. Hverken ordføreren eller jeg har indsigt i, hvad der ligger til grund for det her forlig. Det har vi ikke indsigt i. Det hører ind under et ledelsesansvar, som er beskyttet af nogle fortrolighedsregler, så lad nu dem, der har ledelsesansvaret, tage det på sig og køre den drift videre.

Kl. 15:11

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Hr. Søren Espersen, Danmarksdemokraterne.

Kl. 15:11

Søren Espersen (DD):

Det er fuldstændig korrekt, at vi jo ikke skal være smagsdommere i den forstand, men jeg synes, det ville være rart at høre SF's ordførers egen personlige opfattelse. Var det et kunstværk, der opstod, da en buste af Frederik V blev ødelagt og smidt i havnen?

Kl. 15:11

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ordføreren.

Kl. 15:11

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Det tror jeg faktisk jeg er ret uafklaret omkring, men uagtet hvad jeg mener er kunst eller ikke kunst, synes vi naturligvis ikke, at det er okay at udøve hærværk mod etableret kunst. Det er bare sådan, det er, og der har vi nogle retsstatslige principper. Men det er ikke det, der er relevant. Det kan godt være, at Dansk Folkepartis ordfører synes, at det er relevant, og det gør han givetvis, eftersom vi sidder her og har en forespørgselsdebat, men det, der er relevant, er i virkeligheden, hvad det er for nogle rammer, vi sætter om kunsten, og ikke vores eget smagsdommeri, altså hvad vi synes er kunst og ikke kunst. Det er ikke vores rolle.

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Hr. Søren Espersen.

Søren Espersen (DD):

Jeg kan ikke rigtig forstå, hvorfor det kan være svært for SF's ordfører at sige, når der sker hærværk, som det her var, at hun synes, det var hærværk, og at det ikke var kultur og ikke kunst. Det bør da være let nok at sige. Det har jeg indtryk af at de fleste af os synes, altså at det var hærværk, der var sket. Så sig det dog, som det er. Ordføreren sagde, at hun ikke er helt afklaret, i forhold til om det er det ene eller det andet, og det chokerer mig lidt.

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Ordføreren.

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Jamen personlige holdninger og præferencer og meninger kan nogle gange være chokerende. Jeg kan godt høre, hvad nogle af de borgerlige partier gerne vil have SF's ordfører til at mene. Der må jeg bare sige, at vi står forskelligt og ser forskelligt på den her situation, og vi synes i virkeligheden ikke, det er relevant, hverken hvad jeg eller andre ordførere mener er kunst eller ikke kunst; det er ikke relevant for det her. Der er nogle, der har et ledelsesansvar, og der er nogle, der har indgået et forlig. Vi mener, at bliver der begået hærværk og ødelæggelse af kunst, er det ikke i orden, og så er det retten, der skal gå ind og afgøre den sag.

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Så kom der flere korte bemærkninger. Fru Birgitte Bergman, Det Konservative Folkeparti.

Birgitte Bergman (KF):

Jeg tror, jeg kommer til at stille det samme spørgsmål til ordføreren. Jeg synes, det handler om sagsforløbet i det. Man tager kunsten i sin egne hænder og smider den i vandet, og det er jo hærværk. Ikke nok med det vælger Statens Kunstfond efter nogle år, hvor man stadig er under anklage, alligevel at give den her kunstner midler til en udstilling.

Kunstneren har fundet ud, at man nu meget belejligt kan få materialiseret sin egen sandhed ind i at lave en udstilling, der ligesom går ud på, at man »rematerialiserer« kunsten. Det er i øvrigt er meget fint dokumenteret her i Weekendavisen af journalisten Poul Pilgaard Johnsen i kommentaren »Løgn over løgn«. Og så får man penge af Statens Kunstfond for det.

Kan ordføreren ikke se, at der er noget lidt besynderligt over det forløb? At Statens Kunstfond bevilger penge, når vedkommende stadig er under anklage, synes jeg er et problem, så jeg kunne godt tænke mig at høre ordføreren om det.

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Ordføreren.

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Nu skal vi lige holde snuden i sporet. Kunstfonden har jo ikke i det her tilfælde givet kunstneren penge for at smide busten i vandet. Det er ikke det, der er foregået. Hvis man har begået hærværk, har vi retsstaten, og så kører der et system. Vi er jo ikke den udøvende

Kl. 15:12 magt, skal vi huske. Vi er den lovgivende magt. Så er der nogle, der udøver, og så der i øvrigt nogle, der drifter nedad i ansættelsesforhold.

Kl. 15:12 Det er der, hvor jeg synes alting bliver rodet sammen i en stor pærevælling. Man vil sidde herinde på Christiansborg og detailstyre og bestemme helt nede i detaljen, hvordan det skal gøres. Det synes jeg simpelt hen er grundlæggende forkert.

Jeg vil heller ikke stå her på Folketingets talerstol og diktere, hvad Kunstfondens skal give penge og ikke skal give penge til. Vi bliver nødt til at have tillid til de personer, der sidder og er delegerede med opgaven om at lave den faglige vurdering af, hvad man skal levere penge til, når det gælder kunst. Vi kan simpelt hen ikke sidde her og tage hele magten tilbage og køre vores eget smagsdommeri.

Kl. 15:16

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Fru Birgitte Bergman.

Kl. 15:16

Birgitte Bergman (KF):

Jeg synes ikke, det her handler om smagsdommeri. Pengene var heller ikke for at smide en buste i havnen. Det, mit spørgsmål gik på, var netop, at selv samme person, som fortsat er under anklage, et par år efter får midler af Statens Kunstfond for at udstille noget, som man så kalder kunst. Det kan man så mene om, hvad man vil. Men det er da besynderligt, at man, når man er under anklage, fortsat kan få midler. Det er det, jeg gerne vil høre ordførerens holdning til.

Kl. 15:16

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Ordføreren.

Kl. 15:16

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Tildeling af midler fra Kunstfonden har jo ikke noget at gøre med, hvad man er under anklage for. Det er jo der, hvor tingene skal skilles ad. Der er et retssystem, og der er en lovgivning, som ligesom er retningsgivende for, hvordan retssystemet håndterer den slags hærværk.

Det har faktisk intet at gøre med, hvad Kunstfonden deler ud af midler. Jeg har ikke indsigt i – og det har ingen af ordførerne her vi den omkring – hvilken sagsbehandling man har haft i Kunstfondens udvalg, inden man fordelte de her midler, så skal vi ikke bare lade det være op til dem og have tillid til deres faglige vurderinger?

Kl. 15:17

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Hr. Steffen Larsen, Liberal Alliance.

Kl. 15:17

Steffen Larsen (LA):

Ja, jeg havde egentlig ikke tænkt mig at spørge om noget, men så blev jeg sådan lidt pikeret alligevel over ordførerens valg med at sige, at man føler, at det er ligegyldigt at diskutere det konkrete i den sag, for det er jo det konkrete, der afslører principperne. Så kan det godt være, at SF ikke har nogen principper, i forhold til om det er acceptabelt at udøve hærværk og så bagefter skjule sig bag ved, at man kalder det kunst. Men realiteten er jo, at vi står over for en sag, hvor en person, der er tiltalt for at have begået hærværk, bagefter for præcis det hærværk, man har begået, får 35.000 kr. for at udstille det hærværk. Man får så ikke lov efterfølgende af Kunstakademiet til at udstille busten, men man får stadig de 35.000 kr. Hvad har man så fået de 35.000 kr. for, for man har jo ikke lavet en udstilling? Men man har fået de 35.000 kr. Det giver jo ingen mening, at man så kan stå bagefter og sige: Det vil vi egentlig ikke have nogen holdning

til. For det er jo princippet i, om en, der er tiltalt for en forbrydelse, skal kunne få penge af Kunstrådet eller få kunstnerstøtte for at have begået det hærværk. Det er jo det, der er sagens kerne. Det er derfor, det konkrete er vigtigt i forhold til principperne.

Kl. 15:18

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Tak. Ordføreren.

Kl. 15:18

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Jeg synes, jeg har sagt – muligvis tre gange tidligere og i min tale – at det er klart, at vi i SF ikke går ind for hærværk på kunstværker på statslig ejendom eller andres ejendom. Det går vi ikke ind for. Men det er stadig væk to forskellige systemer, der kører, nemlig retssystemet i forhold til det hærværk, der foregik på det pågældende tidspunkt, og så den tildeling, der er givet under Statens Kunstfond. Jeg kommer stadig væk ikke til at stå her og skulle irettesætte Statens Kunstfond fra Folketingets talerstol. Jeg ved ikke, om man er interesseret i at høre svaret, eller man er interesseret i at høre Dansk Folkepartis ordfører, men jeg prøver at svare reelt på det, som ordføreren for LA's spørger om. Vi kommer simpelt hen ikke til at gå ind og blande de her ting sammen og sende en reprimande af sted til Statens Kunstfond. De må have nogle faglige vurderinger i det. Det er lagt ud til dem. Armslængdeprincippet er afgørende vigtigt, for at vi politikere ikke skal sidde sådan og detailstyre og lave smagsdommeri osv.

Kl. 15:19

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ja tak. Hr. Steffen Larsen.

Kl. 15:19

Steffen Larsen (LA):

Men det er jo forbundne kar, for det er jo netop det, at det bliver anerkendt som kunst, der medfører, at anklagemyndigheden ender med ikke at ville føre sagen ved retten. Så bliver det jo en absurditet at sige, at det er fuldstændig adskilt, at der er helt klare linjer imellem. Det er der jo ikke. Det er forbundne kar. Hvis anklagemyndigheden vælger at lytte til, hvad det er, kunstverdenen siger, og hvad også Kunstakademiet indgår forlig om, og siger, at det så nok er kunst, og så må man nok hellere lade sagen flyde ud efter næsten 4 år, er det jo en mærkværdig situation at stå i. Nu kan vi så høre her, at det ikke har noget med hinanden at gøre, men vi kan jo se, at anklagemyndigheden siger, det har noget med hinanden at gøre.

Kl. 15:20

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ordføreren.

Kl. 15:20

Charlotte Broman Mølbæk (SF):

Men det har det alligevel ikke i Statens Kunstfond, i forhold til hvad de tildeler midlerne efter. Der har de nogle helt andre rammer og principper, de arbejder med, og derfor har vi virkelig gøre noget med hærværksdelen at gøre. Det kan man jo mene moralsk set, men den bane ønsker vi i SF simpelt hen ikke at gå ind på. Vi synes ikke, det er vores rolle som politikere at skulle gå ind og være moralens vogtere, i forhold til hvad man beslutter ude i armslængdeorganerne, for dem har vi af en grund. Vi kan sidde her og moralisere over alle mulige ting fra nu, til dagen næsten er ovre. Men vi kommer simpelt hen ikke videre. Det er ikke vores rolle, og det er ikke vores rammer, og det er ikke sådan, vi i SF mener at vi som politikere skal agere.

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Tak til SF. Så er det ordføreren fra Liberal Alliance, hr. Steffen Larsen.

Kl. 15:21

Kl. 15:21

(Ordfører)

Steffen Larsen (LA):

Tak, hr. formand, og den skarpe observatør vil bemærke, at jeg ikke er kulturordfører Katrine Daugaard. Nej, jeg er retsordfører Steffen Larsen, men denne sag har ikke desto mindre min interesse. For i sagen, vi skal tale om i dag, er det ikke blot kunst og kultur, der skal diskuteres, hvor jeg også selv har en del stærke holdninger til både kulturlivet og kunsten, og det, vi taler om her, er heller ikke blot hærværk, men det er også retfærdighed og særlig den danske befolknings opfattelse af retfærdighed. For vi har her to sager, der på papiret burde være parallelle forløb, og som for den almene borger ser yderst mærkværdige ud, når man sætter dem op imod hinanden. Så lad mig sætte de to sager op over for hinanden. Der er sagen om Katrine Dirckinck-Holmfelds politisk motiverede hærværk af en buste af kong Frederik V, og så er der sagen om Ibi-Pippi Orup Hedegaards hærværk af et Asger Jorn-maleri. Så lad os tage fat i kronologien for at se, hvordan borgerne reelt har oplevet sagen. For hvad vi kan blive enige om herinde i lokalet, er ikke nødvendigvis det samme, som borgerne ser og forstår ude i verden.

Katrine Dirckinck-Holmfeld begår sin udåd i oktober 2020, og en tiltale rejses først 12 måneder senere, i oktober 2021, efter en utrolig lang sagsbehandlingstid ved anklagemyndigheden og politiet, på trods af det, der for enhver normal borger har lignet en tilståelse i bedste sendetid i Deadline på DR eller endda længe inden. Herefter sker der så intet frem til juni 2024, altså 3 år senere, hvor sagen så endelig droppes og den aldrig kommer for retten. Her ved vi så fra dokumenter frembragt af Weekendavisens Poul Pilgaard Johnsen, at det simpelt hen er en konstant udsættelse foretaget af forsvarsadvokaten og anklagemyndigheden, der medfører, at sagen får lov til at løbe i, hvad der føles som det uendelige. Vi kan jo afsløre, at et strafferetssag normalt er afgjort inden for 12 måneder ved Københavns Byret, men det medfører her som sagt, at sagen aldrig kommer for retten. I stedet ser vi, at man ved forhaling og formudring af processen og en yderst medgørlig mængde statslige institutioner får ført sagen fuldstændig ud på et sidespor, og at den endelig opgives, og dermed slipper Katrine Dirckinck-Holmfeld for de konsekvenser, en retssag ville have medført. Ja, hun skal så betale for en ny buste til Kunstakademiet, og det får hun jo så hjælp til, ved at hun fra Kunstfonden giver 35.000 kr. for det kunstværk, det er at øve hærværk på busten.

Så lad os se på det andet og nærmest parallelle forløb. Ibi-Pippi begår sin udåd i april 2022, og man kan jo sige, at hvis Katrine Dirckinck-Holmfeld nu havde fået sin straf inden da, altså næsten 2 år før, så kunne det jo være, at Ibi-Pippi aldrig havde povet at gøre noget, for uha, retsvæsenet kommer jo efter en, når man begår hærværk på kunstværker. Tiltalen kommer med det samme, sigtelsen af Ibi-Pippi følger kort efter, og den 13. marts 2023 falder dommen i byretten i Viborg. Altså, selv om sagen ved sit begyndelsestidspunkt er over et år senere, når den også at blive afsluttet, over et år før Katrine Dirckinck-Holmfelds sag forlader retten, og den går så også med lynets hast igennem Landsretten og Højesteret, hvor Ibi-Pippi ligeledes bliver dømt og ender med at få en fængselsstraf på halv-andet år. Så kan man lære ikke at lave hærværk mod kunst. Det ligner jo set udefra umiskendeligt, at den ene fik et anklageskrift med lynets hast og ganske hurtigt blev ført for en dommer og blev dømt, og ja, selv ankesagerne gik lynende hurtigt, mens den anden gik fri, fordi man havde institutionerne på sin side.

Så det virker på folket i det ganske Danmark som en sag, der bringer mistillid til vores retsstat, og hvor der altså ikke er lighed for Loke såvel som for Thor, og det må ikke være sådan, at det ender med at ligne, at man, hvis man er fra en nordsjællandsk familie og med sin adgang i kunstnerkredse, kan gå fri, mens man som en fattig kunstner fra landet i Jylland ender med at blive straffet. For det er desværre det, det for enhver, der har fulgt sagerne, ligner, og alene det, at det ligner, kan være et problem, og det er jo noget, som man bør påtale fra øverste sted, fordi det skader borgernes retsfølelse, og den bruger vi jo meget tid på at diskutere ovre i Retsudvalget, hvorfra jeg kommer. Vi har netop også set optøjer i Storbritannien, fordi borgerne der ikke følte sig set og hørt i deres retsvæsen, og de følte sig som andenrangsborgere i deres egne institutioner, og det er ikke, fordi niveauet for det her og situationen i Storbritannien tåler sammenligning, men man skal jo ikke have i hundredvis af sådanne sager, før det begynder at kunne tåle en sammenligning.

Ordet kunst er derudover ifølge regeringens ikke en undskyldning for at slippe for lovens lange arm. For vi har jo koranloven, og deri har man jo lavet en undtagelse for kunst, men som dog ikke lader til at virke. Ja, og så meget for armlængde og kunstnerisk frihed, når det kommer til dem, som regeringen altså ser som entartete kunst. Tak.

Kl. 15:27

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti.

Mikkel Bjørn (DF):

Tak for det. Nu er hr. Steffen Larsen jo også formand for Retsudvalget og er derfor rigtig meget inde i alt, der vedrører retspolitik. Jeg vil høre ordføreren: Mener ordføreren, at det ville være et helt utidigt brud på magtens tredeling og armlængdeprincippet og alle de høje moralske principper, som nogle partier og kulturministeren i dag dækker sig ind under, hvis kulturministeren henvendte sig til henholdsvis Kunstakademiet og Statens Kunstfond og sagde: Det der med at klassificere ulovlige handlinger som kunst, kan vi ikke som stat sanktionere, og at det her med at give danske skattekrone til ulovlige handlinger heller ikke er noget, vi som stat kan stå inde for? Ville det være et helt utidigt brud på de principper, som kulturministeren nævner?

Kl. 15:27

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Ordføreren.

Kl. 15:27

Steffen Larsen (LA):

Nej, jeg mener faktisk, at det ville ligge inden for rammerne af vores grundlov i hvert fald, for vores grundlov tilsiger jo netop, at den udøvende magt har nogle grænser for, hvordan den må agere. Noget af det, den reelt set ikke må, er at tilskynde til ødelæggelse af ejendom, udøvelse af hærværk og lignende, fordi den skal beskytte den private ejendomsret og endda også beskytte statens interesser. Og så er spørgsmålet jo, om statens interesser ifølge kulturministeren er, at man yder midler til ødelæggelse af statens ejendom, eller at man gør det modsatte. Og der vil jeg jo mene, at det modsatte burde være i statens interesse.

Kl. 15:28

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 15:28

Mikkel Bjørn (DF):

Kunne man sige, at kulturministeren nærmest har en grundlovssikret forpligtelse til at tage vare på, at statslige skattekrone ikke går til ødelæggelse af statens ejendom?

Kl. 15:28

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Ordføreren.

Kl. 15:28

Steffen Larsen (LA):

Det mener jeg at den udøvende magt generelt har. Det er ret fastslået i grundloven. Så hvis man ikke går ad det spor, at man mener, at man skal forsvare statens ejendom og heller ikke borgernes sikkerhed, så er det jo klart, at man kan komme ud på alle mulige vildfarelser. Men i det her tilfælde er vi ude i, at man netop burde have lavet en eller anden form for som minimum meget skrap stillingtagen til spørgsmålet om, om man har forstået sin opgave ude i den udøvende magt.

Kl. 15:29

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Hr. Kim Valentin, Venstre.

Kl. 15:29

Kim Valentin (V):

Tak, og tak til ordføreren. Mener ordføreren, at ordføreren i sin egenskab af formand for Retsudvalget har evnen til at forstå lovgivningen på en måde, så den kan fortolkes i forhold til at instruere kulturministeren i, hvordan han skal agere? Mener ordføreren som formand for Retsudvalget, at ordføreren har en bedre forståelse af lovgivningen end kulturministerens embedsapparat?

Kl. 15:29

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Ordføreren.

Kl. 15:29

Steffen Larsen (LA):

En gang imellem må jeg jo konstatere, at embedsværket kommer til at gøre nogle ting – eller hvordan man skal sige det. Vi har set flere tilfælde af ups-sager og nødløgne og alt muligt andet igennem tiderne. Så det kan jo hænde, at embedsværket ikke altid er dem, der har ret. Det er den ene del. Den anden del i det her er jo, når jeg bliver spurgt så direkte, om man kan give den udøvende magt instrukser. Ja, det kan Folketinget. Det er faktisk det, vi gør via lovgivning. Det er også det, den her beretningstekst, hvis den bliver vedtaget, faktisk vil påpege. Den vil faktisk påpege, at ministeren bør gøre noget. Så det er jo klart, at ja, den beføjelse har vi jo inden for Folketingets rammer.

Så er spørgsmålet selvfølgelig, hvordan man gør brug af den, og hvilke rammer man skal lægge for det. Men der er også flere gange, hvor ministre bliver pålagt via lov direkte, hvordan de skal handle i sager. Og nogle gange så gør man det jo sådan, at ministeren har mulighed for at handle via bekendtgørelse eller andet, hvor der jo er ret brede rammer for, hvad ministeren selv kan beslutte. Det er vel ret ukontroversielt.

Kl. 15:30

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Hr. Kim Valentin.

Kl. 15:30

Kl. 15:33

Kim Valentin (V):

Jeg hører svaret, som at ordføreren siger: Nej, det har jeg ikke, for det har ingen herinde, og det har vi kun sammen, ved at vi laver lovgivning. Og det er jeg jo enig i, men det var ikke det, jeg spurgte om. Jeg spurgte om det, fordi der netop blev den der forvirring om, hvem ordføreren er i den her sammenhæng. Som formand for Retsudvalget er man ikke nødvendigvis udstyret med viden om, hvordan retssystemet fungerer.

Kl. 15:31

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ordføreren.

Steffen Larsen (LA):

Det er sandt. Folketinget kan jo selv beslutte, hvem der skal være formand for Folketingets Retsudvalg, og man kunne have valgt en person, der ikke har noget kendskab til, hvordan retssystemet fungerer. Jeg vil dog nu mene, at mit kendskab til retsvæsenet er på et relativt højt niveau i forhold til lægmand, så lad mig da komme med den fortrøstning over for hr. Kim Valentin.

Kl. 15:31

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Hr. Mogens Jensen, Socialdemokratiet.

Kl. 15:31

Mogens Jensen (S):

Tak til ordføreren for talen. Jeg vil tage et tredje eksempel; nu kom ordføreren jo med et par eksempler. Kunstneren Jens Haaning lavede med Kunsten i Aalborg en aftale om et værk, der hed »Take the Money and Run«. Idéen var, at 500.000 kr. i kontanter skulle ind i et maleri, og så skulle det bag glas i en ramme og hænges op som et kunstværk. Men da museet får værket, er de 500.000 kr. forsvundet, men kunstneren siger: Det er jo værket. Han bliver dømt til at betale de 500.000 kr. tilbage. Så går Det Obelske Familiefond ind, og der laves et forlig, fordi de tilvejebringer de her penge, der gør, at museet så får værket, og Jens Haaning beholder pengene. Er det kunst, og vil du anklage Det Obelske Familiefond for at understøtte kriminalitet?

Kl. 15:32

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ordføreren.

Kl. 15:32

Steffen Larsen (LA):

Han blev jo dømt til at betale pengene tilbage. Pengene kom tilbage, så ja, Det Obelske Familiefond har jo reelt set hjulpet kunstneren med – kan man sige – sin gerning. Man kan så sige, at nu er der jo ikke noget offer længere, da pengene er blevet tilbagebetalt. Det er jo sådan et led i det her, altså hvor offeret står henne i sagen. Og jeg er overbevist om, at siden vi nu har en dom, er det jo også sådan, at tingene er blevet afgjort den vej rundt. Men derfor mener jeg stadig, at Det Obelske Familiefond jo må gøre med sine penge, som de vil. Den private ejendomsret støtter jeg også for fonde, så der er ikke så meget dér.

Kl. 15:33

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Hr. Mogens Jensen.

Mogens Jensen (S):

Må Statens Kunstfond så også gøre med sine penge, som man gerne vil, og er det kunst?

Kl. 15:33

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Ordføreren.

Kl. 15:33

Steffen Larsen (LA):

I forhold til det, der foregik i Aalborg, er min beskrivelse af kunst nok noget snævrere end mange andres på nogle områder, selv om jeg musikalsk bevæger mig meget bredt ud. Jeg vil dog sige, at Statens Kunstfond jo ikke må gøre, som den vil. Der er faktisk vedtaget regler for den. Så nej, der er klare grænser for, hvad Statens Kunstfond må gøre. Det Obelske Familiefond har jo vide rammer for, hvad den må gøre, for det er jo sådan set dens egne vedtægter, den selv skal finde ud af, hvordan den vil operere med.

Kl. 15:34

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Tak til Liberal Alliance. Næste ordfører er hr. Henrik Reinholdt Andersen fra Moderaterne.

Kl. 15:34

(Ordfører)

Henrik Rejnholdt Andersen (M):

Tak for ordet, formand. Jeg vil sige tak til Dansk Folkeparti for at stille den her forespørgsel. I Moderaterne elsker vi kunst og kultur, og vi mener, at kulturen skal spille en langt større rolle i vores samfund. For kulturen kan samle os og give os viden om fortiden, ligesom kulturen kan appellere til vores følelser, når vi bliver rørt og begejstrede, men også når vi bliver triste eller provokerede. I bustesagen er der ingen tvivl om, at mange er blevet provokeret og forargede. Det kan jeg sådan set godt forstå, for sagen har efterhånden fyldt en hel del i medierne igennem en del år. I forhold til Moderaternes holdning spørger forslagsstillerne, hvad regeringen mener om ødelæggelse af kunst og kultur. I Moderaterne mener vi ikke, at man skal ødelægge noget som helst af andres ejendom – hverken ens nabos ejendom eller statens ejendom. Og som ministeren allerede har givet udtryk for, tager vi stor afstand fra både hærværk og ødelæggelse. Men som forslagsstillerne også godt ved, skal sager om hærværk håndteres af det uafhængige retsvæsen. Det er bustesagen også blevet, efter at sagen er blevet politianmeldt for tyveri og hærværk. Personligt kan jeg godt undre mig over, at busteaktionen ikke endte for en domstol, men det er jo ikke mit lod som politiker at skulle betvivle anklagemyndighedens faglige vurdering.

Forslagsstillerne spørger også til, hvordan det kan forsvares at give statslig støtte fra Kunstfonden. I Moderaterne mener vi, at staten skal støtte, men ikke definere kunsten og kulturen. Derfor er dele af kunststøtten også lagt i hænderne på uafhængige institutioner, som f.eks. Statens Kunstfond, som så skal vurdere, hvilken kunst der skal have støtte, og sådan mener vi fortsat det skal være. Politikere og borgere har naturligvis stadig væk ret til at udtrykke deres meninger om kunst og kultur, både når den begejstrer, og når den provokerer. Men jeg forstår ikke formålet med, at vi som politikere skal stå her i dag og forsvare en beslutning, som Statens Kunstfond eller Akademiraadet har taget. Som kulturministeren allerede har sagt, blander hverken ministeren eller ministeriet sig i kunstfaglige vurderinger.

Som jeg indledte med at sige, kan jeg sagtens forstå, at forslagsstillerne er blevet provokeret af bustesagen og den såkaldte kunstneriske happening. Personligt synes jeg da også, at det virker en smule mærkværdigt, at Kunstakademiet har haft en medarbejder til

at uddanne og undervise unge mennesker i kunst og samtidig udøve hærværk på selv samme kunst, som hun er ansat til at beskytte og udvikle på. Men igen må vi lade Kunstakademiet om at styre deres egen butik, og jeg kan også godt forstå, at medarbejderen er fortid på akademiet. Det er nok også det bedste. Til sidst vil jeg sige at Moderaterne selvfølgelig bakker op om den vedtagelsestekst, som er blevet udarbejdet fra regeringens side og læst op af hr. Mogens Jensen. Tak for ordet.

Kl. 15:38

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti.

Kl. 15:38

Mikkel Bjørn (DF):

Det er bare for at rette en misforståelse, som jeg egentlig synes er blevet rettet nu mange gange i den her debat, nemlig det her med, at vi ikke skal blande os i magtens tredeling. Ordføreren siger, at vi ikke skal blande os i anklagerens faglige vurdering. Jamen prøv at høre: Der er ingen, der blander sig i anklagerens faglige vurdering, og der er ingen, der indstiller til, at vi blander os i anklagerens faglige vurdering. Det, vi indstiller til, er, at ministeren blander sig i, at statslige institutioner, i det her tilfælde Kunstakademiet, legitimerer ulovlige handlinger som kunst, der dermed betyder, at anklageren er nødt til at droppe sagen, og at Statens Kunstfond efterfølgende støtter den ulovlige handling med 35.000 danske skattekrone. Det er det, den her sag handler om. Det vil jeg bare lige fortælle ordføreren, hvis ikke det sådan var gået op for ordføreren i løbet af debatten her.

Kl. 15:39

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Ordføreren.

Kl. 15:39

Henrik Rejnholt Andersen (M):

Det var nærmest en kommentar og ikke et spørgsmål, men jeg vil kommentere på det alligevel. At der bliver indgået et forlig i den her sag, forstår jeg ikke, for jeg mener, den skulle have været gået hele vejen til domstolene, og at den skulle have været afgjort dér. At man så efterfølgende vælger at give støtte til selv samme person som kunst, forstår jeg heller ikke, for for mig er det ikke kunst; det er hærværk. Så i min verden skulle der ikke have været givet støtte til det her, og det skulle have været ordnet i en retssag.

Kl. 15:39

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 15:39

Mikkel Bjørn (DF):

Det er jeg da glad for, men hvis ordføreren mener det, mener ordføreren så ikke også, at kulturministeren som statens repræsentant bør henvende sig til de statslige institutioner, som har svigtet deres ansvar her, og som med danske skattekrone har legitimeret ulovlige handlinger, og sige til dem, at det kan vi som stat selvfølgelig ikke acceptere?

Kl. 15:40

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Ordføreren.

Kl. 15:40

Henrik Rejnholt Andersen (M):

Nej, det mener jeg ikke ministeren skal, for det mener jeg ikke ministeren kan i forhold til det, der har været diskuteret så mange gange tidligere i dag, med armslængden. Ministeriet udstikker nogle

retningslinjer og giver nogle støttekrone til Statens Kunstfond eller Kunstakademiet, og der er det ikke ministerens ansvar at gå ind at sige, at I skal tage den her til retten. Det er en selvstændig institution, som vælger at sige, at vi laver et forlig med den her person. At anklagemyndigheden så vælger at henlægge sagen, er jeg ikke enig med dem i at de skulle have gjort.

Kl. 15:40

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Hr. Søren Espersen, Danmarksdemokraterne.

Kl. 15:40

Søren Espersen (DD):

Nu havde SF's ordfører lidt svært ved at finde ud af, hvad hun mente: om det var kunst eller hærværk. Jeg synes, jeg har forstået nu på Moderaternes ordfører, at han mener, at det, der foregik, var hærværk, og at det ikke var kunst. Er det korrekt forstået?

Kl. 15:41

Henrik Rejnholt Andersen (M):

Det er rigtigt. Det er meget korrekt forstået. Jeg synes ikke, at det, der foregik, var kunst, og jeg synes heller ikke, at det har været en kunstnerisk happening, og at Kunstakademiet bagefter skulle have givet støtte til det her og kalde det kunst. Jeg mener ikke, det er kunst. Jeg mener, det er hærværk.

Kl. 15:41

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Spørgeren. Frafalder. Dermed tak til Moderaterne. Næste ordfører på talerstolen er fru Birgitte Bergman fra Det Konservative Folkeparti.

Kl. 15:41

(Ordfører)

Birgitte Bergman (KF):

Så skal vi til det. Jeg kan huske, at vi også under min forrige periode som kulturordfører drøftede den her sag rigtig mange gange. Det er jo en vigtig sag, synes jeg, for der er principielt nogle ting, som jeg synes det er vigtigt vi får talt om. Derfor vil jeg også gerne takke Dansk Folkeparti for at rejse den her vigtige og principielle sag.

Vi taler i dag om en hændelse, der rækker langt ud over Kunstakademiet, og som sætter spørgsmålstegn ved, hvordan vi som samfund forvalter og beskytter vores kulturarv. Sagen om ødelæggelse af busten af kong Frederik V er ikke blot trist og besynderlig, den afslører også en foruroligende inkonsekvens i måden, vi håndterer ødelæggelse af kunst og kultur. Det er værd at bemærke, som andre ordførere også har været inde på, at mens Ibi-Pippi, der begik hærværk imod et maleri af Asger Jorn, blev idømt 2 års ubetinget fængsel, slap Katrine Dirckinck-Holmfeld med at betale ca. 43.000 kr. i erstatning for sin handling. Samtidig valgte Akademiraadet at anerkende hendes aktion som et kunstværk i pressemeddelelsen udsendt i forbindelse med forliget.

Der er selvfølgelig en forskel i de konkrete genstandes værdi. Et maleri af Asger Jorn har uden tvivl en større kunstnerisk og kulturhistorisk betydning end busten af kong Frederik V, som var en kopi, der i princippet kan genskabes. Men det forekommer alligevel besynderligt, at to så sammenlignelige sager for så vidt forskellige udfald. Det skaber forvirring om, hvilke normer og principper vi egentlig står på som samfund, når det gælder beskyttelse af vores kulturarv. Sagen bliver ikke mindre mærkværdig af, at Katrine Dirckinck-Holmfeld få år efter hærværket, og mens hun er under anklage, modtager støtte fra Statens Kunstfond til en udstilling af den såkaldte rematerialiserede buste. Det er dybt bekymrende, at statslige midler anvendes på at fremme et projekt, der i sin kerne udspringer af en destruktiv handling, som burde have været genstand for klar fordømmelse frem for hyldest.

Så lad mig sige det helt klart og tydeligt: Ødelæggelse af kunst- og kulturarv må aldrig legitimeres. Kunstens rolle er at skabe, udfordre og inspirere, ikke at destruere. Historien er vores fælles fundament, og vi har pligt til at bevare den, ikke til at forsøge at omskrive den ved at fjerne fysiske spor.

Den her sag handler også om retfærdighed, ikke blot om en enkelt buste, men om vores fælles historie og identitet, om retfærdighed. Vi har brug for en klar og konsekvent politik, der beskytter vores kulturarv og sikrer, at kunstens opgave fortsat er at samle, inspirere og udfordre os, ikke at destruere det, som kom før os. Tak for ordet.

Kl. 15:44

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Der er ingen korte bemærkninger. Tak til Det Konservative Folkeparti. Da jeg ikke ser flere ordførere i salen, er det nu kulturministeren.

Kl. 15:45

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Tak for det. Som min gode kollega fru Birgitte Bergman nævnte for talerstolen for et øjeblik siden, er det her en sag, der også har været debatteret i sidste samling i Folketinget. Det skyldes, at Statens Kunstfond jo valgte at støtte fru Katrine Dirckinck-Holmfeld med nogle og tredive tusind kroner tilbage i 2022.

Jeg har siddet nede på min plads og flere gange undret mig over det forhold, at jeg er blevet bedt om at tage afstand fra og irettesætte Statens Kunstfond i 2022, hvor jeg ikke var kulturminister. Det er vanskeligt for mig som minister, når jeg er underlagt ministeransvarsloven og vi har ministerstyre herhjemme, at skulle irettesætte nogen bagudrettet.

Jeg forstår godt, at hr. Mikkel Bjørn fremmer den her sag nu, og diskussionen er væsentlig. Jeg synes bare, at man i forhold til den ordentlighed, der hører med til sådan en debat her, måske også bør bemærke, at det var umuligt for mig som kulturminister på det tidspunkt, hvor Statens Kunstfond udloddede midlerne, at gøre indsigelse, da jeg på det tidspunkt ikke engang var valgt til Folketinget for Moderaterne eller var landets kulturminister. Det vil jeg bare gerne have skrevet ind i de officielle protokoller som en del af den her debat.

Mener jeg, at det var stor kunst? Nej. Mener jeg, at det bør støttes? Nej. Har det fået konsekvenser? Det har det i allerhøjeste grad. Institutlederen er fyret. Efterfølgende blev rektoren for Kunstakademiet afskediget på grund af vedkommendes håndtering af den her sag. Formanden for Statens Kunstfond er i dag en anden end dengang. Anklagemyndigheden rejste en sag, og fordi Akademiraadet, som jo har råderet over genstanden, valgte at indgå et for mig uforståeligt forlig, valgte anklagemyndigheden så efterfølgende at frafalde sagen.

Kan vi så være uenige? Kan vi være forargede? Kan vi være uforstående her i Folketingssalen? Ja, det kan vi. Kan vi blande os i måden, man udlodder midler på i Statens Kunstfond, direkte? Det kan vi ikke. Kan vi blande os i anklagemyndighedens arbejde? Det kan vi ikke. Kan vi afsætte medlemmerne af Akademiraadet? Det kan vi ikke, for det er en statslig institution, der har eksisteret siden 1700-tallet, hvis medlemmer er udpeget af en gruppe af dimittender fra Det Kongelige Akademi.

Det er derfor, at jeg har brugt lidt af min taletid på at benævne armslængdeprincippet, for det er det, der gør sig gældende. Det ændrer ikke på, at jeg har en skarp holdning til den her sag, som jeg har givet udtryk for. Altså, jeg synes jo, den største kunstner i alt det her, er fru Katrine Dirckinck-Holmfelds advokat. Det er jo vedkommendes fremragende juridiske arbejde, der har materialiseret sig i, at anklagemyndigheden vælger at frafalde sigtelsen. Det er, netop fordi

Akademiraadet træffer den for mig uforståelige beslutning at indgå et forlig.

Altså, her deler jeg holdningen, der tilhører hr. Mikkel Bjørn, hr. Steffen Larsen, fru Birgitte Bergman og i øvrigt også mine udmærkede folketingskollegaer fra de andre partier. Det er da underligt. Det er da underligt, at man vælger at indgå et forlig, når man ved, at der er en straffesag på vej. Og man indgår forliget på en måde, så det bliver umuligt for anklagemyndigheden at føre sagen videre, fordi man har erklæret, at det her er stor kunst – eller i hvert fald en form for kunst. Det er jeg heller ikke nødvendigvis fuldstændig enig i.

Hvis det her var et satireprogram, er jeg sikker på at fru Katrine Dirckinck-Holmfeld lige om lidt ville inkludere hr. Mikkel Bjørn som en del af hendes skabende kunstværk og sige, at det er sidste akt i hele den her farce. Altså, det skal ikke forstås sådan, at debatten er en farce. Det mener jeg ikke at den er. Jeg mener, at hendes aktion dengang var en farce. Derfor deler jeg sådan set også forargelsen.

Men jeg synes jo sådan set også, at debatten om de principper, hvorpå landets kunststøtte hviler, er væsentlig, og tænk at forestille sig, at jeg på bagkant nu skulle ringe over til Statens Kunstfond og sige: Hvad I foretog jer i 2022, dengang jeg ikke var minister, må I ikke gøre igen.

Det synes jeg at den daværende kulturminister burde have gjort, hvis vedkommende syntes, at det var rigtigt, og det tror jeg ikke at vedkommende syntes, fordi vi arbejder med et armslængdeprincip, som flere heldigvis fra Folketingets talerstol i dag har forsvaret. Det ændrer ikke på, at jeg langt hen ad vejen er enig med hr. Mikkel Bjørn i både kritikken, forargelsen og den manglende forståelse for både Akademiraadet og Statens Kunstfonds opførsel i forhold til sagen.

Hr. Mikkel Bjørn er meget engageret i sagen, og det forstår jeg godt, men jeg ville jo sådan set ønske, at kritikken blev rejst over for de parter, der har 1) begået hærværket og 2) valgt at finansiere det, i stedet for at hidse sig op over for landets nuværende kulturminister, der jo ikke var kulturminister, dengang det foregik. Det synes jeg sådan set er et relativt væsentligt argument, som jeg har savnet, desværre også fra flere af de kolleger, der har underskrevet hr. Mikkel Bjørns ellers meget velformulerede forslag til vedtagelse. Jeg håber så at kunne interessere de meget udmærkede kollegaer i at stemme for det af flertallet fremsatte forslag til vedtagelse. Det er ikke, fordi jeg finder det sandsynligt, men man kan jo altid overraskes.

Jeg tænker, at jeg sikkert får lejlighed til at svare på spørgsmål om lidt, men vil takke for en livlig, god debat. Det er jo altid dejligt, at nye medlemmer af Folketinget – her tænker jeg på hr. Steffen Larsen – interesserer sig for kulturpolitik. Måtte dét ske i højere grad, så stolene bag ved os vil være helt fyldte, næste gang salen indbyder til debat på kulturens vegne.

Kl. 15:49

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Hr. Mikkel Bjørn, Dansk Folkeparti.

Kl. 15:49

Mikkel Bjørn (DF):

Det er jo ikke nogen hemmelighed, at kulturministeren åbenlyst har lært nogle retoriske tricks af Danmarks retorisk dygtigste politiske håndværker, nemlig hr. Lars Løkke Rasmussen. Men det ændrer bare ikke på, at kulturministeren undslår sig et ansvar i den her sag. For det forlig, som Akademiraadet indgik, hvor man klassificerede det her som kunst, og som var årsagen til, at anklagemyndigheden siden dropper sagen, er indgået under kulturministerens ministertid. Og lige så vel kan kulturministeren da sagtens henvende sig til Statens Kunstfond og sige, at det, der foregik dengang, hvor man med offentlige tvangsopkrævede skattekrone finansierede ulovlige handlinger, har den nye kulturminister med nye holdninger på området en klar forventning om at vi selvfølgelig ikke støtter. Det er det,

der er forventningen til kulturministeren i dag, og det synes jeg ikke er videre kontroversielt.

Kl. 15:50

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Ministeren.

Kl. 15:51

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Jeg deltager i Akademiraadets stiftelsesfest en gang om året, hvis ellers kalenderen tillader det. Nu er der jo kommet ny formand, siden jeg var der sidst, og hvis talen falder på det her, vil jeg da gøre opmærksom på, at jeg synes, at beslutningen er forkert. Men det, at jeg skulle ringe over til Statens Kunstfond, som jo uddeler midler og dermed nyder en særlig beskyttelse i forhold til armslængdeprincippet, og gøre opmærksom på, hvad jeg synes om et enkelt tilfælde, ville jeg godt nok mene var et brud på den måde, vi behandler vores armslængdeorganer herhjemme på, og en utidig indblanding.

Det er ikke sådan, at jeg ikke kan være enig med hr. Mikkel Bjørn. Altså, jeg synes, at det er uforståeligt, at man vælger at bruge 35.000 gode danske kroner, som kunne være gået til alt muligt andet godt; det kunne være noget af den musik, hr. Steffen Larsen nyder, noget af det samtidskunst, hr. Mogens Jensen foretrækker, eller en ekstra opsætning på Folketeatret. De kunne være brugt på mange andre ting.

Udfordringen er blot, at det ikke er os, der bestemmer det. Vi har valgt en række mennesker til at sidde i projektudvalg under Statens Kunstfond, fordi man fra politisk side vurderer, at det er bedre, at det er andre end politikere, der vælger, hvilke kunstnere og værker der skal støttes, og det princip er så utrolig godt og uomgængeligt, at vi er nødt til at acceptere de beslutninger, de mennesker tager, hvad enten vi kan lide dem eller ej.

Kl. 15:52

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Tak. Hr. Mikkel Bjørn.

Kl. 15:52

Mikkel Bjørn (DF):

Jeg synes igen, at det jo er der, hvor kulturministeren er så sprogligt genial. Altså, når han eksempelvis siger ting som »nyder en særlig beskyttelse i forhold til armslængdeprincippet«, sidder folk derude, der følger med og tænker: Jamen der er nok et armslængdeprincip i dansk lovgivning, hvor de her mennesker nyder en særlig beskyttelse. Men det er der ikke. Det er bare noget, kulturministeren står og opfinder her på talerstolen, og derfor er det jo en meget smart manøvre for at undslå sig det ansvar; selvfølgelig skal kulturministeren skride ind, når offentlige kulturinstitutioner med danske skattekroner i ryggen belønner ulovlige handlinger. Det er sund fornuft, og det er ikke kontroversielt. Der bør kulturministeren selvfølgelig være sit ansvar voksen.

Kl. 15:52

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Ministeren.

Kl. 15:52

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Den anden dag, da to aktivister fra en organisation, der kalder sig selv Nødbremsen, begik hærværk mod André Derains fremragende maleri på Statens Museum for Kunst, blev jeg rasende. Jeg kaldte dem fladpandede. Værket er malet med Matisse i en gylden periode i 1905 på en strand i Sydfrankrig, hvor de to herrer indfangede både lys og stemningen.

Jeg regner da med, at de to, der har begået hærværk mod maleriet, både bliver sigtet og dømt for det hærværk. Jeg har bare ikke mulighed for med det armslængdeprincip, der findes til det organ, der ejer busten, at forhindre dem i at indgå et forlig, der betvinger anklagemyndigheden til at droppe sagen. (*Den fg. formand* (Jeppe Søe): Tak). Til gengæld har jeg ingen instruktionsbeføjelser over de mennesker, der sidder i Statens Kunstfond. (*Den fg. formand* (Jeppe Søe): Tak). Det er meget vigtigt for mig at sige. Jeg ved ikke, om jeg skulle tage det med retoriske tryllekunstnere som en kompliment, men ...

Kl. 15:53

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Retorikken stopper her. (*Kulturministeren* (Jakob Engel-Schmidt): Retorikken stopper her, formand).

Så er det fru Birgitte Bergman, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 15:53

Birgitte Bergman (KF):

Det er en meget talende kulturminister, vi har. Det er godt, at det snart er juleferie, tænker jeg. Nej, jeg har egentlig bare en kommentar. Jeg tænker, at vi står med en kulturminister, der så godt kan lide at virke handlekraftig og være handlekraftig. Nu er det jo jul, og man kunne sende et julekort med referatet af den her debat i salen til Kunstakademiet. Så kunne man jo sådan ligesom sige »med venlig hilsen fra Folketinget«.

Det handler ærlig talt ikke om at gå ind og blande sig i et forlig eller ej. Det kan vi ikke på nogen måder, men for at sige det på godt dansk er der jo noget lidt bundråddent i den måde, det hele er foregået på, og i forhold til det her med, at man så bare tildeler midler til, anerkender og legitimerer noget, som vi faktisk alle sammen er enige om er forkert. Der synes jeg da godt, at man kan sende et venligt julekort.

Kl. 15:54

Den fg. formand (Jeppe Søe):
Ministeren.

Kl. 15:54

Kulturministeren (Jakob Engel-Schmidt):

Det er jo faktisk ikke en dårlig idé at sende et lille julekort både til mennesker, man er enige med, og mennesker, man er uenige med. Det kan være, at hr. Mikkel Bjørn og jeg også kommer på julekortet. Vi har jo ud over en jovial tone faktisk mange hyggelige seancer bag os i Kulturministeriet. Jeg er lidt i tvivl om, om jeg skulle sende julekortet til Statens Kunstfond eller Kunstakademiet. Kunstakademiet er jo der, hvor fru Katrine Dirckinck-Holmfeld virkede, indtil hun blev opsagt, og efterfølgende blev rektoren fyret af den daværende kulturminister for elendig håndtering af den her sag, så vidt jeg er orienteret.

Det er jo Statens Kunstfond, der efterfølgende har bevilget de 35.000 kr., vi har talt en del om, til det kunstværk, som fru Katrine Dirckinck-Holmfeld efterfølgende udstillede, og som indbefattede nogle collager og nogle billeder, men der var altså ikke den her efter hendes eget udsagn rematerialiserede buste. Så skatteborgerne fik noget for pengene. Om det så var kunst af høj kvalitet, er jo svært at vurdere. Jeg har personligt ikke set det.

Jeg håber, at fru Birgitte Bergman, som jeg kender som en utrolig fornuftig og i øvrigt også meget veltalende parlamentariker, er enig i, at det ville være svært for en til hver en tid siddende kulturminister at bryde armslængdeprincippet til Statens Kunstfond.

Kl. 15:55

Mødet er hævet. (Kl. 15:58).

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Dermed tak til kulturministeren. (*Kulturministeren* (Jakob Engel-Schmidt): Tak for ordet). Til slut her i forespørgselsdebatten er det hr. Mikkel Bjørn, ordfører for forespørgerne. Værsgo.

Kl. 15:56

(Ordfører for forespørgerne)

Mikkel Bjørn (DF):

Det har været en underlig debat her i dag. Jeg havde egentlig forventet, at kulturministeren ville gå op på talerstolen og slå fast, hvad der for mig og, tror jeg, for de fleste danske skatteydere er helt åbenlyst: at danske skattekroner ikke må gå til at finansiere ulovlige handlinger. Det er helt åbenlyst for mig, at det selvfølgelig er sådan, det bør være, og jeg synes ikke, der sker noget brud på nogen højhellige principper ved, at kulturministeren, nu hvor det er sket, henvender sig til de kulturinstitutioner, som har været med til at legitimere og belønne ulovlige handlinger, og siger: Det kan vi ikke som stat stå inde for; lad være med at gøre det i fremtiden. Jeg kan så forstå, at kulturministeren mener, det ville være helt utidigt og ufint at blande sig i sådan nogle vigtige, kunstneriske, fiseformemme folks vurderinger af, hvad danske skattekroner skal gå til. Det synes jeg ikke; det synes Dansk Folkeparti ikke.

Mest mærkeligt synes jeg det var at høre SF's ordfører – nu er hun så gået – sige, at hun ikke ønsker at være »moralens vogtere« i forhold til den her slags ting. Altså, der er tale om ulovlige handlinger. Der er tale om hærværk og tyveri mod offentlig, statslig ejendom og efterfølgende belønning af det tyveri og det hærværk med danske skattekroner.

Jeg synes, det er en vild og vanvittig debat, men ikke desto mindre skal det jo ikke være nogen hemmelighed, at når Dansk Folkeparti, hvis Dansk Folkeparti engang kommer i regering og ender med at sidde på kulturministerposten, skal vi ikke være for fine til at henvende os til statens kulturinstitutioner og sige, at danske skattekroner selvfølgelig ikke må gå til at understøtte ulovlige handlinger. Det ærgrer mig, at Moderaternes minister ikke har samme vurdering. Tak for ordet, og tak for debatten.

Kl. 15:58

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Der er ingen korte bemærkninger. Derfor tak for forhandlingen, der nu er sluttet.

Afstemningen om de fremsatte forslag til vedtagelse vil som nævnt først finde sted tirsdag den 17. december 2024.

Kl. 15:58

Meddelelser fra formanden

Den fg. formand (Jeppe Søe):

Der er ikke mere at foretage i dette møde. Tak for ordene, og tak til jer, der kiggede med, både oppe på tilhørerpladserne her og hjemme foran skærmen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 13. december 2024, kl. 09.00.

Jeg henviser til den dagsorden, der fremgår af Folketingets hjemmeside.